

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

pregătirea planului pe 1978 în construcții
condițiile de producție și indicatorii de eficiență
conducerea prin costuri în întreprinderi
o viziune sistemică asupra controlului
documentar în ajutorul celor ce studiază în
învățământul politico-ideologic

valorificarea resurselor energetice secundare

SĂRBĂTORIREA ZILEI RECOLTEI

AL XI-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN | E

În timpul marii adunări populare de la Pitești

„Sărbătorim «Ziua recoltei» în anul când s-au împlinit 15 ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. Pe baza rezultatelor pe care le-am obținut în acești ani, putem afirma cu deplină temei că drumul deschis de partid, al agriculturii socialiste, de stat și cooperatiste, și-a dovedit pe deplin trăinicia. Viața a demonstrat că numai marea agricultură socialistă, mecanizată și chimizată, bazată pe cele mai înaintate cuceriri ale științei agricole, poate asigura sporirea continuă a producției agricole, ridicarea bunăstării țărănimii, îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației, creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste.“

NICOLAE CEAUȘESCU

La C.A.P. Mihăilești (Argeș), unitate model a producției noastre pomiere, se apreciază calitatea deosebită a merelor produse

În vizită la una din unitățile reprezentative ale zootehniei din județul Argeș, se discută despre activitatea Asociației economice de stat și cooperatiste pentru îngrășarea terenurilor

Roadele muncii harnice din acest an a țărănimii confirmă

POSIBILITĂȚILE UNEI DEZVOLTĂRI ȘI MAI RAPIDE A AGRICULTURII NOASTRE SOCIALISTE

AGRICULTURA românească este angajată cu toate forțele în amplul efort pe care îl depune întreaga națiune, de a realiza exemplar indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind valorificarea cât mai deplină a resurselor existente în toate domeniile de activitate, în vederea creșterii producției și a eficienței economice peste nivelurile prevăzute în planul cincinal. Înfăptuirea obiectivului major asumat de oamenii muncii din industrie — inclusiv din ramurile acesteia care prelucrează materii prime agricole — de a realiza în cincinal o producție globală suplimentară de 100—130 miliarde de lei, măsurile adoptate de partid pentru creșterea mai accentuată a veniturilor, a nivelului de trai al populației impun și agriculturii **livrarea unor cantități mereu sporite de produse, într-o structură care să corespundă cit mai bine atît nevoilor consumatorilor și industriei, cit și cerințelor de eficiență economică.**

În prezent, cînd strîngerea recoltei de toamnă se află într-o fază finală, examinarea rezultatelor obținute îndreptățește aprecierea că și agricultura, alături de celelalte ramuri ale economiei naționale a făcut noi progrese, anul 1977 constituind totodată o perioadă de dezvoltare a bazei tehnico-materiale și de perfecționare a tehnologiilor de producție, care vor contribui în mod hotărîtor la realizarea sarcinilor din anii următori.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta sărbătorire a „Zilei recoltei”, **înfăptuirile deosebite din agricultura noastră sînt atît rezultatul politicii agrare științifice a partidului și statului nostru, cit și rodul hărniciei țărănimii cooperatiste, a lucrătorilor din agricultura de stat, mecanizatorilor din S.M.A.-uri și specialiștilor ce activează în acas-**

tă ramură de bază a economiei naționale.

Noile amenajări pentru irigații, sporirea chimizării și mecanizării, ca și măsurile de îmbunătățire a tehnologiilor de producție pe linia creării și introducerii în cultură a unor semințe din soiuri și hibrizi cu potențial productiv ridicat, perfecționarea organizării producției și a muncii etc. au permis ca și în condițiile climaterice mai puțin prielnice din acest an, să se obțină — la nivelul întregii țări — recolte satisfăcătoare. Astfel, producția de cereale, deși ceva mai scăzută decît anul trecut, cînd s-a înregistrat cea mai bună recoltă din istoria țării — se ridică la 18 milioane de tone, ceea ce face ca media anuală a producției de cereale pe primii doi ani ai actualului cincinal să fie superioară cu 4 milioane tone celei din cincinalul precedent.

La unele culturi cerealiere, recoltele din acest an au fost foarte bune. La grîu-secară s-a obținut cea mai mare producție medie la hectar, iar în ansamblu, recolta totală de **cereale păioase** depășește substanțial nivelele maxime realizate pînă în prezent la noi, ceea ce permite satisfacerea nevoilor de consum la pîine și făină, crearea anumitor rezerve, ca și creșterea posibilității de a folosi rații mai echilibrate în furajarea animalelor, prin utilizarea unor cantități sporite de orz. În unele județe, sectorul agriculturii de stat a obținut producții medii de peste 4 000 kg de grîu la hectar, iar cooperativele agricole de peste 3 500 kg. Sînt numeroase întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole care au obținut în acest an peste 5 000 kg, iar în unele cazuri peste 6 000 kg de grîu la hectar pe întreaga suprafață cultivată. Asemenea date demonstrează că agricultura are încă mari rezerve pentru obținerea

de producții ridicate de grîu și orz, iar punerea în valoare de către toate unitățile agricole socialiste a acestor rezerve reprezintă un imperativ imediat, de care depinde sporirea recoltei de cereale în anii următori.

La **porumb**, cultura puternic afectată în unele zone de seceta din iulie-august, se prelinină o producție satisfăcătoare. Totalul ei nu se va situa la nivelul recoltei mari din anul 1976, însă minusul cantitativ va fi compensat prin calitatea mai bună a porumbului din acest an, care va avea o influență favorabilă în furajarea animalelor. Realizările din unele zone ale țării evidențiază că și la această cultură există mari posibilități pentru o sporire și mai însemnată, în viitor, a producției medii la hectar. Astfel, întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole din județul Ialomița vor obține în acest an, potrivit datelor preliminate, o producție medie de aproximativ 5 000 kg de porumb boabe la hectar de pe întreaga suprafață cultivată, ceea ce înseamnă, pe ansamblul județului aproape un milion de tone de porumb boabe. Sînt numeroase unitățile agricole socialiste din acest județ care obțin 6 000—7 000 kg la hectar pe terenuri neirigate și 10 000—12 000 în condiții de irigare, uneori chiar și mai mult. Producții asemănătoare sau apropiate vor fi obținute și de întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole din alte județe. Astfel de rezultate, confirmă că la cultura porumbului există condițiile și experiența necesară pentru realizarea de producții la hectar și totale, substanțial mai mari decît cele din acest an.

La **floarea soarelui**, la fructe — în principal la mere — și la alte culturi, realizările sînt superioare celor din anii anteriori, garantînd resursele necesare pentru o bună

aprovizionare a populației și baza de materii prime pentru industria alimentară.

Anul 1977 înregistrează, în comparație cu perioadele precedente, creșteri însemnate ale **efectivelor și producțiilor animaliere**. Acestea constituie efectul acțiunilor — desfășurate potrivit programului de dezvoltare a zootehniei — pentru construirea de complexe și ferme specializate pentru diferite specii și categorii de animale, modernizarea adăposturilor existente (pentru a permite aplicarea de tehnologii moderne), ameliorarea pajiștilor, obținerea de randamente ridicate la hectar la plantele de nutreț, îmbunătățirea reproducției și selecției etc. Producția medie de lapte pe vacă furajată la întreprinderile agricole de stat va depăși 3 000 de litri, iar la cooperativele agricole va înregistra o creștere de aproximativ 15% față de anul 1976, contribuind astfel la o sporire însemnată a producției totale și a fondului de stat, la mai buna aprovizionare a industriei cu materii prime și a populației cu lapte și produse lactate.

De asemenea, creșteri însemnate față de anul 1976 se prelină la carne (în viu) și la celelalte produse animaliere, iar evoluția de până în prezent a efectivelor de animale din unitățile agricole socialiste justifică aprecierea că în acest an se vor înregistra creșteri însemnate la acest indicator, factor important al obținerii în anul viitor a unor producții ridicate de carne, lapte, lână și ouă.

ANUL 1977, prin investițiile mari alocate de stat și unități pentru realizarea de noi obiective și capacități însemnate în legumicultură, pomicultură și viticultură, în creșterea animalelor în domeniul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, al mecanizării agriculturii, reprezintă un an de realizări însemnate, care așează pe un fundament trainic sarcinile de producție sporite ale anilor viitori. În ce privește **irigațiile**, suprafețele date în funcțiune și cele pe care lucrările sînt practic încheiate (urmînd a se executa probele tehnologice pînă la sfîrșitul acestui an și în prima parte a anului viitor) au ridicat suprafața totală a amenajărilor la 2 119 mii ha, marea lor majoritate în sisteme moderne. În viticultură și pomicultură s-au executat în acest an **plantații noi** pe o suprafață de 12,3 mii hectare, la care se adaugă

modernizarea unor suprafețe însemnate din plantațiile existente.

Construirea de îngrășătorii de bovine (capacitățile preliminate a fi date în funcțiune în acest an numai în sectorul cooperatist totalizează peste 140 mii de capete), ferme de vaci în agricultura de stat și cea cooperatistă, complexe de creștere și îngrășare a porcilor, la care se adaugă producția în sistem gospodăresc, introducerea de baterii în complexe avicole, reprezintă elemente esențiale pentru creșterea efectivelor și a producției corespunzătoare nivelurilor și ritmurilor stabilite prin programul de dezvoltare a zootehniei.

Procesul de **mecanizare**, ca factor prioritar pentru sporirea producției și îndeosebi pentru creșterea productivității muncii, a înregistrat progrese deosebite, concretizate în creșterea parcului cu 14 446 de tractoare fizice, de tipuri și puteri diferite — inclusiv tractoare de 180 CP, combine autopropulsate (printre care noul tip de combină de cereale pentru terenurile în pantă) și numeroase alte mașini agricole. Dotarea din acest an, împreună cu cea din anul viitor vor permite mecanizarea nu numai a lucrărilor de pregătire a terenului, semănat și întreținere a culturilor, ci și la recoltatul porumbului, florii soarelui, sfeclii de zahăr, plantelor textile, ca și la principalele sortimente de legume destinate industrializării.

SARCINILE ce revin agriculturii în anul 1978 prevăd creșteri însemnate ale producției la toate culturile, sporirea substanțială a efectivelor și producției animaliere, paralel cu îmbunătățirea parametrilor de eficiență economică. În producția vegetală, obiectivul cel mai important rămîne creșterea producției de cereale la un nivel de peste 23 milioane de tone, care să asigure realizarea și chiar depășirea sarcinii trasate agriculturii prin Directivele Congresului al XI-lea al partidului — de a se ajunge la cel puțin o tonă de cereale în medie pe locuitor.

Pentru producția viitoare de **cereale**, în această toamnă s-a însămintat cu grâu, orz și orzoaică o suprafață mai mare cu peste 250 mii de hectare față de cea planificată, ponderea revenind în principal orzului, date fiind efectele favorabile pe care le are în furajare; este în curs pregătirea ogoarelor de toamnă, ce contribuie la

crearea bazei necesare pentru obținerea unei recolte bune la porumb. Modul în care s-au desfășurat însămințările în această toamnă, cultivarea cu cereale a aproximativ un milion de hectare în condiții de irigare, asigurarea de semințe și hibrizi mai productivi, alături de celelalte condiții create în toate unitățile, constituie factorii ce vor contribui în mod hotărîtor la realizarea producțiilor prevăzute la această importantă grupă de culturi în anul ce urmează.

La **plantele tehnice**, planul prevede creșteri substanțiale în comparație cu realizările din acest an, îndeosebi la floarea soarelui, sfeclă de zahăr și plante textile. Răspîndirea experienței numeroaselor unități agricole care au obținut, chiar în condițiile de secetă ale anului curent, producții de 2 500—3 000 kg de floarea soarelui și 40—50 tone de sfeclă de zahăr la hectar pe terenuri neirigate, alături de creșterea în anul viitor a suprafețelor cultivate în regim irigat, reprezintă factori esențiali ce vor concura la obținerea unor producții mari de plante tehnice în anii următori.

În **legumicultură**, dezvoltarea programului de sere pentru producție și sere înmulțitor pentru răsaduri, construirea de solarii pe însemnate suprafețe, dotarea cu mașini specifice, asigurarea unor cantități sporite de îngrășăminte și erbicide, împreună cu măsurile luate pentru concentrarea producției în ferme mari, specializate, eșalonarea plantațiilor sînt tot atitea condiții ce vor asigura realizarea de recolte mari, care să permită o bună aprovizionare a populației și a industriei cu materia primă necesară.

În **viticultură și pomicultură**, extinderea plantațiilor intensive de vii (în principal pentru strugurii de masă) și de pomi, precum și modernizarea celor clasice au contribuit, începînd cu anul 1976, la obținerea unor producții ridicate de piersici, mere, struguri de masă. Experiența dobîndită pînă în prezent, alături de intrarea în producție de noi suprafețe intensive reprezintă garanția realizării sarcinilor de plan și în aceste sectoare.

Creșterea animalelor are stabilite prin plan sarcini mari de sporire a efectivelor la toate speciile

Ion STANCIU

adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

(Continuare în pag. 32)

INVESTIȚII

PREGĂTIREA TEMEINICĂ A REALIZĂRII PLANULUI PE 1978

CONCOMITENT cu eforturile ce se depun pentru încheierea cu succes a planului pe 1977, în toate unitățile economice au loc importante acțiuni de finalizare a măsurilor pregătitoare pentru realizarea în bune condiții a producției anului viitor. Pe șantierele și la trusturile de construcții-montaj aparținând Ministerului Construcțiilor Industriale, de pildă, atenția principală este concentrată spre găsierea soluțiilor celor mai adecvate pentru desfășurarea activității la un nivel mai ridicat, în așa fel încât să se asigure darea în funcțiune la termenele planificate a tuturor obiectivelor de investiții prevăzute prin planul de stat.

Problemele care se ridică sint cu atât mai importante cu cât producția de construcții-montaj în 1978 urmează să fie cu circa 37% mai mare față de realizările acestui an. Aceasta se concretizează în sarcina de a realiza și da în funcțiune circa 800 capacități de producție. Odată cu această sarcină cantitativă este prevăzut și obiectivul de a se realiza o înaltă eficiență atât sub aspectul soluțiilor constructive, cât și sub cel al utilizării resurselor materiale și bănești. Comparativ cu 1977, cheltuielile la 1 000 lei producție se vor reduce cu 20 de lei, în timp ce productivitatea muncii va crește cu 27,7% față de nivelul preliminar a fi atins în acest an.

PORNIND de la situațiile concrete din acest an, valorificând experiența pozitivă, atât la nivelul ministerului, cât și al fiecărei unități componente, atenția principală este orientată asupra **definitivării în cel mai scurt timp a soluțiilor constructive și asigurării proiectelor de execuție**, domeniu în care s-au manifestat în 1977 o serie de deficiențe. Datorită eforturilor conjugate ale titularilor de investiții, proiectanților și constructorilor, s-a ajuns ca la 30 septembrie a.c. aproape 40% din valoarea de plan pe 1978 să aibă proiectele de execuție asigurate, urmînd ca, potrivit programelor de proiectare întocmite, această proporție să sporească mult pînă la sfîrșitul anului. S-a luat, de asemenea, măsura ca obiectivele noi să fie asigurate cu proiecte de execuție cu circa 6 luni înainte de termenul stabilit pentru începerea lucrărilor. Pentru a veni în sprijinul proiectării, se impune însă grăbirea aprobării indicatorilor tehnico-economici. La începutul acestei luni, din cele circa 600 de investiții noi înscrise în plan, doar 30 aveau indicatorii aprobați.

Colaborarea permanentă constructor-proiectant-titular, ce se desfășoară pe întreg parcursul pregătirii condițiilor de realizare a prevederilor de plan pe 1978, a avut și are în vedere cerințele unei **judicioase folosiri a fondurilor de investiții, adoptarea de soluții constructive cit mai economicoase, eliminarea cu desăvîrșire a exceselor arhitecturale, precum și folosirea elementelor de construcții, instalații prefabricate, a materialelor ușoare și eficiente**. S-a ajuns, astfel, după judicioase studii și analize, să se renunțe din timp la soluțiile con-

structive greoaie, cu consumuri mari de materiale, în special de ciment și oțel-beton.

La realizarea hălelor pentru fabricile de tricotaje și confecții, prevăzute ca investiții pentru anul viitor, de pildă, la solicitarea Ministerului Construcțiilor Industriale s-a optat pentru planșee din fișii ceramice cu goluri — elemente ușoare, fără consum de metal. La fel, pentru construcția unor hale industriale s-a prevăzut utilizarea în proporție de 100% a elementelor prefabricate, soluție economică și de mare randament în execuție. Pe de altă parte, în stabilirea valorilor de plan pentru noile capacități s-a avut în vedere ca acestea să reprezinte riguros necesarul realizării stadiilor fizice reclamate de intrarea lor în funcțiune. De asemenea, s-a prevăzut ca o serie de obiective mici, avînd profil de dezvoltare sau sistematizare, să fie executate de beneficiari în regie, pentru evitarea dispersării forțelor și mijloacelor de producție.

O SARCINĂ de primă importanță înscrisă în planul pe 1978 o constituie **promovarea largă a progresului tehnic în scopul creșterii în ritm rapid a productivității muncii**. Neajunsurile întîmpinate în 1977 în îndeplinirea acestui indicator calitativ, generate de o seamă de deficiențe în pregătirea unor investiții, ca și în folosirea potențialului existent pe șantiere, fac ca preocuparea pentru creșterea neconținută a rodniciei muncii să se afle în centrul atenției. Ce s-a prevăzut în acest scop ?

În primul rînd, **perfecționarea tehnologiilor de execuție, utilizarea de noi materiale eficiente**. Realizarea majorității noilor obiective în structuri constructive ușoare, cu eliminarea prefabricatelor din beton grele pentru acoperișuri și închideri de hale, utilizarea pe scară tot mai largă a materialelor de construcții ușoare, a înlocuitorilor din mase plastice, ceramică, sticlă și alte materiale cu însușiri superioare, asigură condiții noi, deosebit de prielnice, desfășurării ritmice a activității de construcții montaj, creșterii accentuate a productivității muncii. Totodată, preocupare pentru aplicarea tehnologiilor moderne și a noilor sisteme constructive a fost strîns împletită cu acțiunea de **introducere, încă în faza de proiectare, a soluțiilor de mecanizare a lucrărilor**. În acest scop o bună parte din fondurile alocate sporirii înzestrării tehnice sint afectate mecanizării operațiilor grele, mari consumatoare de manoperă. Astfel, la manipularea materialelor în depozite vor fi folosite un număr sporit de macarale moto și electrostivuitoare, transpalete etc.; pentru creșterea gradului de industrializare a lucrărilor din beton monolit se vor achiziționa noi stații semiautomate de preparat beton, pompe de beton și mortar, autobetoniere, seturi de cofraje metalice de inventar (1 000 tone), vibratoare cu motor încorporat (circa 700) instalații de îndreptat și fasonat oțel beton, scule rotopercutante pentru găuri și șlițuri, ferăstraie alternative pentru metal ca și alte

scule și dispozitive electromecanice de mare productivitate specifice fiecărei operații. Totodată, noul cadru organizatoric de exploatare și întreținere a utilajelor grele și mijloacelor de transport, creat prin înființarea celor 4 unități aparținând Centralei de mecanizare pentru construcții industriale București, va permite lichidarea multora din neajunsurile manifestate în anii trecuți în acest domeniu de activitate.

IN NOILE programe de măsuri pentru creșterea productivității muncii, aflate în curs de elaborare la subunitățile ministerului, un loc important îl ocupă și acțiunile ce privesc **organizarea temeinică a producției și a muncii**. Se are în vedere, îndeosebi, aplicarea unor măsuri care să asigure respectarea graficelor de front de lucru pentru unitățile cu profil de montaj-instalații-izolații, printr-o mai judicioasă organizare și repartizare a forței de muncă, aprovizionarea ritmică cu materiale și utilaje a punctelor de lucru. Printr-o strânsă colaborare cu furnizorii de utilaje și echipamente tehnologice s-au stabilit măsuri care, aplicate, să permită livrarea diferitelor instalații la termenele stabilite în ordinea tehnologică de montaj, precum și în subsamble mari, pentru a înlesni echiparea cât mai rapidă a noilor capacități de producție.

În spiritul indicațiilor conducerii partidului, structura forței de muncă, care anul acesta s-a îmbunătățit simțitor — prin calificarea a circa 20 000 muncitori și prin trecerea a altor 2 000 din sectoarele auxiliare în activitatea de bază — va căpăta o nouă configurație prin creșterea efectivelor calificate cu încă 18 000 de muncitori, din care peste 15 000 pregătiți la locul de muncă. Acordul global — formă de retribuție ce s-a dovedit deosebit de eficientă în organizarea superioară a activității pe șantiere și în care sînt cuprinși circa 80% din muncitori și 96% din maiștri — va continua să se afle în centrul atenției pentru o și mai largă extindere. Se are în vedere contractarea de obiective sau părți de obiecte care să fie date în execuție unor formații de lucru în acord global.

UN ALT DOMENIU, cu pondere importantă în pregătirea planului pe anul 1978, îl constituie **asigurarea cu resurse materiale**. În susținerea și fundamentarea programelor de aprovizionare tehnico-materială s-au avut în vedere sarcinile reieșite din Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 21 septembrie 1976 privind reducerea consumurilor, îndeosebi de metal și ciment. În cadrul acestei acțiuni s-a urmărit defalcarea cotelor de materiale, combustibili, energie, mașini, utilaje și piese de schimb aferente noilor sarcini de plan la coordonatorii de balanță, obținerea repartițiilor corespunzătoare și încheierea contractelor economice. Este adevărat că, în pofida eforturilor depuse, pînă în prezent necesarul de resurse (materiale, utilaje de construcții, mijloace de transport) nu este încă acoperit integral la nivelul cerințelor sarcinilor de plan. În această situație se află asigurarea necesarului de prefabricate din beton armat, ciment, oțel beton precomprimat, o serie de profile metalice grele, țevi construcții, țevi conducte etc. Sînt perspective ca perfectarea contractelor economice de aprovizionare și pentru aceste materiale să fie rezolvată în scurt timp, astfel încît să nu se aducă din această cauză nici un fel de prejudicii bunei desfășurări a activității pe șantiere.

În spiritul preocupării pentru reducerea, în continuare, a consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie se are în vedere elaborarea unor programe de măsuri corespunzătoare. Acestea urmează să determine extinderea folosirii oțelului-beton cu caracte-

ristici superioare și a plaselor sudate, debitarea și fasonarea oțelului beton numai în ateliere centralizate înlocuirea tablei zincate la lucrările de termoizolație folosirea pe scară cât mai largă a elementelor de inventar pentru cofraje, schele și susțineri, ca și alte măsuri asemănătoare de certă eficiență economică.

O deosebită atenție se acordă dezvoltării bazelor proprii de producție (pentru prefabricate de beton, metal, diferite accesorii etc), a căror activitate va trebui să se ridice la nivelul noilor exigențe ale planului. Vechilor baze, care anul acesta au fost modernizate și dezvoltate, li se vor alătura altele noi, aflate în curs de definitivare (la Bistrița, Sf. Gheorghe, Sibiu, Zalău, Craiova, Constanța, Năvodari, Zimnicea, Tulcea și Suceava). Prin amplasarea lor în zonele cu mari volume de investiții se urmărește ca aceste unități de producție proprie să-și aducă contribuția la creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj, prin asigurarea în mai mare măsură a șantierelor cu prefabricate din beton armat, de construcții metalice etc.

○ **IMPORTANTĂ** deosebită în realizarea planului pe 1978 îl are **activitatea din trimestrul I**, care se cere minuțios pregătită, cu atît mai mult cu cît aceasta se desfășoară în condiții atmosferice dificile. Așa se face că, în prezent, concomitent cu eforturile pentru executarea volumelor de construcții-montaj planificate și finalizarea celor 124 capacități cu termene și condiții asigurate de punere în funcțiune în acest an, atenția este orientată și asupra **pregătirilor de iarnă**.

În determinarea volumelor de lucrări ce se vor executa în acest anotimp s-a ținut seama de faptul că sarcinile pentru trim. I 1978 sînt cu mult superioare celor din ultimul pătrar al anului în curs, de necesitatea finalizării unor investiții restante din planul pe 1977. În toate unitățile ministerului, odată cu măsurile energice întreprinse pentru lichidarea șantierelor mici — în vederea concentrării forței de muncă și a mijloacelor tehnice pe marile platforme — s-a trecut la aplicarea programelor propriu-zise ce vizează pregătirea continuării lucrului pe timp friguros. S-a urmărit, cu precădere, amenajarea acceselor la punctele de lucru, a drumurilor definitive și provizorii, închiderea halelor industriale și determinarea exactă a clădirilor ce urmează a fi închise în soluții definitive. În același timp, s-a trecut la elaborarea tehnologiilor de execuție a lucrărilor de bază pe timp friguros.

Cu toate că, în general, aplicarea măsurilor preconizate se prezintă în stadii corespunzătoare, mai sînt încă platforme industriale cu volume mari de lucrări (Bacău — Combinatul de îngrășăminte chimice, Tg. Mureș — Combinatul de îngrășăminte chimice, Giurgiu — Întreprinderea de produse clorosodice, Pitești și Teleajen — combinatele petrochimice etc.) în care pregătirile de iarnă prezintă unele rămîineri în urmă. Stocurile de agregate nu au fost în întregime asigurate, operațiile de închidere a halelor evoluează încă prea încet, instalațiile de încălzire nu sînt încă peste tot în stare de a fi puse în funcțiune. Pretutindeni unde se fac simțite aceste neajunsuri vor trebui intensificate eforturile astfel încît temperaturile scăzute, lapovița și ninsoarea să nu surprindă șantierele nepregătite și să nu stînjească buna desfășurare a lucrărilor. Trebuie în general ținut seama că de nivelul realizărilor obținute în primul trimestru din noul an se asigură baza înfăptuirii, în bune condiții a întregului volum de construcții-montaje pe 1978.

Aurel ZEILINSCHI

Cum se acționează în unitățile industriei de rafinării și petrochimice pentru

VALORIFICAREA RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

UTILIZAREA RAȚIONALĂ a resurselor energetice primare, precum și a combustibilului este conjugată tot mai mult în unitățile industriale din țara noastră cu acțiuni care au ca scop recuperarea și valorificarea unor însemnate resurse secundare. Urmare firească a punerii în practică a măsurilor stabilite prin Decretul Consiliului de Stat din noiembrie 1973, acțiunea se soldează, an de an, cu rezultate deosebite: concomitent cu reducerea consumurilor energetice pe unitatea de produs, se recuperează și se redau circuitului economic resurse energetice secundare echivalente cu sute de mii și chiar cu milioane de tone combustibil convențional.

În numărul de față ne vom ocupa de câteva din principalele acțiuni organizate în unitățile Centralei industriale de rafinării și petrochimice pentru valorificarea cât mai deplină a resurselor energetice secundare.

Valențele mobilizatoare ale bilanșurilor energetice

La Combinatul petrochimic Brazi, unitate reprezentativă a industriei chimice, atenția

specialiștilor, a consiliului oamenilor muncii este polarizată atât spre valorificarea superioară a materiilor prime, cât și spre atragerea în circuitul economic a resurselor secundare de orice fel. În acest context, sînt interesante de urmărit acțiunile desfășurate pentru depistarea, inventarierea, cuantificarea și modul de valorificare a resurselor secundare energetice.

Pentru 1977, în bilanșul energetic la nivelul combinatului a fost înscrisă valorificarea unor resurse energetice secundare provenite din procesele tehnologice de prelucrare a țițeiului (ele echivalează cu peste 260 000 tone combustibil convențional), concentrate în două mari grupe: **resurse combustibile și resurse termice**. Din prima grupă fac parte: gazele din procese olefine, rășini fenolice, gazele arse la faclă, gazele din procesele de rafinări etc. Volumul acestora este evaluat, pentru acest an, la circa 80 000 tcc. În cea de a doua grupă sînt cuprinse: aburul și aerul cald produs de căldura gazelor arse de la cuptoare, aburul produs prin arderea cocsului de pe catalizator, din căldura de reacție în diferite procese, din căldura produselor în diferite faze ale proceselor tehnologice etc., al căror volum echivalează cu peste 160 000 tcc.

Modalitățile de captare și prelucrare a acestor resurse — pentru a fi redade circuitului productiv — sînt diverse, unele concepute de specialiștii combinatului, altele

realizate de specialiștii din instituțiile de cercetare și inginerie tehnică ale Ministerului Industriei Chimice. Astfel, au fost elaborate de curînd tehnologii originale de recuperare a gazelor ce se ard la faclă, de recuperare a căldurii gazelor arse de la instalațiile de reformare catalitică, de extindere a folosirii reziduurilor de rășini fenolice drept combustibil, de mărirea capacității de recuperare a condensului și aburului etc. Ca urmare a acestor măsuri, în acest an se recuperează o cantitate totală de energie secundară (energie termică și combustibil) echivalentă cu 20% din necesarul consumului de energie electrică pe combinat. Iată, de altfel, cum se prezintă situația recuperării resurselor energetice secundare, după aplicarea măsurilor stabilite prin Decretul Consiliului de Stat din noiembrie 1973 (în tone combustibil convențional)

1974	1975	1976	1977
168 719	212 263	240 000	260 000

Subliniam la început faptul că, valorificarea superioară și economisirea la maximum a tuturor resurselor materiale constituie o preocupare de prim ordin a colectivului combinatului. O ilustrare a acesteia este și faptul că, datorită recuperării resurselor energetice secundare, cît și desfășurării unor acțiuni pentru mai bună gospodărire a materiilor prime și combustibilului, s-au economisit în primele 9 luni din acest an resurse materiale echivalînd cu 9 668 tcc și 3 330 MWH energie electrică.

Firește, rezultatele obținute, deși importante, nu epuizează decît într-o anumită măsură posibilitățile existente. Cu toate că acțiun-

nile de recuperare a unor resurse secundare sînt eșalonate pe diferite perioade, trebuie spus că ele nu se desfășoară întocmai, finalizarea unor măsuri întîrziînd adesea mult. Se pierd din această cauză, în diferite faze ale procesului tehnologic, unele resurse (abur, căldură, gaze), a căror recuperare poate contribui la reducerea mai accentuată a consumurilor și la economisirea unor importante resurse primare.

Există, ce-i drept, și unele probleme care nu sînt pe deplin rezolvate. Între acestea se numără recuperarea căldurii din arderea nămolului de la epurarea chimică, biologică și a reziduurilor petroliere etc., resurse care se cer a fi studiate de către specialiștii din cercetare, de la nivelul centralei și ministerului de resort pentru a se găsi soluțiile ce se impun, întrucît volumul lor este destul de mare.

Resursele secundare — resurse importante de sporire a producției

O activitate intensă pentru valorificarea energiei secundare desfășoară și alte colective.

La Combinatul petrochimic Borzești, de pildă, specialiștii din cercetare și producție, conlucrînd strîns, au reușit, după multe experimente și încercări, să pună la punct soluții și instalații specifice pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare care, mulți ani de zile, erau eșapate în atmosferă.

Astăzi, gazele acetilenice sărace sînt captate, prelucrate și livrate (circa 60 000 tcc an) Centralei termice Brazi a Ministerului Energiei Electrice; de asemenea, sînt recuperate și valorificate din plin ca resurse energetice pentru nevoile combinatului gazele reziduale de la instalațiile de cauciuc polibutadienic (46 600 tcc an și căldura gazelor de contact de la instalațiile de obținere a butadienei (32 600 tcc an) etc. Dar, ceea ce constituie, într-adevăr, o realizare deosebită a specialiștilor de la Borzești, este modul original de rezolvare a interconectării rețelelor de gaze combustibile de la unitățile de cauciuc,

rafinărie și uzina chimică, măsură care permite absorbirea tuturor virfurilor de gaze reziduale de la o unitate la alta, eliminându-se total eșapările în atmosferă. Întregul complex de măsuri asigură, pe lângă evitarea poluării atmosferei, folosirea unei cantități de energie echivalentă cu 310 000 tcc/an, provenită din diverse resurse secundare recuperate.

Interesante sînt și acțiunile declanșate pentru a pune stavilă risipei de diferite resurse energetice secundare la **Combinatul petrochimic din Pitești**. Bunăoară, **uleiul de piroliză** nu se folosea în trecut deloc fiind evacuat ca reziduri. Studiul întreprins de specialiștii combinatului a dus la găsirea unor soluții care permit ca acesta să fie utilizat, cu rezultate economice bune, drept materie primă în rețeta de fabricație a negrului de fum. S-au găsit, de asemenea, diferite soluții pentru **recuperarea gazelor reziduale de la fabricarea negrului de fum** (74 200 tcc/an), a gazelor reziduale de la pirolize și instalațiile de acrilonitril și rafinărie (mai bine de 243 000 tcc/an) și altele.

Evident, Combinatul petrochimic de la Pitești are încă o serie de resurse care nu au fost pe deplin valorificate. Ne referim la recuperarea gazelor care sînt arse la faclă, la gazele și aburii rezultați din procesele tehnologice care sînt eșapate în atmosferă etc. Intensificarea activității de recuperare a acestora, folosirea unor procedee puse la punct la unități similare din cadrul centralei, permite ca celor 490 000 tcc resurse energetice secundare recuperate și valorificate în primele 9 luni din 1977, să li se adauge alte cantități, în așa fel încît să fie depășite prevederile anuale (650 000 tcc.) fapt ce s-ar reflecta în creșterea mai accentuată a eficienței economice.

Realizări însemnate au fost obținute și de alte unități. **Măsura luată la nivel de centrală, care stabilește ca, la modernizarea sau dezvoltarea capacităților de producție, fiecare instalație să fie prevăzută încă din faza de proiectare cu aparatură de recuperare a resurselor energetice secundare, se dovedește a fi foarte eficientă.** Acest fapt are o mare importanță, avînd în vedere faptul că, într-o perioadă scurtă, o bună parte din principalele instalații au fost modernizate, dispunînd astfel și de aparatură adecvată recuperatoare de gaze, aer cald sau aburi. La aceste unități, ca și la cele nou

construite, „problema” recuperării energiei secundare, nu mai este o problemă.

Volumul total al resurselor energetice secundare recuperate în cele trei trimestre din 1977 la nivelul centralei echivalează cu peste 910 000 tcc. Conform prevederilor din bilanțurile energetice, pînă la 31 decembrie urmează a se recupera un volum de resurse echivalent cu peste 1 300 000 tcc. Ce a însemnat pentru unitățile petrochimice și rafinării valorificarea resurselor energetice secundare se poate desprinde și din următoarea situație: **dacă în anii trecuți asemenea resurse erau în mare parte eșapate (deci pierdute), fiecare unitate depășind consumurile planificate la energia electrică, în primele 9 luni ale acestui an recuperarea și valorificarea lor a asigurat (alături și de alte măsuri tehnico-organizatorice aplicate) economisirea, la nivel de centrală, a 124 mil. kilowați oră energie electrică.**

Pe cînd posibilitățile existente vor fi valorificate pe deplin ?

O analiză mai profundă a activității unităților Centralei industriale de rafinării și petrochimie conduce la concluzia că între posibilități (ne referim la resursele energetice secundare) și nivelul realizărilor există încă o serioasă discrepanță. Aceasta arată că sînt resurse care așteaptă să li se găsească soluții de recuperare și valorificare. Pe de altă parte, nivelul recuperărilor pentru acest an depășește cu prea puțin pe cel din alți ani (în 1976 s-au recuperat resurse echivalînd cu circa 960 000 tcc). Ținînd seama că au fost puse în producție noi capacități, ar fi fost firesc să se înregistreze salturi mai evidente.

Sigur, pentru fiecare situație în parte se găsește explicații. Dar aceasta nu pot justifica pierderile de resurse de la Brazi, Pitești, Teleajen sau de la diferite rafinării. Există, ce-i drept, atît la fiecare unitate, cît și la nivelul centralei, programe de măsuri înscrise în bilanțuri energetice, care însă nu sînt îndeplinite în totalitate. Cauza: nerealizarea în atelierele proprii ale unităților a unor instalații recuperatoare și neasimilarea în întreprinderile constructoare de mașini ale Ministerului Industriei Chimice a unor aparate și instalații. În fine, o altă parte de neajunsuri este legată de nerezolvarea unor cerințe de către unitățile

specializate ale industriei construcțiilor de mașini. În mod concret, avem în vedere perfecționarea arzătoarelor (pentru ca astfel consumul de energie primară să scadă), realizarea de oale de condens cu fiabilitate ridicată, de cazane recuperatoare de capacități mari, de aparatură pentru controlul și conducerea arderii în focare etc.

Inițiativa luată de a se realiza în unitățile și atelierele proprii ale industriei chimice arzătoare specifice este lăudabilă și ea va permite să se acopere, într-un interval scurt, toate nevoile unităților centralei. La fel și în cazul oalelor de condens pe care le produce în prezent I.U.C. Făgăraș și o unitate din Bacău. Din păcate, gama acestora este restrînsă, nesatisfăcînd cerințele marilor combinate petrochimice și ale rafinăriilor. Mai pot fi amintite și unele acțiuni de auto-utilare, care au condus la realizarea de instalații recuperatoare, într-o unitate sau alta. Trebuie însă spus că, pentru anumite domenii, necesitățile sînt mult mai mari, impunîndu-se asimilarea unor aparate și instalații corespunzătoare recuperării unui volum în continuă creștere de resurse energetice secundare. Pentru aceasta, ar fi util ca specialiștii din industria petrochimică și rafinării să colaboreze mai mult cu cei din instituturile de cercetare și inginerie tehnologică din industria construcțiilor de mașini. În acest context, pot fi puse probleme cum sînt: **realizarea în țară a aparatajului pentru controlul și conducerea arderii în focare și altele, măsură ce ar asigura o mai bună aprovizionare și reducerea cheltuielilor pentru import; urgentarea realizării proiectelor cazanelor recuperatoare, care pot servi la valorificarea unui important volum de resurse (Institutul de cercetări și proiectări termoengetice acuză lipsă de capacități); specializarea unor unități constructoare de mașini în execuția oalelor de condens cu fiabilitate ridicată etc.** În fine, alături de rezolvarea acestor deziderate, se impune **adîncirea investigațiilor pentru inventarierea tuturor resurselor secundare, întocmirea de documentații, de execuție a instalațiilor recuperatoare, realizarea acestora și urmărirea eficacității lor, în sensul ca cele puse în funcțiune să lucreze la parametrii proiectați, extinderea și generalizarea experienței înaintate.**

V. BOESCU
V. ILIE

Componente ale utilizării eficiente a fondurilor fixe

CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI A BENEFICIULUI
LA UNITATEA DE FONDURI FIXE

GOSPODĂRIREA rațională a mijloacelor financiare și materiale ce sînt încredințate fiecărui colectiv, creșterea eficienței fondurilor fixe prezintă importanță deosebită pentru sporirea rentabilității, a venitului național. În acest domeniu au fost obținute o serie de realizări remarcabile, eficiența utilizării fondurilor de producție în numeroase unități marcînd sporuri continue. Cu toate acestea, după cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu „în prezent nu putem fi pe deplin mulțumiți de situația existentă deoarece, în raport cu fondurile fixe, producția obținută este încă mică”.

Este evidentă, în această remarcă, legătura dintre realizarea sarcinilor cantitative și calitative ale planului. Importanța acestei legături — în cazul sporirii producției cu același volum de fonduri fixe — rezultă, ca o lege matematică, din multiple exemple ale practicii economice. Ea constă, în esență, în faptul că fiecare procent de depășire a producției, obținut din utilizarea mai bună a unui volum determinat de fonduri fixe, sporește efectele în volumul beneficiilor.

Prezentăm, mai întii, în tabelul de mai jos, un exemplu ipotetic. Se observă că :

punde o creștere a beneficiilor cu 24,32%, în continuare corelațiile fiind : +20% producție = +48,64% beneficii ; +30% producție = +72,92% beneficii. Cu alte cuvinte, în condițiile raportului de la pct. a (2,43), fiecare procent de sporire a producției permite creșterea beneficiilor de 2,43 ori.

c) Sporurile de producție și de beneficii arătate pot fi obținute ca urmare a utilizării aceluiași volum de fonduri fixe, ceea ce face posibilă menținerea la un nivel relativ constant a cheltuielilor legate de aceste fonduri.

În condițiile de la pct. c putem obține și alte corelații între sporurile de producție și sporurile de beneficii dar, de fiecare dată, ele vor depinde de raportul cheltuielilor legate de fondurile fixe + beneficii : beneficii. De exemplu, dacă raportul respectiv este de 3,5, fiecare procent de creștere a producției va permite sporirea beneficiilor de 3,5 ori și așa mai departe.

În practică, această corelație nu este dificil de urmărit. Dimpotrivă, este simplă și foarte necesară, deoarece ea permite cunoașterea în mod preliminar a sporului de beneficii pe care-l putem obține dacă majorăm volumul producției în raport cu fondurile fixe. Este

producției și desfacerii producției și care ocazionează diverse abateri. Dar tocmai astfel de situații obligă la urmărirea și dirijarea conștientă a influenței fiecărui factor.

Iată cîteva exemple din activitatea desfășurată în sem. I a.c. de unitățile industriale din subordinea Centralei sării și nemetaliferelor București la care s-au obținut, pe ansamblu, următoarele realizări față de plan : producția marfă vîndută și încasată a fost depășită cu 7,3%, iar beneficiile cu 20,9%, în condițiile în care raportul beneficii + amortizare : beneficii a fost egal cu 2,95%. Situația pe ansamblul centralei este, după cum se vede, deosebit de favorabilă. Totuși, la o analiză mai atentă se observă că beneficiul nu a crescut de 2,95 ori la fiecare procent de depășire a planului de producție ($7,3\% \times 2,95 = 21,53\%$), ci numai de 2,86 ori ($7,3\% \times 2,86 = 20,90\%$). Aceasta deoarece efectele pozitive ale utilizării fondurilor fixe (concretizate în beneficii suplimentare de peste 6 500 mii lei) au fost, în parte, reduse (și anume cu 136 mii lei) în principal din cauza rezultatelor mai slabe obținute de Combinatul minier Cluj, unde costurile de producție la fier au fost depășite, precum și ca urmare a unor cheltuieli neproductive înregistrate la unitățile din cadrul centralei.

Un exemplu similar oferă și Trustul petrolului Bolintin, unde producția marfă vîndută și încasată a fost depășită (față de plan) cu 2,4%, iar beneficiile cu 9,0%, în condițiile în care raportul beneficii + amortizare : beneficii a fost egal cu 4,23. Și în acest caz utilizarea mai bună a fondurilor fixe a permis obținerea unor beneficii suplimentare de peste 5 830 mii lei. Efectiv, însă, beneficiul realizat peste plan a fost mai mic din cauză că s-au efectuat unele cheltuieli neproductive.

Din aceste exemple rezultă în mod clar legătura indisolubilă din-

— în milioane lei —

Indicatori	Plan	Depășiri față de plan		
		varianta I	varianta II	varianta III
1. Producție marfă	500	+50	+100	+150
2. Costuri de producție (exclusiv cele cu caracter relativ constant)	160	+16	+32	+48
3. Diferență (1-2) din care :	340	+34	+68	+102
— cheltuieli cu caracter relativ constant	200	—	—	—
— beneficii	140	+34	+68	+102

a) Raportul : cheltuieli relativ constante + beneficii : beneficii este de 2,43 (planificat).

b) La o creștere a producției cu 10% (+50 milioane) cores-

drept, însă, că această corelație este perturbată, în realizări, de situații complexe, în care acționează factori pozitivi sau negativi, localizați în sfera aprovizionării pro-

tre modul cum sînt utilizate fondurile fixe și rezultatele finale ale activității. În același timp, rezultă necesitatea asupra căreia a accentuat secretarul general al partidului nostru — ca oamenii muncii din fiecare unitate economică să utilizeze toate mijloacele financiare și materiale în scopul de a obține maximum din ceea ce acestea pot să dea. Ținînd seama de pondera hotărîtoare a fondurilor fixe în totalul fondurilor de producție, este de înțeles că modul în care acestea sînt utilizate influențează în cel mai înalt grad rezultatele finale ale activității.

Adevărul — potrivit căruia producțiile mai mici, în raport cu fondurile fixe, conduc la rentabilități mai reduse — este confirmat de rezultatele diferite pe care le obțin unitățile economice care produc și își valorifică producția în condiții de prețuri aproximativ egale. De exemplu, Trustul petrolului din Bolintin a obținut un volum al producției la 1 000 lei fonduri fixe superior trustului din Moinești; concomitent cu aceasta și volumul beneficiilor la unitatea de fonduri fixe a fost mai mare. Exceptînd unele condiții diferite de zăcămint și gradul diferit de uzură a fondurilor fixe, această situație este determinată și de unele rămăneri în urmă în utilizarea fondului de timp al mașinilor-unele la Trustul petrolului Moinești, care au influențat negativ nivelul producției la 1 000 de lei fonduri fixe. Trustul respectiv n-a realizat gradul planificat de folosire a timpului calendaristic și nici al fondului de timp disponibil, din cauza unor reparații accidentale, timp neproductiv, lipsă de forță de muncă etc.

ÎN CE PRIVEȘTE utilizarea fondurilor totale de producție, un loc aparte îl ocupă — ca importanță — **mijloacele circulante**. Deși au o pondere relativ redusă în totalul fondurilor de producție, viteza lor de rotație influențează sensibil atît volumul producției, cît și rentabilitatea.

De exemplu, dacă se compară situația a două întreprinderi, care avansează separat, într-un proces de producție similar, suma de 1 100 000 de lei, beneficiul fiind 380 000 de lei, constatăm că fiecare poate să realizeze anual un beneficiu și o rentabilitate diferite, în funcție de numărul de rotații pe care le realizează mijloacele circulante avansate, sau — cu alte

cuvinte spus — de timpul în care se realizează un ciclu de producție. Dacă se realizează 9,54 rotații (viteza în zile fiind în acest caz 37) se poate obține un beneficiu de 3,6 milioane lei (380 000 de lei x 9,54); dacă se realizează numai 6,54 rotații (viteza în zile fiind — în acest caz — de 55) masa beneficiului anual se reduce la 2,5 milioane lei. Este evident că întreprinderile care obțin o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante față de sarcina planificată reușesc să obțină și beneficii peste plan raportate la 1 000 de lei fonduri de producție și au — ca urmare — o situație economică și financiară bună.

O importanță deosebită o are, pentru volumul beneficiilor și nivelul rentabilității, structura mijloacelor circulante utilizate pentru obținerea unui anumit nivel de producție. Dacă, de exemplu, stocurile de valori materiale și soldurile efective de cheltuieli, formate în cursul unei anumite perioade, au fost acoperite cu împrumuturi bancare într-o proporție mai mare decît prevederile planului (cazul stocurilor și soldurilor supranormative), beneficiul raportat la fondurile totale utilizate scade cu diferențele de dobîndă plătite de unități între creditele curente planificate (dobîndă 5%) și creditele restante (dobîndă 12%). În plus, atunci cînd beneficiul planificat, raportat la mijloacele circulante planificate, se situează sub procentul de 12%, întreprinderile care înregistrează credite restante nu obțin nici un beneficiu din utilizarea unor astfel de mijloace circulante împrumutate, ci, dimpotrivă, își diminuează beneficiile obținute din utilizarea mijloacelor circulante proprii, cu plata dobînzilor penalizatoare pentru credite restante.

Iată, de ce, evitarea utilizării de mijloace circulante peste prevederile planului influențează creșterea rentabilității producției. În acest scop se impun atît măsuri de utilizare mai bună a fondurilor fixe, cît și de raționalizare a aprovizionărilor și asigurare a desfacerii ritmice a producției. Or, în aceste domenii există încă importante rezerve. Aprovizionările cu materii prime și materiale peste necesarul perioadei de plan au făcut, de exemplu, ca organele bancare să respingă plata din credite a unui număr important de documente atît în anul 1976, cît și în perioada expirată din anul curent.

Cazurile de aprovizionări nera-

ționale sînt încă frecvente și din cauza necorelării sarcinilor de plan între furnizori și beneficiari. Deși cu ocazia încheierii contractelor asemenea corelări sînt de regulă asigurate, pe parcursul modificărilor de plan în cazul uneia din părți nu mai sînt urmate și de adaptarea promptă a prevederilor din contracte. Practica arată că acest neajuns provine în principal din faptul că organul care decide asupra modificării sarcinilor de plan la o anumită unitate nu urmărește în toate cazurile și soluționarea problemelor de consecințe, în special a celor legate de situația stocurilor. Ținînd seama de urmările unor asemenea situații asupra indicatorilor de eficiență economică la nivelul întreprinderilor respective, cît și de efectele nefavorabile pe care le ocazionatează, pe ansamblul economiei naționale, neutilizarea unor stocuri de valori materiale imobilizate, este necesar ca problemele legate de reglementarea stocurilor în cazul modificărilor de plan, să-și găsească rezolvarea concomitent cu deciziile care se iau pentru modificarea planurilor.

CELE CE PRECED nu epuizează nici pe departe aspectele legate de efectele utilizării fondurilor de producție asupra indicatorilor de eficiență economică. Asemenea aspecte se ridică începînd din momentul proiectării oricărui obiectiv de producție (cînd se prefigurează nivelul indicatorilor tehnico-economici); al execuției acestor obiective (perioadă în care o importanță deosebită o are respectarea tuturor prevederilor din proiecte privind execuția) și, bineînțeles, după intrarea în funcțiune (cînd indicatorii tehnico-economici aprobați trebuie realizați întocmai).

Toate aceste momente sînt hotărîtoare pentru obținerea unor nivele de producție și beneficii cît mai mari raportate la fondurile de producție ce se utilizează, iar căile și metodele în acest domeniu sînt practic inepuizabile. Esențialul constă în faptul ca aceste căi și metode să fie identificate și valorificate în funcție de specificul fiecărei unități economice, ținînd seama că de obținerea de producții și beneficii cît mai mari cu aceleași fonduri de producție depinde, în ultimă instanță, dezvoltarea noastră economică și creșterea nivelului de trai.

Nicolae SĂVOIU

ncepînd de la 1 noiembrie

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE MAJORAREA RETRIBUȚIEI

CA O EXPRESIE a grijii permanente a partidului pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, de la 1 noiembrie a.c. oamenii muncii din alte două ramuri de activitate — din industria chimică, a săpunurilor și cosmeticelor, precum și în cercetarea științifică, ingineria tehnologică, proiectare, activitatea de informatică (însușind peste 50 000 de persoane) — vor beneficia de majorarea retribuițiilor. În acest fel, în cadrul etapei a I-a de majorare a retribuițiilor, începută la 1 iulie 1977, un număr total de circa 3,5 milioane de oameni ai muncii, din 12 ramuri de activitate, se bucură de creșterea veniturilor.

Industria chimică, cea mai dinamică ramură a industriei noastre, a devenit astăzi un sector de primă importanță în ansamblul economiei naționale. Purtătoare de progres tehnic, asigurînd valorificarea superioară a resurselor de materii prime ale țării, promovarea creației științifice proprii, această ramură va cunoaște și în actualul cincinal o dezvoltare susținută, realizînd în 1980, împreună cu construcțiile de mașini, circa jumătate din producția industrială a țării.

Corespunzător contribuției majore aduse la dezvoltarea economică a țării, **oamenii muncii din industria chimică, a săpunurilor și cosmeticelor vor beneficia în etapa I-a de majorare, de creșterea retribuițiilor lor în medie cu 17,6%** (vezi și tabelul nr. 1). Totodată, avînd în vedere necesitatea asigurării unei mai bune corelații între retribuițiile tarifare nete ale oamenilor muncii din diferitele ramuri ale economiei naționale, coeficientul de ierarhizare a rețelei tarifare pentru retribuirea muncitorilor calificați din rețeaua chimie A a fost îmbunătățit, retribuiția tarifară netă a acestora urmînd să sporească și pe această cale.

În spiritul echității socialiste, și la majorarea acestor retribuiții s-a urmărit materializarea și a altor obiective ale politicii partidului în domeniul retribuiri muncii și anume: creșteri procentuale mai mari de retribuiție pentru producătorii nemijlociți ai bunurilor

materiale; stimularea creșterii permanente a pregătirii profesionale, reliefată de acordarea unor procente mai mari de creștere a retribuiției muncitorilor calificați comparativ cu cei necalificați, pe de o parte, și comparativ cu muncitorii cu nivele de calificare mai reduse, pe de altă parte; o mai bună corelare între retribuițiile muncitorilor calificați și cele ale celorlalte categorii de personal, acordîndu-se celor dinții creșteri procentuale mai mari etc. Trebuie arătat, totodată, că, avînd în vedere răspunderile și sarcinile sporite ce revin maștrilor în organizarea și conducerea proceselor de producție, crește mai accentuat retribuiția acestora, prin acordarea în plus a unei clase.¹⁾

Tabelul nr. 2

Creșterea retribuiției tarifare nete a unor categorii de oameni ai muncii dintr-o unitate de proiectare (etapa I-a)

Funcția și gradul profesional	Retribuiția tarifară netă		Sporul rezultat în urma majorării	
	Înainte de majorare (lei)	După majorare (lei)	Absolut (lei)	Relativ (%)
Desenator tehnic gradația 3, clasa 12	1521	1770	249	16,4
Tehnician proiectant gradația 3, clasa 16	1700	2020	320	18,8
Inginer proiectant gradația 4, clasa 26	2503	2895	392	15,7
Inginer proiectant principal gradul III, gradația 4, clasa 28	2744	3170	426	15,5

În cincinalul 1976—1980, cincinalul afirmării plene a revoluției tehnico-științifice, activitatea de **cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, informatică** cunoaște o dezvoltare fără precedent. Această activitate este orientată spre introducerea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale și vieții sociale, înnoirea producției, a produselor și tehnologiilor, reducerea consumului de energie, materii prime, materiale, creșterea productivității muncii etc. Dată fiind importanța deosebită ce se acordă activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică, proiectare, informatică, oamenii muncii din acest domeniu vor beneficia încă din etapa a I-a a majorării de o creștere medie a retribuiției cu 16,3%. Cîteva date în legătură cu această majorare sînt redată în tabelul nr. 2, de unde rezultă că și în cazul personalului de proiectare, în concordanță cu principiile echității socialiste, procentele de majorare sînt diferențiate pe funcții, urmărindu-se atît o cointeresare materială corespunzătoare, potrivit specificului muncii depuse, cît și asigurarea unei corelări judicioase între retribuițiile mari și cele mici. Totodată, subinginerii din activitatea de proiectare beneficiază de majorarea suplimentară cu o clasă.

Retribuițiile nominale nete ale oamenilor muncii din industria chimică, a săpunurilor și cosmeticelor, din cercetarea științifică, ingineria tehnologică, proiectare, informatică vor crește nu numai prin majorarea retribuițiilor tarifare, ci și prin promovarea în trepte și gradații superioare, prin acordarea sporului de vechime și a altor sporuri. Un rol esențial în creșterea retribuițiilor personalului muncitor îl are aplicarea pe scară largă a acordului global.

Rodica EMANOIL

Institutul de economie socialistă

Tabelul nr. 1

Creșterea retribuiției tarifare nete a unor categorii de oameni ai muncii din industria îngreșămîntelor (etapa I-a)

Meseria sau funcția	Retribuiția tarifară netă		Sporul rezultat în urma majorării	
	Înainte de majorare (lei)	După majorare (lei)	Absolut (lei)	Relativ (%)
Operator chimist categ. 1 — bază	1319	1561	242	18,3
Operator chimist categ. 4 — treapta II	1622	1928	306	18,9
Operator chimist categ. 6 — treapta III	1954	2336	382	19,5
Maistru gradația 4	2179	2640	461	21,2
Inginer principal gradația 6 clasa 30	(clasa 23) 3000	(clasa 24) 3480	480	16

¹⁾ Astfel, un maistru încadrat în prezent la gradația 4, clasa 23 (vezi tabelul nr. 1), după majorare va beneficia de un spor de retribuiție de 461 lei, din care 120 lei îl va reprezenta sporul rezultat din acordarea unei clase, respectiv încadrarea lui în clasa 24. De aceeași prevedere beneficiază și subinginerii.

CARNETUL CONSUMATORULUI

STUDIUL CERERII POPULAȚIEI ÎN PERFEȚIONAREA RELAȚIILOR INDUSTRIE-COMERȚ [II]

Masă rotundă organizată de „R.E.” în colaborare cu Institutul de economia comerțului și turismului și ARONAR – Filiala București

PORNIND de la indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care la Congresul Consiliilor oamenilor muncii, arăta că „perfeccionarea continuă a raporturilor între producție și cerere, a sistemului de contractare pentru piață este o problemă care nu poate fi lăsată la liberul arbitru al aparatului comercial, ci trebuie rezolvată prin consultarea largă și cu participarea directă a maselor de oameni ai muncii”, Institutul de economia comerțului interior și turismului, împreună cu „Revista economică” și AROMAR, filiala București, au organizat o masă rotundă la care s-au dezbătut modalitățile prin care cei doi factori interesați — producătorul și comerțul — se preocupă de cunoașterea cererii populației, de antrenarea consumatorilor, prin diverse modalități de investigare a opiniilor, în fundamentarea deciziilor privind producția și desfacerea bunurilor de consum.

Făcînd o trecere în revistă a realizărilor și neajunsurilor în domeniul studierii cererii, dr. **Aurel Veiner**, șef de sector în cadrul Institutului de economia comerțului interior și turismului, evidențiază că în ultimii ani există din partea comerțului o permanentă preocupare pentru promovarea acelor metode și tehnici de studiere a cererii populației, care corespund condițiilor din țara noastră. Printre cele utilizate pot fi amintite: **corelarea globală (valorică)** a ofertei cu cererea, pe baza balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației (la nivel central și în profil teritorial — la județe); studierea, pe baza unor paneele de magazine, a evoluției cererii (nesatisfăcute, în stagnare sau descreștere); studiul cererii populației, pe bază de **sondaje** statistice la domiciliu și în magazine, pentru conturarea pieței unor produse sau grupe de produse, studii

■ **Elementele unui sistem unitar de studiere a cererii pe toate treptele rețelei comerciale.**

■ **Ce arată o investigație privind metodele de studiere a cererii utilizate de întreprinderile comerciale?**

■ **Poate fi nota de comandă a șefului de magazin un instrument eficient de influențare a producției?**

■ **De ce nu se pot contracta cu un an înainte produsele de modă?**

■ **Conclucrarea industrie-comerț în realizarea funcției educative a ofertei de bunuri de consum**

de **prognoză** pentru fundamentarea planului vânzărilor cu amănuntul și a repartizării teritoriale a fondului de mărfuri.

În același timp, se constată o insuficientă preocupare pentru valorificarea sistematică a informațiilor pe care personalul magazinelor le obține în contactul nemijlocit cu consumatorii la formularea necesarelor de mărfuri, ca structură concretă, în cadrul acțiunilor de contractare industrie-comerț. Ridicarea nivelului general al eficienței acestei activități poate fi realizată prin integrarea într-un sistem informațional unitar, atotcuprinzător a diferitelor forme de procurare și valorificare a informațiilor.

Multe din neajunsurile semnalate pot fi eliminate prin funcționarea efectivă, în spiritul inițial stabilit, a unor instrumente de studiere a cererii cum sînt: registrul jurnal de zi al șefului de unitate, consiliile reprezentanților consumatorilor și cele ale șefilor de magazine (unități). Un mijloc direct

de a exprima cererea consumatorilor, aflat la îndemîna fiecărui șef de unitate, o reprezintă nota de comandă. În utilizarea acestor căi de adaptare a fondului de marfă la cerințe, o experiență valoroasă dețin magazine ca BIG-Berceni sau „Venus” din București.

Concentrarea informațiilor obținute în unitățile cu amănuntul se poate realiza prin organizarea unor paneele de magazine — metodă utilizată, de altfel, curent de către institutul de economia comerțului interior și turismului. Spre exemplu, prin paneele de 800 de magazine din mediul urban s-au putut sesiza din timp unele evoluții ale cererii. Din păcate, nu se acordă încă în toate localitățile suficientă atenție furnizării datelor și nici utilizării operative a concluziilor cercetării în rezolvarea problemelor pe plan local.

Valorificarea datelor preluate mecanizat și automat, privind mișcarea mărfurilor în comerțul cu ridicata poate furniza informații pertinente, cu caracter de generalitate, asupra evoluției cererii. De altfel, primele experimente realizate de unele întreprinderi cu ridicata din București evidențiază valoarea deosebită a informațiilor privind mișcările de stocuri și orientarea pe sortimente a comenzilor, obținute în timp util.

Prof. dr. Alexandru Sobaru, de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, a arătat în cuvîntul său că dacă la nivel macroeconomic dispunem de instrumentele necesare asigurării echilibrului producție / cerere, pe parcurs acest echilibru este afectat uneori datorită faptului că pe celelalte trepte organizatorice ale comerțului (direcții comerciale, întreprinderi, magazine) nu se regăsesc preocupări similare de fundamentare științifică.

Pornind de la aceste constatări, Comisia centrală de studii cererii, care funcționează pe lîngă conducerea, Ministerului Comerțului Interior, elaborează în prezent un sistem unitar de cercetare, în care

*) În partea a II-a a dezbaterii această experiență va fi prezentată de însuși șeful magazinului „Venus”.

pentru prima dată metodele de cercetare a pieței sînt stabilite distinct pentru diferitele trepte organizatorice ale comerțului, respectiv adecvate nivelului macroeconomic nivelului întreprinderilor cu ridicata, direcțiilor județene, întreprinderilor cu amănuntul. Pentru fiecare nivel se prevede utilizarea a 4 categorii de metode, în funcție de obiectiv : 1) fundamentarea planului anual de dezvoltare a comerțului, 2) repartizarea fondului de mărfuri pe teritoriu ; 3) fundamentarea relațiilor industrie-comerț (contractări) ; 4) analiza realizării planului.

În procesul de elaborare a acestui sistem s-a făcut o trecere în revistă a metodelor folosite în prezent de diferite întreprinderi, (din păcate — și semnificativ — au fost cazuri în care nu s-a putut consemna nimic din acest punct de vedere !). Ca probleme ce rămîn de rezolvat în perspectivă, trebuie amintite : pregătirea cadrelor, asigurarea mijloacelor de prelucrare a datelor, acumularea de experiență în utilizarea metodelor statistico-matematice și a tehnicii informatice.

Pe structura amintită, Comisia centrală pentru studiul cererii populației și-a propus să inițieze o serie de cercetări pe grupe mari de produse : textile-încălțăminte, alimentare, metalo-casnice, electrotehnice ș.a.

Remarcînd progresele evidente ce se vor putea înregistra în perfecționarea studierii cererii de mărfuri, tovarășul Ion Nițu, șef de serviciu la **Întreprinderea comercială de stat „Victoria“**, observă că în comerț (unități cu amănuntul) se înregistrează reacțiile consumatorilor la o structură a mărfurilor produsă deja de industrie, iar căile de intervenție ale întreprinderilor comerciale pentru adaptarea sortimentelor la cerere sînt, în cadrul actualei metodologii de contractare, încă prea limitate ; practic, baza întreprinderii cu ridicata trimite în continuare ceea ce s-a contractat.

Permanentizarea activității de studiere a cererii la toate nivelele activității comerciale trebuie, așadar, să fie însoțită de un cadru organizatoric-juridic elastic care să permită reglarea promptă a disfuncțiilor : pe de o parte lipsa unor sortimente, pe de alta acumularea unor stocuri etc.

În acest sens s-a relevat necesitatea ca la actualele răspunderi ale întreprinderilor comerciale privind : realizarea sarcinilor de plan

la desfaceri, lichidarea stocurilor, etc, să se adauge și posibilitatea lor ca ele să ajusteze în cursul anului de plan, cel puțin parțial, cantitățile contractate pe sortimente. În acest fel, atunci cînd un produs nu este suficient, solicitat el să nu se mai acumuleze în stocuri la comerț, iar cînd se vinde foarte bine, să se poată suplimenta comenzile.

Pe această cale ar putea fi scoși din pasivitate și acei producători care, după ce-și contractează marfa pe anul următor, nu se mai interesează ceea ce se întimplă practic cu ea.

Vorbitorul a apreciat că s-a făcut încă puțin pentru formarea gustului consumatorilor, pentru influențarea modei în sensul orientărilor creației noastre proprii. Din această cauză, de cele mai multe ori influențele ce se resimt în modă — inclusiv la producătorii noștri — sînt ecou al unor curente de modă din străinătate. Afit industria, cît și comerțul pot face mai mult pe linia lansării unor noi produse originale, difuzînd prospecte, cataloage, în general material publicitar care să consilieze, de exemplu, tineretul asupra modului de a se îmbrăca, recomandînd produsele noi, dînd explicații și furnizînd motivații de cumpărare a unor articole de bun gust, realizate de producătorii noștri.

Demararea unor acțiuni promoționale relativ minore — cum sînt demonstrațiile practice, paradele de modă — s-a bucurat de o mare receptivitate din partea publicului, mai ales cînd acestea sînt însoțite de vînzarea produselor prezentate (sau cel puțin de primirea, de comenzi). Dar, desigur, asemenea acțiuni nu pot fi realizate fără sprijinul industriei.

Tovarășa **Elena Tănăsescu**, — **director la magazinul „Bucur-Obor“** consideră că într-adevăr, în activitatea de marketing intern trebuie să se acorde mai multă atenție noilor produse.

În prezent, în magazin sînt organizate mai multe cercetări asupra unor produse pentru care s-a pronos scoaterea din fabricație, ca necorespunzătoare. Faptul că producătorul nu și-a ameliorat sortimentul conform sugestiilor primite ilustrează o preocupare încă insuficientă a acestuia față de modul în care produsele sale corespund cerințelor consumatorilor. Aceste situații reflectă totodată o anumită rigiditate a relațiilor industrie-comerț, care îngreuiază adaptarea operativă la ce-

lere. În cazul biscuiților, de exemplu, cu toate că s-au furnizat date concrete privind stagnarea vînzărilor la unele sortimente, livrările au crescut în continuare.

Constantin Angelescu **directorul I.C.L. „Textila“** — **București** a arătat, în acest context, că datorită unei delimitări încă insuficiente a responsabilităților în relațiile industrie-comerț, uneori se iau cu prea mare ușurință decizii asupra folosirii materiei prime și a capacităților de producție. Desigur, cu prilejul contractărilor o parte a necesarului se acoperă cu produse cert solicitate de populație. Însă rămîne și o parte care nu pot fi acoperite din produsele oferite. În asemenea cazuri ar fi, desigur, mai bine să se amîne contractarea, decît să se contracteze de la bun început produse greu vandabile, sub influența unor insistențe — nejustificate din punct de vedere economic — ale producătorilor.

Crearea unui balast de mărfuri cu mișcare lentă în gestiunea întreprinderii comerciale, pe lîngă faptul că influențează negativ calitatea indicatorilor de plan, blocînd fondurile întreprinderii comerciale, afectează însăși realizarea funcției sociale a comerțului, de aprovizionare a populației cu mărfuri în continuă înnoire. Și nu se poate spune că nu au existat și experiențe, soldate cu succese, în eliminarea acestor necorelări.

Astfel, în urmă cu zece ani au fost create magazinele „Select“ și „Mătasea populară“, unde fabricile omonime își prezentau produsele, culegeau sistematic informații, lansau produse noi.

Experiența magazinelor de prezentare a arătat necesitatea unei delimitări de principiu între studiul nevoilor populației și studiul gusturilor și preferințelor față de mărfurile de modă. Astfel, în magazinele amintite modelele noi de cravate se lansau cu luni de zile înainte de contractări, erau prezentate de însăși personalul fabricilor, uneori purtînd chiar articolele comercializate (bluze, jachete etc.). Șeful corpului de creație culegea sistematic opiniile asupra noilor modele lansate, sugestiile și propunerile, existînd în fapt o emulație pe linia înnoirii între cele două fabrici.

Rezultatele obținute îndreptățesc reluarea unor asemenea experiențe reușite și extinderea lor.

Dezbateri consemnate de
Ioan GEORGESCU

INDUSTRIALIZARE — URBANIZARE: o relație de interferență cu efecte de amplificare asupra dezvoltării

O ANALIZĂ a relației industrializare-urbanizare, a intercondiționării reciproce dintre aceste procese de mare amploare economico-socială presupune, după părerea noastră, și o precizare a conținutului termenilor respectivi.

Sferele de urban și rural se delimitează, de pildă, de către unii autori în funcție de **profilul** de ocupație al populației localității în cauză; mai precis, după ponderea populației ocupate în ramuri neagricole. Dar activitatea din agricultură se transformă și ea, în timp, și tinde să devină o muncă similară industriei. Alții definesc drept localități urbane pe cele care depășesc un număr anumit de locuitori. Astfel, în Elveția, Portugalia și Spania orice localitate cu cel puțin 10 000 de locuitori se consideră urbană; în Franța și Cehoslovacia însă această limită este de 2 000 de locuitori, iar în Irlanda chiar de 1 500. Într-un șir de țări ca Norvegia, Anglia, Finlanda și altele, se consideră localități urbane acelea care figurează pe o listă special întocmită în acest scop. Desigur, trecerea unei localități pe o asemenea listă a avut anumite temeuri, dar ele sînt mai puțin explicitate. Din faptul că figurează pe listă, rezultă însă anumite consecințe administrative sau de altă natură, ca de exemplu modul de finanțare a investițiilor de dezvoltare a localității sau altele.

Iată deci câteva definiții ale mediului urban. Ele diferă sensibil una de alta, în diverse lucrări utilizându-se cînd o noțiune de „urban“, cînd alta. Ceea ce ne interesează însă în contextul temei de față este mai puțin noțiunea de urban, și mai mult cea de urbanizare, înțeleasă ca proces de dezvoltare a mediului urban, fenomen care constituie una din legitățile dezvoltării sociale contemporane.

Urbanizarea — legitate a progresului economico-social

PORNIND de la prevederile din **Programul partidului** referitoare la lichidarea diferențelor esențiale între oraș și sat, putem, chiar trebuie să concepem procesul de urbanizare drept evoluție spre acest obiectiv, dacă discutăm de țara noastră. În ce direcții se înscrie procesul de lichidare a acestor diferențe, proces care concentrează însemnate eforturi ale statului nostru?

În primul rînd, este vorba de **transformarea agriculturii într-o activitate similară industriei**, adică puternic mecanizată, poate chiar parțial automatizată, de mare productivitate, cu o diviziune avansată a muncii și utilizînd în proporții însemnate cadre calificate, culturile intensive și producția „industrializată“ de păsări, ouă și porcine constituind primii pași în acest sens.

În al doilea rînd, **proprietatea de grup nu va mai diferi sensibil de proprietatea întregului popor**, începuturile în acest sens fiind făcute prin organizarea uniunilor intercooperatiste, prin investițiile realizate de acestea.

În al treilea rînd, este vorba de **condițiile de viață, care în mod normal vor trebui să evolueze aproximativ paralel cu condițiile de muncă**, de unde rezultă nu numai un nivel de trai al viitorului „agricultor“ similar cu cel al viitorului muncitor din industrie, dar și un cadru construit similar, adică locuințe și servicii aferente, apropiate de confortul celor „urbane“.

Înțelegînd, deci, prin actualul proces de urbanizare a României evoluția spre lichidarea treptată a diferențelor esențiale dintre oraș și sat putem preciza factorii activi ai acestui proces. Ei sînt industrializarea susținută a țării și asigurarea astfel a condițiilor pentru mecanizarea agriculturii. Este evident

că, în urma acțiunii acestor factori, agricultura eliberează forța de muncă, iar industria o absoarbe

Ambii factori motori ai procesului de urbanizare, deci atît industrializarea țării, cît și mecanizarea agriculturii, se înscriu în procesul redistribuirii teritoriale a forțelor de producție. Din forțele de producție face parte însă și forța de muncă. Ca urmare este vorba și de redistribuirea ei teritorială, de mișcări migratorii. În ce fel? Rețeaua de localități moștenită de la vechiul regim era determinată de caracterul predominant al agriculturii de tip tradițional în economia României. În consecință, marea majoritate a populației (78,6% în 1930) trăia răsfirată în peste 13 000 de sate, în imediata apropiere a locului de muncă — pămîntul. Spre deosebire de o astfel de rețea de așezări, industrializarea implică generalizarea organizării sociale a producției, cu o diviziune avansată a muncii, principii care se aplică și în agricultura socialistă de înaltă productivitate. O astfel de organizare a producției este incompatibilă cu o rețea dispersată de localități, de tipul celei existente încă în România, necesitînd una concentrată, dar nu centralizată.

Acest proces de concentrare a populației este dirijat în politica partidului în două direcții principale. **Prima direcție** o constituie creșterea orașelor reflectată prin faptul că între ultimele două recensăminte (15. III. 1966 și 5. I. 1977) populația urbană a României a crescut cu 40,1%, în timp ce populația totală a țării a sporit cu numai 12,8% iar cea rurală s-a redus cu 4%. Caracterul dirijat al creșterii orașelor apare cu claritate din analiza primelor date preliminare ale recensămîntului din 1977, comparativ cu cele din 1966. Astfel, populația Capitalei a sporit cu 32,2%, deci sub ritmul mediu de creștere a populației urbane. În schimb următoarele 7 orașe, ca mărime, au crescut în medie cu

56%, astfel încât decalajul de mărime între Capitală și „al doilea oraș” s-a redus. Într-adevăr, în 1966, Capitala avea populația de 7,4 ori mai mare decât Clujul, iar în prezent depășește pe cea a Timișoarei — care a avansat pe locul al doilea — de 6,7 ori. Pe cînd în 1966 nici un oraș în afară de București nu avea 200 000 de locuitori, în prezent opt orașe (tot în afara Capitalei) au depășit această cifră, 5 din ele fiind chiar mai apropiate de 300 000 de locuitori, exclusiv populația comunelor subordonate. Astfel, disproporția dintre mărimea Capitalei și următoarele orașe tinde să dispară.

A doua direcție de manifestare a procesului actual de urbanizare a României o constituie regruparea unei părți a populației rurale, din sate spre centrele de comună, parte dintre acestea devenind centre urbane. Această direcție, indicată în cadrul **Programului partidului**, are o tendință recentă de a se accelera, în urma repartizării teritoriale, mai dispersate în actualul cincinal, a noilor investiții productive, în amplasarea cărora s-a avut mai mult în vedere criteriul eficienței sociale prin ridicarea mai rapidă a unor localități.

Astfel, dezvoltarea industriei contribuie la creșterea orașelor, la crearea de orașe noi, ea fiind factorul primordial, dintre cei doi factori motori amintiți ai procesului de urbanizare. Dar modul de acționare al dezvoltării industriale nu se limitează numai la regruparea teritorială a populației. Ea creează și premisele dezvoltării construcției de locuințe, a dotărilor social-culturale aferente acestora, a aprovizionării lor cu apă și curent electric, a încălzirii centrale. În consecință, industrializarea generează urbanizarea, dar nivelul de urbanizare este limitat de dezvoltarea industriei, de capacitatea ei de a livra cele necesare construirii și funcționării orașelor. Dezvoltarea industriei, creșterea rapidă a venitului național, au permis

atingerea unor ritmuri impresionante ale evoluției construcțiilor de locuințe (vezi tabelul).

Dezvoltarea orașelor și creșterea industrială

DAR CORELAȚIA dintre industrializarea țării și procesul de urbanizare nu este așa de simplă și nu poate fi în nici un caz redusă la influențele primului asupra celui de-al doilea termen; există și influențe inverse, semnalate de o serie de specialiști.

Astfel, D. Ancuța semnală în numărul 9/1970 al revistei „Probleme economice” dificultățile de asigurare a muncii în trei schimburi pentru activitățile industriale cu o pondere mare de navetiști, concluzionînd că dezvoltarea construcției de locuințe poate depăși această piedică. Ceea ce înseamnă, de fapt, sporirea producției industriale prin investiții neproductive, mai reduse decât cele care ar fi necesare extinderii producției, asigurîndu-se în schimb o folosire mai intensivă a utilajelor.

În același an, la cel de-al VII-lea Congres Mondial de Sociologie, care a avut loc la Varna, cercetătorii sovietici A. Abhiezev și A. Kocetkov au arătat că în prezent urbanizarea devine o condiție necesară a dezvoltării producției materiale. Susținînd că „procesul crescînd de intelectualizare a muncii face evidentă necesitatea studierii influenței urbanizării asupra producției materiale și mai ales asupra ramurilor celor mai dezvoltate și mai complexe ale industriei, ceea ce determină, în mare măsură, rolul procesului de urbanizare în dezvoltarea socială”, ei au adus un nou punct de vedere în discuție. Sprijinindu-se pe o vastă documentare, studii cuprinzînd perioada 1937—1965, au constatat că „randamentul economic al producției industriale crește în măsura creșterii orașelor și depinde de nivelul de urbanizare a regiunilor. Cercetările speciale efectuate arată că **indicele de randament** (calculat ca productivitate a muncii în industrie, n.n.) al orașelor mari (100—500 mii de locuitori), față de cel al orașelor mici și mijlocii (pînă la 100 mii de locuitori) este de ordinul 105, iar cel al orașelor mai mari (peste 500 mii de locuitori) este de 170”. Explicația acestui efect neașteptat o găsesc în nivelul cultural mai ridicat al muncitorului din orașul mare, în oferta

mai mare de posibilități de ridicare a nivelului profesional, de asimilare a valorilor culturale superioare etc.

Desigur, acest punct de vedere poate fi discutat în ceea ce privește caracterul lui de valabilitate generală, avîndu-se în vedere scara deosebită, amploarea la care se desfășoară fenomenele în U.R.S.S., distanțele mari existente acolo sau alți factori specifici. Însă, după scurt timp, un studiu efectuat pe cele cincisprezece orașe principale ale Elveției, publicat în anul 1973 (vezi „Informationen zur Orts-, Regional- und Landesplanung” nr. 28) a ajuns la concluzii similare.

Acesta relevă că pentru o țară mică, în care munca industrială la domiciliu are o veche tradiție, raportul dintre numărul locurilor de muncă și produsul intern brut pe loc de muncă pare a fi optim la orașele ce pot asigura între 300 mii și 600 mii de locuri de muncă.

Astfel, s-ar putea ca teza amintită, lansată de cercetătorii sovietici, să merite o atenție mai mare cu atît mai mult cu cît și unele cercetări recente românești evidențiază influența multilaterală asupra dezvoltării a unuia din aspectele însemnate ale urbanizării, și anume îmbunătățirea condițiilor de locuit. Într-adevăr, s-a constatat efectul pozitiv al îmbunătățirii condițiilor de locuit atît asupra stării de sănătate a populației, cît și asupra rezultatelor obținute în școală de copii. Evident, ambele aceste aspecte au influențe — imediate, sau mai tîrzii — asupra producției. Dar însăși efectul nemijlocit asupra randamentului în muncă este pus în evidență, acesta fiind cauzat de îmbunătățirea condițiilor de odihnă acasă, a celor de refacere a capacității de muncă, de îmbunătățirea posibilităților de studiu la domiciliu, a celor de perfecționare a pregătirii profesionale ș.a.

Iată, deci, că procesul de urbanizare, de dezvoltare a construcției de locuințe nu este numai determinat de dezvoltarea industrială; el are, la rîndul său, efecte asupra creșterii producției industriale, constituind, după cum se știe, și un factor important al creșterii nivelului de trai. În acest sens trebuie să înțelegem indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de a acorda o importanță deosebită realizării investițiilor de construcții de locuințe.

dr. arh. Gh. SEBESTYEN

Dinamica numărului de locuințe construite

Cincinalul	mii locuințe construite din fondurile statului și cu sprijinul statului în credite și execuție
1951—1955	50
1956—1960	96
1961—1965	225
1966—1970	333
1971—1975	515
1976—1980	1005 (plan)

„Fantomele superficialității“

URMĂRESC cu regularitate „Revista economică” și, după părerea mea, cred că ea contribuie substanțial la formarea opiniei economice. Tocmai aprecierea pe care o am pentru revistă m-a determinat să vă scriu pentru a mă clarifica eu, ca și mulți alți economiști, asupra modului în care trebuie înțeleasă nota intitulată „Fantomele marketingului”, apărută în nr. 31, pag. 23.

După părerea mea, nota menționată atrage atenția asupra necesității creșterii exigenței în utilizarea tehnicilor de marketing, astfel încât să se elimine concluziile pripite, insuficient fondate. Acest lucru nu trebuie să conducă la concluzia că trebuie negat rolul marketingului.

În cadrul comerțului interior, unde lucrez de peste două decenii, am promovat cu fermitate utilizarea tehnicilor de marketing pentru fundamentarea mai temeinică a unor decizii de mare importanță pentru creșterea eficienței și funcționalității sociale a activității comerciale. Ne străduim să extindem fundamentarea prin marketing, în profil teritorial (județ) și la întreprinderi, a planificării necesarului de mărfuri ca volum și structură, să optimizăm stocurile în comerț și să perfecționăm contractările cu industria, luând ca bază cerințele populației.

La nivelul Ministerului Comerțului Interior funcționează o Comisie pentru studii cererii de mărfuri care promovează extinderea utilizării tehnicilor de marketing pe toate verigile aparatului comercial, antrenând consiliile reprezentanților consumatorilor, recent create. De asemenea, urmărim utilizarea în mai mare măsură a studiilor de marketing în amplasarea și profilarea rețelei comerciale, în stabilirea sortimentelor de produse care se desfac în diferite tipuri de unități, în stabilirea distanței optime a unităților comerciale față de domiciliul cumpărătorilor, preocupări a căror corolar este eficiența economică și socială sporită a comerțului. În acest context de preocupări sistematice, necesare, cred că trebuie militat pentru înțelegerea rolului marketingului ca instrument al eficienței.

De aceea, propun ca în coloanele revistei să se prezinte în mai largă măsură legătura marketing-decizii economice concrete, luându-se o poziție fermă față de superficialitatea unor interpretări și rezerve neîntemeiate.

Gheorghe TEODORAȘCU

Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, prof. asociat la Academia „Ștefan Gheorghiu”

Aprovizionare

ÎN ARTICOLUL „O formă perfecționată de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor”, publicat în numărul 40 al „R.E.”, sînt prezentate avantajele pe care le oferă înființarea de gestiuni ale bazelor județene de aprovizionare, chiar în incinta întreprinderilor pe care le deservesc. Noutatea metodei constă în modul cum se face fuziunea între consumator și baza de aprovizionare, pentru perfecționarea sistemului. În acest sens, se simte nevoia unor

precizări suplimentare. De pildă, de ce baza nu a preluat aprovizionarea integrală — și a lăsat în sarcina I.M.F. Sinaia „aprovizionarea și depozitarea materialelor de mai mică importanță”? În ce măsură personalul bazei — inclusiv cel preluat de la beneficiar — participă la calcularea și fundamentarea necesarului întreprinderii consumatoare? În ce constă avantajul recurgerii la stocurile de intervenție „în caz de nevoie”, în noua formă, cînd știut este că destinația acestora este tocmai pentru nevoi urgente, indiferent unde este gestiunea bazei?

Cum stimulează baza „folosirea intensă și oportuna a înlocuitorilor”? Cum controlează ea respectarea normelor de consum: în cazul cînd beneficiarul le depășește, se întrerupe livrarea? Prin ce este avantajată redistribuirea operativă a stocurilor față de vechea formă organizatorică și cînd se face această operație în noua structură? Dacă s-au păstrat numărul de personal și toate contractele anterioare, de unde rezultă avantajele economice arătate — pentru ambele unități — și cum sporește așa de mult viteza de rotație a mijloacelor circulante? Ce avantaje au rezultat concret în întreprinderea de utilaj chimic Ploiești și la Combinatul chimic Valea Călugărească, unde s-au înființat asemenea gestiuni? Consider că, după clarificarea acestor probleme, se va putea trage o concluzie mai elocventă asupra avantajelor noii forme organizatorice, ca și asupra posibilităților de îmbunătățire în continuare a acesteia.

Sînt de acord cu propunerea tovarășului Eugen Istrătescu, exprimată în nota intitulată „Accelerare” apărută în același număr al revistei, de a se analiza amănunțit această problemă la una din marile unități din economie, pe baza căreia să se tragă concluzii.

Cornel SUCIU

București

Evaluare

MATERIALUL publicat în nr. 30 al R.E. sub titlul: „Amplă mobilizare pentru creșterea productivității” a făcut obiectul unei analize comune întreprinsă de Centrala industrială și Întreprinderea metalurgică din Bacău.

În ceea ce privește repartizarea necorespunzătoare a unor specialiști, s-a hotărît revizuirea pe întreaga centrală a structurii cadrelor tehnice și economice, pe specialități, în scopul unei repartizări judicioase între întreprinderile centrale. În același sens s-a hotărît ca repartizarea noilor stagiați să fie făcută ținînd seama de profilul unităților și deficitul în specialitățile necesare. În legătură cu problema tipizării produselor și perfecționării cooperării dintre bazele de aprovizionare și întreprindere, s-au întocmit o serie de studii — la institutele de proiectare, la Direcția tehnică a ministerului coordonator și la întreprindere — a căror aplicare să ducă la intensificarea acțiunii de tipizare; totodată, au fost elaborate propuneri privind îmbunătățirea standardelor actuale.

Referitor la evaluarea capacităților de producție, este în curs acțiunea de actualizare a studiilor tehnico-economice în condițiile structurii programului de fabricație pentru anul următor. Problema urmăririi producției de armături în tone a suscitat numeroase discuții, pînă la nivelul

Comitetului de Stat al Planificării, subliniindu-se necesitatea utilizării altor unități de măsură, care să constituie un element mobilizator în continua reproiectare a produselor, reducerea consumului de materiale și îmbunătățirea caracteristicilor tehnice și calitative. De asemenea, centrala industrială are în programul său de lucru acțiunea de echivalare prin tonă de convențională și volum de muncă a producției planificate de armături industriale.

ing. N. VULCAN

director general
Centrala industrială de utilaj
tehnologic chimic, petrolier
și minier

ECOURI

Paduri periurbane

REFERINDU-NE la nota cu titlul de mai sus apărută în numărul 32 al R.E. vă comunicăm că, în conformitate cu instrucțiunile în vigoare, pădurile situate în jurul localităților urbane, au funcții speciale de protecție cu rol de agrement.

Potrivit prevederilor din „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010”, este în curs de elaborare un proiect de act normativ cu privire la zonarea funcțională a pădurilor care să aibă prevederi corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă ale societății față de pădure. În acest act normativ se va acorda o importanță deosebită pădurilor cu funcție sanitar-recreativă, a căror pondere și suprafață va crește în viitor în concordanță cu procesul de urbanizare și de dezvoltare economico-socială a orașelor și municipiilor.

Gospodărirea pădurilor cu funcție sanitar-recreativă se va face astfel încît acestea să-și exercite în cele mai bune condiții rolul de protecție atribuit. Pentru ca populația urbană să poată beneficia de calitățile recreative ale pădurilor de protecție, se impune ca organele consiliilor populare orașenești și municipale să execute și să întrețină dotările necesare, ca de exemplu: drumuri, alei, terenuri de parcare, terenuri de sport, adăposturi împotriva intemperiei etc.

ing. Alexandru BALȘOIU

inspector de stat șef adjunct
în Ministerul Economiei Forestiere
și Materialelor de Construcții

Asistență tehnică

PROPUNEREA de înființare a unei unități specializate în București, făcută în nota din nr. 35 al R. E. în scopul asistenței tehnice pentru produsele ce se află în exploatare a fost însușită de unitatea noastră. S-au făcut intervenții la fondul tutelar, Centrala industrială de motoare și materiale electroizolante, pentru aprobarea de rigoare. Vom urmări în continuare această problemă pentru soluționarea ei favorabilă, în raport cu dorința beneficiarilor noștri.

ing. Ștefan PUȘCAȘU

director,
Întreprinderea „Acumulatorul”
București

OBIECTIVELE ȘI REZULTATELE ECONOMICE — CUNOSCUTE PÎNĂ LA NIVELUL CONDUCĂTORILOR DIRECȚI AI PROCESULUI DE PRODUCȚIE

Sistem informatic pentru conducerea prin costuri a întreprinderii industriale

URMĂRIRILE COSTURILOR, a producției nete și a tuturor celorlalți indicatori pînă la nivel de secție și atelier satisface o cerință de bază a conducerii economice — și anume, cunoașterea elementelor de eficiență economică de către cei ce conduc nemijlocit procesul de producție (maistru, șef de atelier, șef de secție).

INTRUCIT operațiile de planificare a producției nete și a costurilor sînt deosebit de greoaie, cu un foarte mare volum de muncă, în practica actuală nu este posibilă o evaluare anticipată a acestora, pentru luna și chiar trimestrul următor de plan. Cu alte cuvinte: dacă la lansarea planului operativ de producție se știe exact cită producție globală și marfă va rezulta, nu se poate aprecia decît foarte aproximativ care vor fi producția netă, beneficiul, costurile totale, costurile materiale și alte elemente ale producției nete.

În scopul realizării conducerii prin costuri a întreprinderii ¹⁾ — concept de conducere predictiv — în vederea maximizării (depășirii) producției nete și economisirii resurselor materiale prin minimizarea (reducerea) costurilor materiale, apare ca necesară **utilizarea prelucrării automate a datelor (P.A.D.)**, care face posibil:

- **planificarea operativă a costurilor și a producției nete cel puțin lunar**, odată cu definitivarea programului de producție, pentru a se putea vedea în ce măsură acesta răspunde la realizarea producției nete planificate;

- **eliminarea lipsei de operativitate a situației actuale**, cînd producția netă poate fi cunoscută (prin metoda indirectă) abia după întocmirea balanței analitice, respectiv la 17—18 ale lunii următoare;

- **eliberarea cadrelor cu pregătire medie și superioară de o muncă de rutină, în vederea concentrării lor asupra activităților de concepție**, asupra găsirii unor soluții tehnico-economice de economisire a resurselor.

La **Întreprinderea de celuloză și hirtie Palas-Constanța** se află în

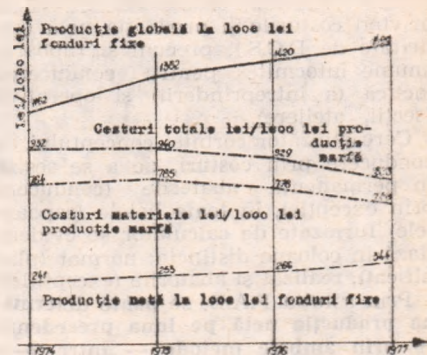
exploatare un sistem informatic al conducerii prin costuri, proiectat și implementat în colaborare cu Centrul teritorial de calcul electronic Constanța, folosind calculatorul Felix C-256 al C.T.C.E. și stația de calcul a întreprinderii.

PRIN IMPLEMENTAREA aplicației „**planificarea costurilor și a producției nete**”, la 25 ale lunii anterioare — odată cu lansarea planului operativ de producție pe luna următoare — se pot lansa și planul producției nete, precum și cel al costurilor. Cunoscind mărimea producției marfă, consumurile specifice și structura producției, se poate simula care va fi producția netă aferentă și în funcție de aceasta se va trece, fie la modificarea structurii de producție, fie la luarea altor măsuri.

Aplicația are în vedere indicatori cum sînt: planul de producție, norma de consum, reparații, planul de muncă și retribuția muncii — pe baza cărora se planifică:

- **total costuri în producția globală;**
- **producția marfă în prețuri de producție;**
- **costurile de producție, pe elemente primare și articole de calculație;**
- **costurile pe produse;**
- **costurile pe ateliere și secții de producție.**

La calculul producției nete se utilizează atît **metoda indirectă** ($PN = PG - \text{suma costurilor materiale}$), pe baza căreia se pune în evidență structura tuturor costurilor materiale, cît și **metoda directă** ($PN = \text{suma cheltuielilor cu munca} + \text{venit net}$), pe baza căreia se pun în evidență elementele componente ale producției nete.

Evoluția unor indicatori ai activității economice la I.C.H. Palas-Constanța, în urma introducerii sistemului informatic prezentat

În cel mult două zile se furnizează liste (previziuni) gata calculate, în funcție de structura planificată a producției fizice lunare, trimestriale sau anuale. Se pot realiza simulări care să indice cită producție netă și costuri (pe total întreprindere, secție, atelier, produse) vor rezulta din planul de producție al perioadei următoare (lună, trimestru, an), astfel încît să se poată lua decizii în vederea realizării și depășirii producției nete și micșorării costurilor materiale, fie prin îmbunătățirea structurii producției fizice, fie prin reducerea unor consumuri specifice, a unor elemente de costuri materiale etc., după care se poate face o altă simulare. Se poate afirma că, **prin rezolvarea planificării operative pe calculator a costurilor, inclusiv pînă la producția netă, realizarea acesteia este și efectiv condusă în mod predictiv, prin conducerea prin costuri a întreprinderii.**

NECESITĂȚII unui control prin care rezultatele să fie comparate cu parametrii prestabiliți îi răspunde aplicația „**urmărirea realizării costurilor și a producției nete**”.

Aceasta respectă spiritul metodelor de calculație a costurilor, incluse în normele de bază pentru planificarea și evidența costurilor producției industriale, dar ține seama și de posibilitatea folosirii unor metode moderne de calculație. Prin separarea costurilor generale în fixe și variabile, se poate utiliza metoda de calculație direct-costing și normativă. Gruparea elementelor pe articole de calculație și elemente primare este astfel realizată încît să poată furniza toate datele privind costurile, producția netă, globală și marfă pe total întreprindere, secții și ateliere de producție.

În funcție de informațiile existente în banca de date, determinarea producției nete se poate face prin ambele metode de calcul, furnizindu-se organelor de decizie — lunar sau de cîte ori este nevoie — producția globală, marfă și netă, elemente ale compoziției producției nete (beneficiu, cheltuieli de muncă vie etc.), costuri totale, costuri materiale, consumuri specifice, costuri pro produs etc. Cele 46 de rapoarte — de obiective și de excepție — se înscriu într-o gamă largă, de la situații operative sau de analiză economică pînă la dările de seamă statistice complete

¹⁾ „Conducerea prin costuri — instrument de economisire a resurselor, materiale”, *Revista economică*, nr. 37/1977.

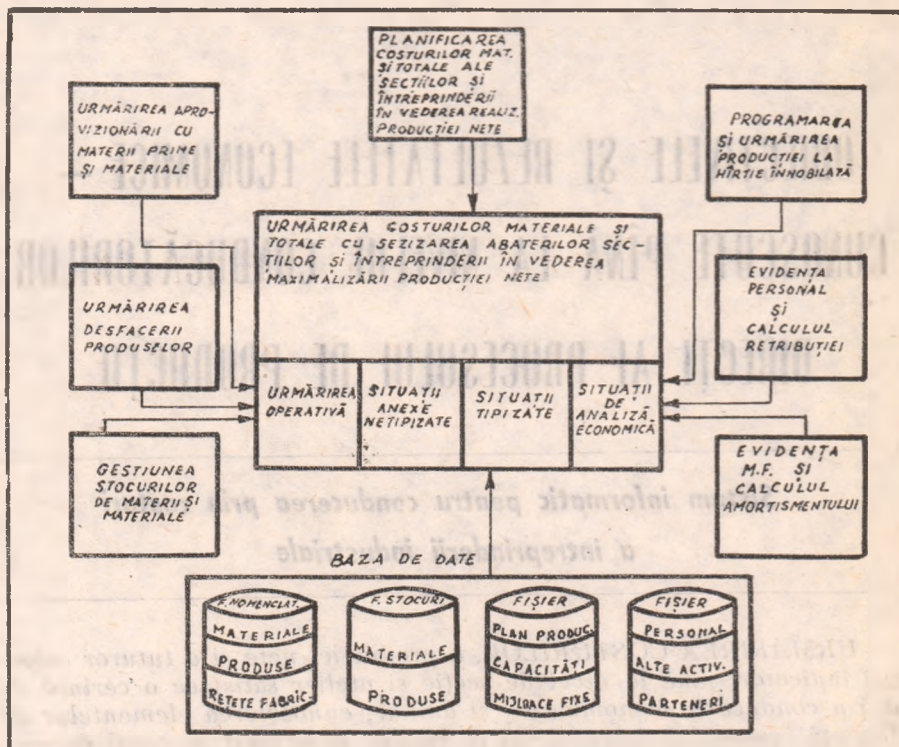
privind costurile și producția netă (solicitate de D.C.S.), precum și rapoarte anume întocmite pentru conducerea tactică (a întreprinderii) și operativă (secții, ateliere).

Corespunzător cerinței conceptului de conducere prin costuri, de a se sesiza în permanentă abaterile (conducere prin excepție), în toate listele (rapoartele) furnizate de calculator se evidențiază în coloane distincte: normat (planificat), realizat și abaterile (excepțiile).

Prin soluția P.A.D. se poate determina producția netă pe luna precedentă — prin ambele metode — între 7—9 ale lunii, față de 20 ale lunii prin metodele clasice. În acest fel, odată cu controlul fondului de retribuție, se poate prezenta la bancă și producția netă realizată.

Dată fiind bogăția informațiilor prezentate la nivelul întreprinderii, secțiilor și atelierelor de producție, se coboară analiza economică acolo unde se produce fenomenul economic, modificând concepția cadrelor de conducere — în sensul de a urmări realizarea producției cu costuri minime — și ajutându-le în luarea deciziilor, în motivarea acțiunilor întreprinse.

REALIZAREA sistemului informatic a fost posibilă prin proiectarea și implementarea următoarelor aplicații, în ordinea abordării lor: 1) GESTOC (GEMAT) — gestiunea materialelor; 2) urmărirea aprovizionării producției; 3) urmărirea desfacerii producției; 4) optimizarea planului de producție; 5) programarea și urmărirea producției; 6) MFIX — evidența, urmărirea și contabilizarea mijloacelor fixe și a amortizărilor; 7) diverse aplicații pe stația de calcul a întreprinderii (dotată cu calculatoare de tipul F.C.-15, F.C.-30) privind îndeosebi con-

Legătura aplicației de urmărire a realizării costurilor și a producției nete cu celelalte aplicații.

abilitatea valorilor materiale, precum și alte mici aplicații; 8) PERSOREM — forța de muncă și consumul de muncă; 9) planificarea costurilor materiale și totale în vederea maximizării producției nete; 10) urmărirea costurilor materiale și totale, în vederea maximizării producției nete.

Ultima dintre acestea a putut fi realizată numai după trecerea pe calcula-

tor a tuturor celorlalte aplicații anterioare, ce furnizează elemente ale costurilor și producției nete (consumuri specifice, retribuție, fonduri fixe, producția, aprovizionarea, desfacerea etc.).

Aplicația de urmărire a costurilor

Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

(Continuare în pag. 24)

LISTE FURNIZATE DE APLICAȚIA „PLANIFICAREA COSTURILOR ȘI A PRODUCȚIEI NETE”

(exemplificări din totalul de 29 de liste)

- Planul costului producției industriale (anual, trimestrial, lunar).
- Planul cheltuielilor comune cu munca vie și materiale pe secțiile de bază (anual, trimestrial, lunar).
- Planul cheltuielilor generale cu munca vie și materiale pe întreprindere (anual, trimestrial, lunar).
- Planul costului unitar al producției, pe produse (anual, trimestrial, lunar).
- Nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă (anual, trimestrial, lunar).
- Planul producției nete și al indicatorilor costurilor materiale de producție (lunar — respectiv trimestrial — și cumulat de la începutul anului).
- Consumuri planificate de materiale normate directe, pe ateliere și total întreprindere, cantitativ și valoric.
- Cheltuieli planificate de transport-aprovizionare pe materiale, ateliere și întreprindere, valoric.
- Situația deșeurilor normate recuperabile pe produse, ateliere și întreprindere, cantitativ și valoric.
- Retribuția planificată pe activități de bază, produse, ateliere, activități auxiliare și C.A.S.
- Fondul de tehnică nouă planificată pe sortimente, ateliere și întreprindere.
- Amortizări planificate pe secții, ateliere, activități auxiliare și total întreprindere.
- Producția marfă planificată (respectiv programată) pe sortimente, ateliere și total întreprindere, pe elemente de cheltuieli și articole de calculație, în preț de cost și de vânzare planificat, cantitativ și valoric.
- Influența: a) schimbării structurii producției, b) schimbării consumurilor specifice planificate, c) schimbării prețurilor de achiziție a materialelor, d) schimbării prețului de vânzare planificat, asupra producției (planificate, programate, efective) pe sortimente, ateliere, întreprindere.
- Producția marfă planificată, în ordinea descrescândă a valorii costurilor.

- Rentabilitatea planificată a producției programate pe sortimente, ateliere, întreprindere.

LISTE (RAPOARTE) FURNIZATE DE APLICAȚIA „URMĂRIREA REALIZĂRII COSTURILOR ȘI A PRODUCȚIEI NETE”

(exemplificări din totalul de 46 de liste).

Pentru director: ● abaterile producției nete determinate prin metoda indirectă și directă; ● abateri unitare și totale la principalii indicatori; ● abaterile costurilor fixe și variabile pe ateliere și întreprindere.

Pentru director adjunct tehnic (inginer-șef): ● abaterile consumurilor și costurilor efective la materiile prime și materiale pe sortimente, ateliere, întreprindere; ● abaterile consumurilor și costurilor la utilități tehnologice pe ateliere și întreprindere.

Pentru director adjunct comercial: ● abaterile consumurilor și costurilor efective la materiile prime și materiale pe sortimente, ateliere și întreprindere; ● abaterile costurilor de transport-aprovizionare; ● abaterile costurilor de desfacere.

Pentru șefii de secții (ateliere): ● abaterile consumurilor și costurilor efective la materiile prime și materiale pe sortimente și ateliere; ● situația comparativă a costurilor de secție și a abaterilor la producția fabricată, pe sortimente și ateliere; ● abaterile consumurilor și costurilor la utilități tehnologice, pe sortimente și ateliere; ● abaterile consumurilor specifice efective față de cele normate; ● cheltuieli de transport-aprovizionare pe materiale, ateliere, întreprindere; ● situația deșeurilor recuperabile; ● costurile aferente producției finite și nedeterminate pe sortimente, ateliere, întreprindere (lunar); ● economii de materiale normate la producția fabricată; ● costul efectiv, pe elemente, al producției marfă și globale; ● cheltuieli comune ale secției; ● costul unitar al produsului pe articole de calculație; ● situația producției nete prin metoda indirectă (evidențându-se: total costuri materiale pentru producția globală: diferența dintre soldul de la începutul și sfârșitul perioadei la producția globală și costurile materiale) și prin metoda directă (evidențându-se: beneficiu, impozit pe circulația mărfurilor, costuri cu munca vie pe elemente componente).

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE

UN ADEVĂR FUNDAMENTAL al economiei politice marxist-leniniste arată că producția de bunuri materiale constituie temelia existenței societății. O societate care ar înceta să producă, ar înceta să existe. În decursul istoriei omenirii, producția de bunuri materiale privită la scara societății, adică producția socială, nu s-a desfășurat însă în același fel. S-au succedat mai multe moduri de producție socială : modul de producție al comunei primitive, modul de producție sclavagist, modul de producție feudal, modul de producție capitalist și modul de producție socialist. Modul de producție, care reprezintă producția socială pe o anumită treaptă istorică de dezvoltare, are două laturi fundamentale : a) raporturile oamenilor cu natura, în vederea producerii bunurilor necesare traiului — latură care își găsește expresia esențială în forțele de producție ale societății; b) raporturile dintre oameni, constituite cu prilejul producerii bunurilor respective, adică relațiile de producție ale societății, baza economică a acesteia.

Între forțele de producție și relațiile de producție există o legătură strînsă. Pe de o parte, forțele de producție nu pot deveni „forțe reale“ decît în cadrul unor relații de producție iar, pe de altă parte, relațiile de producție nu devin „relații reale“ decît punînd în mișcare anumite forțe de producție. Legătura strînsă între forțele de producție și relațiile de producție se mai evidențiază și prin faptul că relațiile de producție trebuie, în ultimă instanță, să corespundă caracterului și nivelului forțelor de producție. De exemplu, cînd societatea dispunea de unelte de muncă simple, care puteau fi folosite de oameni în mod individual, izolat, acestor forțe de producție le puteau corespunde relații de producție cu caracter privat. În condițiile, însă, ale societății contemporane, cînd există, ca fenomen majoritar, unelte de muncă complexe, care nu pot fi folosite decît de mari colective de oameni, în comun, forțelor de producție nu le pot corespunde decît relații de producție cu caracter obște.

Producția socială are patru sfere (momente, faze) : producția, repartiția, schimbul și consumul. Corespunzător acestor sfere distingem următoarele componente ale sistemului relațiilor de producție : a) relațiile din sfera producției ; b) relațiile din sfera repartiției ; c) relațiile din sfera schimbului și d) relațiile din sfera consumului.

Desigur, toate relațiile de producție sînt, înainte de toate, relații sociale, între clase sociale, între colective sociale, între inși sociali, constituite în cadrul producției sociale. **Esența sistemului relațiilor de producție o constituie proprietatea.** Fiecare componentă a sistemului relațiilor de producție nu este, de altfel, decît o formă de manifestare a proprietății.

Distingem în decursul istoriei omenirii relații de producție ale comunei primitive, relații de producție sclavagiste, relații de producție feudale, relații de producție capitaliste și relații de producție socialiste.

Constituirea proprietății și, totodată, a componentelor sistemului relațiilor de producție necesită ca pre-

mise, pe orice treaptă de dezvoltare istorică : a) **populația**, mai precis o anumită comunitate umană — trib, gintă, obște, popor, națiune, ș.a., b) **natura**, în primul rînd pămîntul, ca furnizor de mijloace de producție și loc de așezare al comunității umane. Privită din unghiul comunității umane în general, proprietatea se manifestă azi ca proprietate națională. Iar această proprietate națională nu mai poate fi concepută fără stăpînirea deplină de către națiuni, a bogățiilor lor naturale, a tuturor bogățiilor lor. Acesta este cadrul în care trebuie să se manifeste relațiile economice internaționale.

Oprindu-ne asupra **relațiilor de producție socialiste** se poate arăta că fiecare din componentele acestor relații conțin atît elemente generale cît și trăsături proprii determinate de esența lor — proprietatea socialistă.

a) **Relațiile din sfera producției sînt relațiile sociale** dintre oamenii muncii referitoare la unirea forței de muncă și mijloacelor de producție în vederea producerii anumitor bunuri materiale și servicii. În sfera producției, în principal, oamenii muncii se afirmă ca proprietari obștești asupra mijloacelor de producție și, în general, asupra tuturor factorilor de producție. Tot în această sferă a producției sociale, oamenii muncii se afirmă ca proprietari obștești asupra produselor muncii, adică asupra rezultatelor proceselor de muncă : bunuri materiale și servicii. **Prin urmare, esența relațiilor de producție socialiste — proprietatea socialistă — se afirmă, în primul rînd, în sfera producției, ca proprietate obștească asupra mijloacelor de producție și asupra produselor muncii.**

Corespunzător căilor de constituire, respectiv, naționalizarea socialistă a principalelor mijloace de producție și cooperativizarea socialistă a micii producții de mărfuri (din agricultură și meșteșuguri) și, îndeosebi, gradul inițial de socializare a mijloacelor de producție — proprietatea socialistă îmbracă două forme : proprietatea socialistă de stat și proprietatea socialistă cooperatistă. Ele au o esență unică — socialistă. Programul partidului relevă că proprietatea socialistă, indiferent de forma pe care o îmbracă, se va ridica pe o treaptă nouă, dezvoltîndu-se tot mai mult, asigurînd condiții de muncă și existență superioare și tot mai unitare tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît de la orașe, cît și de la sate.

Corespunzător esenței lor — proprietatea socialistă, relațiile din sfera producției trebuie să asigure unirea corespunzătoare și eficientă a forței de muncă cu mijloacele de producție. Pentru aceasta — așa cum a arătat de numeroase ori secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — forța de muncă de care dispune societatea trebuie să fie angrenată, în majoritatea ei, în producția de bunuri materiale, să se asigure organizarea științifică a producției și a muncii, o înaltă dis-

conf. dr. Virgil I. IONESCU

(Continuare în pag. 24)

CREȘTEREA ROLULUI ȘI EFICIENȚEI CONTROLULUI FINANCIAR ÎN ETAPA ACTUALĂ

I. O viziune sistemică asupra controlului activității economice și sociale

CONTROLUL ACTIVITĂȚII economice și sociale este un atribut esențial al funcției economico-organizatorice a statului socialist. Ca atare, odată cu perfecționarea întregii activități economico-sociale, este necesar ca și eficiența controlului să sporească. După cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, la constătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 21—23 septembrie 1977 „Odată cu raționalizarea și organizarea mai bună a controlului, cu eliminarea suprapunerilor în munca de control trebuie să asigurăm creșterea eficienței controlului printr-o mai bună pregătire a acestuia, prin stabilirea unor obiective clare, astfel ca cei trimiși în control să știe ce vor și să aibă capacitatea de a soluționa problemele”.

Multiplele sarcini care revin controlului învederează necesitatea abordării sale în viziune sistemică și concepție cibernetică, ca sistem, ca un ansamblu structural, organizat și funcțional, care acționează fără excepție asupra întregului spațiu al activității economice și sociale naționale, sub multiple aspecte și laturi, cum sînt :

— acoperirea fiecărui moment al activității economice și sociale cu una din formele de control, ce se constituie ca subsisteme de control și anume preventiv, concomitent și ulterior, precum și autocontrolul fiecărui om al muncii în baza dublei sale calități de producător și proprietar.

— existența, în cadrul fiecărei forme de control menționate anterior, a controalelor organizate pe domenii ale activității economice și sociale și anume controlul muncitoresc, controlul tehnic de calitate, controlul financiar, controlul asupra protecției muncii etc., forme de control specializate care, la rîndul lor, se pot constitui atît ca sisteme unitare, generale cît și ca subsisteme.

Această întrepătrundere și condiționare reciprocă a formelor controlului activității economice și sociale scot în evidență importanța ce se cuvine a fi acordată organizării și funcționării ireproșabile a fiecărei forme, dar și problemelor acțiunii unitare, convergente și cu maximum de randament și eficiență a întregului mecanism al controlului activității economice și sociale.

— sistemul controlului activității economice și sociale evidențiază și aspectul că fiecare formă de control are drept componente de bază o serie de elemente specifice și anume cadrul organizatoric, cel funcțional, atribuțiile, drepturile și răspunderile precum și metodologia de control.

— între diferitele forme ale controlului activității economice și sociale, clasificate după criteriile menționate se formează permanent conexiuni directe și inverse, concretizate în schimbul de date, constatări, măsuri și alte elemente în legătură cu procesele controlate din unitățile socialiste. Totodată, în cadrul acestor conexiuni directe și inverse, se regăsesc și fluxurile generate de însuși conținutul elementelor componente ale formelor de control și anume ale cadrului organizatoric, funcțional, atribuțiile, drepturile și răspunderile precum și metodologia de control.

— dimensionarea elementelor sistemului controlului activității economice și sociale și a subsistemelor acestuia, adică a

formelor de control, constituie un factor de o deosebită importanță pentru realizarea sarcinilor ce revin acestui sistem.

În primul rînd, în legătură cu cadrul organizatoric este necesar ca toate problemele să fie analizate pornind de la principiul centralismului democratic. În acest context, prezentarea aspectelor și problemelor referitoare la sistemul cibernetic general al societății socialiste trebuie făcută atît în viziune macroeconomică cît și microeconomică, deoarece în spațiul activității economice și sociale naționale, fluxurile ce au loc, intrările și ieșirile, conexiunile directe și inverse, la nivel macro se împletesc în mod necesar și organic cu cele la nivel micro, se amplifică și se întrepătrund de așa natură încît o imagine completă poate fi obținută numai dacă analiza se face și sub aceste două laturi esențiale.

Pornind de la aceste considerațiuni structura organizatorică a controlului se cere a fi dimensionată cu multă atenție, în primul rînd pentru asigurarea unui echilibru între controlul exercitat prin cadrele de conducere, deci o cît mai simplă organizare din punct de vedere al verigilor de conducere, ceea ce înseamnă în fond apropierea conducerii de locul de desfășurare a proceselor economice și sociale, iar, în al doilea rînd, corelarea acestei structuri organizatorice cu dimensiunile aparatului care exercită prin excelență activitatea de control pe diferite domenii.

Totodată însă, structura organizatorică este necesar să țină seamă de asigurarea echilibrului între dimensiunile și verigile la nivel macro și cele care se înființează în cadrul fiecărei unități socialiste.

II. Sistemul controlului financiar, componentă de bază a conducerii științifice a societății

ÎN MOD SIMILAR se pun și problemele în legătură cu controlul financiar care face parte integrantă din controlul activității economice și sociale. De aceea, din punct de vedere sistemic, controlul financiar, poate fi analizat, atît ca sistem de sine stătător cît și ca subsistem dar, din acest punct de vedere, el se constituie simultan, ca subsistem al sistemului controlului activității economice și sociale, care la rîndul său se integrează în sistemul unic de conducere, cît și ca subsistem al sistemului financiar și de prețuri, ca sistem de sinteză ce acoperă întreg spațiul activității economice și sociale naționale.

În legătura sa indisolubilă cu sistemul controlului activității economice și sociale, sistemul controlului financiar se caracterizează în ansamblul său printr-o serie de aspecte, care în principal sînt evidențiate prin următoarele componente :

— organizatoric și funcțional, sistemul controlului financiar se intersectează în spațiul activității economice și sociale naționale cu celelalte subsisteme ale sistemului controlului activității economice și sociale în toate fazele proceselor economice și sociale.

— principiile conducerii științifice a societății socialiste impun să se țină seama de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste ;

— o importanță deosebită o are perfecționarea organizării și desfășurării, în cadrul organismelor instituționalizate, a controlului maselor ca expresie grăitoare a democratismului

profund al orînduirii noastre socialiste. În acest context apare ca o necesitate obiectivă împletirea acestui control cu cel financiar, perfecționarea modalităților de conducere și acțiune unitară și convergentă pentru asigurarea unui control ferm și exigent.

Abordînd aspecte practice ale modului în care este organizat și exercitat în prezent controlul financiar se desprinde, ca o trăsătură fundamentală, contribuția importantă pe care acesta o aduce la creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate, la gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești ale fiecărei unități socialiste. Totodată, așa cum se subliniază și în documentele de partid, în activitatea controlului financiar se manifestă și o serie de neajunsuri, în principal în ceea ce privește faptul că sprijinul și îndrumarea unităților verificate nu se situează întotdeauna la nivelul cerințelor, exigența și fermitatea nu sînt în concordanță cu neajunsurile constatate și mai ales, controlul financiar nu are încă un destul de pronunțat caracter preventiv. Controlul financiar se cuvine a fi în mod organic ancorat în viața, în procesele activității economice și sociale, în dublu sens, pe de o parte să constituie un factor principal în respectarea legalității socialiste și apărarea proprietății obștești, iar pe de altă parte însuși mecanismul acestuia — structura sa organizatorică și funcțională — să corespundă cît mai deplin necesităților obiective ale conducerii științifice a unităților socialiste.

III. Direcții de perfecționare a sistemului controlului financiar

ÎN SCOPUL asigurării unei independențe în exercitarea atribuțiilor sale, una din prevederile de bază ale Legii nr. 5/1970, referitoare la controlul financiar intern, statuează că acest control funcționează ca organ subordonat al conducerii unității socialiste în care se află, cît și Ministerului Finanțelor. Legea privind Curtea Superioară de Control Financiar a instituit pentru prima oară controlul financiar preventiv prin organe proprii ale Curții la ministere și alte organe centrale, care au sarcina de a verifica legalitatea și eficiența angajării și efectuării de cheltuieli din fondurile ce se administrează de aceste organe. În continuare, prin Legea nr. 9/1974, privind controlul financiar preventiv, s-a prevăzut că această formă eficientă de control al organelor statului, să poată fi extinsă și la centrale industriale, întreprinderi și instituții.

În prezent acest control se exercită la peste 300 de unități socialiste, rezultatele muncii organelor împuternicite cu exercitarea controlului financiar preventiv demonstrînd atît necesitatea obiectivă a controlului organelor statului, cît și preocuparea ce trebuie acordată în continuare pentru perfecționarea modalităților de acțiune a acestor organe.

Prin legea privind controlul financiar preventiv, s-a extins, într-o anumită formă, și principiul dublei subordonări, concretizat în faptul că numirea și eliberarea din funcție a conducătorilor direcțiilor financiare din ministere și alte organe centrale și a șefilor contabililor din centrale și unități asimilate se face cu acordul Ministerului Finanțelor, iar la unitățile subordonate centralelor, cu acordul ministerelor, celorlalte organe centrale, aceeași modalitate regăsindu-se, într-o anumită măsură, și în sistemul consiliilor populare. Desigur, că aceste măsuri au contribuit nemijlocit la întărirea ordinii și disciplinei în utilizarea fondurilor, la perfecționarea și creșterea rolului cadrelor economice și financiar-contabile în conducerea unităților socialiste.

Cu toate rezultatele obținute, eficiența muncii de control nu se ridică încă la nivelul cerințelor și exigențelor actuale.

Pornind tocmai de la această apreciere ne permitem să abordăm, pe de o parte unele considerații pe marginea actualelor reglementări, iar pe de altă să prezentăm părerile noastre, ce se desprind din cercetarea îmbinării practicii cu elemente teoretice ale normelor actuale ce privesc controlul financiar.

Din analiza pe trepte organizatorice rezultă că mecanismul sistemului controlului financiar organizat și exercitat atît prin organe din cadrul unității socialiste cît și de organe din afara acesteia, se prezintă oarecum încărcat cu elemente ce pot fi considerate ca avînd un caracter de formalism, ce nu sînt de natură să contribuie din toate punctele de vedere la creșterea contribuției acestui control la remedierea operativă a neajunsurilor din economie.

La nivelul centralelor industriale și unităților asimilate spre exemplu, controlul financiar preventiv se exercită prin delegați permanenți din partea Ministerului Finanțelor, ministerelor tutelare, sau chiar din propriul aparat de control financiar intern.

În același timp, tot în compartimentul financiar contabil al centralei contabilul șef este numit cu acordul Ministerului Finanțelor, iar controlul financiar intern funcționează ca organ subordonat al conducerii unității socialiste cît și inspecției ter-

itoriale financiare de stat a Ministerului Finanțelor. Situația este similară și în cadrul întreprinderilor.

Se pune pe bună dreptate problema dacă este necesar și justificat ca în cadrul aceleiași unități socialiste și chiar în același domeniu de activitate și anume cel financiar contabil și de control financiar, să-și desfășoare munca trei persoane care într-un fel sau altul au fost încadrate și își exercită atribuțiile cu acordul Ministerului Finanțelor.

La unele ministere și alte organe centrale mecanismul se realizează cum am mai arătat, prin exercitarea controlului financiar preventiv de către organe ale Curții Superioare de Control Financiar, iar directorii direcțiilor financiare și șefii compartimentelor de control financiar intern din cadrul acestora se numesc cu acordul Ministerului Finanțelor.

Dacă la acest mecanism adăugăm și unele propuneri care vizează amplificarea sistemului dublei subordonări cum ar fi aceea ca șefii și organele de control financiar intern din întreprinderi, în afară de acordul organelor teritoriale ale Ministerului Finanțelor să fie numite și cu acordul forurilor tutelare (fără a mai vorbi și de introducerea acestui mecanism și în activitatea revizorilor de gestiune) ne facem imaginea implicațiilor și complicațiilor procedurale care pot lua naștere în procesul de organizare a activității financiar-contabile și de control financiar.

După opinia noastră punerea unui accent excesiv, pe intervenția organelor din afară și nu în măsura cuvenită pe inșiși factorii de decizie din unitățile socialiste de bază nu poate da cele mai bune rezultate. Spunem aceasta deoarece deoarec judecata de valoare trebuie să pornească de la analiza și fundamentarea căilor și metodelor cele mai simple și eficiente, dar în același timp și echilibrate, de îmbinare a controlului financiar, al organelor statului cu controlul financiar propriu al unităților socialiste, puse sub o singură autoritate, dar reală și concretă.

În ceea ce privește activitatea financiar-contabilă din unitățile socialiste, în care includem în mod organic și controlul financiar — atît preventiv, cît și cel ulterior — elementele care stau la baza concepției noastre se referă pe de o parte la locul și rolul contabilului șef în ansamblul structurilor și funcționalității activității de conducere a unității respective, iar, pe de altă parte, la interdependența dintre activitatea acestuia și organele ce exercită nemijlocit atribuțiile de control financiar, analizate în conexiunile directe și inverse și cu activitatea de conducere propriu-zisă a unității socialiste.

Referitor la contabilul șef care prin atribuțiile și răspunderile sale are un rol de prim ordin în conducerea unității socialiste, problema esențială este stabilirea locului și rolului său în concordanță cu sarcinile încredințate, acordîndu-i-se competențele cuvenite și plasîndu-l de drept în conducerea efectivă și reală a unității din care face parte. După părerea noastră, o persoană care conduce activitatea financiar-contabilă dintr-o unitate, activitatea ce acoperă toate laturile și compartimentele unității, este doar conducător de compartiment, ceea ce înseamnă de la bun început că sfera de activitate a contabilului șef a fost limitată, iar drepturile lui de a acționa în spiritul legilor statului nu sînt pe măsura atribuțiilor și răspunderilor date.

O problemă deosebit de importantă este legată și de asigurarea independenței contabilului șef în exercitarea atribuțiilor și răspunderilor acordate de lege. În această direcție considerăm că Legea nr. 8/1974 privind controlul financiar preventiv prevede un ansamblu bun de măsuri referitoare la acordul organelor statului pentru numirea și eliberarea din funcție a persoanelor care conduc activitatea financiar-contabilă, prevederi de o certă importanță pentru întregul mecanism de organizare și conducere a activității financiar-contabile.

În legătură cu asigurarea independenței contabilului șef s-a emis și părerea ca acesta să fie din toate punctele de vedere — inclusiv al încadrării și retribuiri — un organ al statului, un reprezentant al Ministerului Finanțelor în unitatea socialistă respectivă. Acest punct de vedere vizează numai unele din problemele complexe ce le ridică îndeplinirea sarcinilor, deoarece, după cum este cunoscut, asigurarea unei conduceri științifice nu poate fi concepută fără manifestarea plenară și a funcțiilor financiară, de evidență și control, care țin de activitatea contabilului șef.

Totodată însă, acest nivel de răspundere și de posibilitate de acțiune impune ca în reglementările referitoare la structura organizatorică, la normele unitare și nomenclatoarele de retribuiri să nu mai fie acceptate, ca în prezent, situațiile cînd spre deosebire de conducătorul unității socialiste și cel al activității tehnice, contabilul șef poate avea numai studii medii; complexitatea și dezvoltarea mereu mai accentuată a economiei noastre considerăm că impune ca toți acești trei factori de conducere să posede pregătirea superioară corespunzătoare. În același mod considerăm că se pune problema și pentru organele de control financiar.

drd. Ștefan CRĂCIUN

CENTENARUL INDEPENDENȚEI

Legăturile economice între România și Transilvania în perioada 1876-1886

ÎN ANII de după reforma agrară din 1864, când are loc o mai accentuată dezvoltare a capitalismului, în rindurile burgheziei din vechea Românie se dezvoltă o mișcare în favoarea unei politici protecționiste, susținută de personalități ca D. P. Marțian, B. P. Hașdeu, M. Kogălniceanu, A. D. Xenopol, P. S. Aurelian ș.a. Sub presiunea burgheziei, în 1874 s-a votat Legea pentru aplicarea unui tarif vamal care proteja unele mărfuri produse în țară, supunând produsele similare importante la o taxă care ajungea pînă la 25 la sută din valoarea declarată. În această perioadă, la îndemnul cercurilor industriale și bancare austriece, aveau loc tratative pentru încheierea unei convenții comerciale și de navigație între România și Austro-Ungaria. Prin adoptarea acestui act imperiul austro-ungar recunoștea de fapt autonomia României dar obținea, în același timp, condiții favorabile pentru exploatarea ei economică, ceea ce însemna realizarea tradiționalelor planuri de expansiune spre gurile Dunării și în Balcani. Sub presiunea imperiului vecin, cercurile conducătoare ale României renunță la tariful autonom.

Convenția comercială între România și Austro-Ungaria s-a încheiat la 22 iunie/4 iulie 1875 și a fost promulgată la 26 mai/7 iunie 1876. Ea a fost pusă în aplicare la 1/13 iulie a aceluiași an. Din punct de vedere politic acest tratat a deschis drumul semnării în 1876 și 1877 a unor convenții similare cu Rusia și Germania, precum și a unor aranjamente comerciale cu Franța, Italia, Anglia etc., prin care se afirma cu vigoare aspirația și lupta pentru cucerirea independenței de stat a României de sub suzeranitatea opresoare a imperiului otoman, în schimb aplicarea ei avea să creeze complicații și să provoace daune însemnate pentru economia României. Felul în care cercurile conducătoare habsburgice au înțeles să aplice convenția a avut repercusiuni negative și asupra economiei Transilvaniei.

Convenția întemeiată pe aplicarea tarifului acordat națiunii celei mai favorizate, urma să ușureze exportul de cereale, animale și produse animaliere din România în Austro-Ungaria și importul produselor industriale austro-ungare. Cerealele și vitele din România puteau fi exportate în Austro-Ungaria fără a fi impuse la taxe vamale. O serie de articole, dintre care menționăm mașinile de orice fel, cărbunii, petrolul, produsele chimice cuprinse în tabelul A anexat convenției, erau li-

bere la import în România, iar altele menționate în tabelul B, care cuprindea diferite articole industriale de larg consum, erau supuse la taxe reduse. Produsele necuprinse în cele două tabele A și B erau supuse la import la o taxă de 7 la sută ad valorem. Tranzitul mărfurilor românești prin Austro-Ungaria și a celor austro-ungare prin România era scutit de orice taxă vamală. Companiile de navigații române și austro-ungare puteau obține în porți terenurile necesare instalării birourilor, atelierelor și magaziiilor, putînd face magazine considerate antrepozite, în conformitate cu legile în vigoare ale fiecăreia dintre cele două țări.

Convenția a favorizat dezvoltarea comerțului dintre aceste state. În primii ani ai aplicării convenției cîm 1875 s-au dezvoltat și legăturile economice între țările române. Schimburile „între Transilvania și vechea Românie primesc un nou impuls prin convenția vamală intrată în vigoare la 1 iulie 1876, care a adus excepționale avantaje exportului de produse industriale din Austro-Ungaria în România și a intensificat, în schimb, importul de cereale și vite. Această convenție stingherea astfel interesele latifundiarilor maghiari“¹⁾.

Din cauza numărului mare de animale exportate din România în Austro-Ungaria, moșierimea maghiară avea de înfruntat o puternică concurență. De aceea, sub presiunea moșierimii maghiare, cercurile conducătoare ale imperiului austro-ungar au luat măsuri pentru reducerea importului de vite, piei, lînă și cereale din România. Pe baza legii veterinare din 1874, începînd cu anul 1876 s-au pus tot felul de piedici importului de vite și produse animaliere din România. Astfel, sub pretexte de ordin veterinar, a început chiar din anul aplicării convenției o campanie puternică susținută împotriva importului de produse agricole din România, campanie menită să zdruncine din temelie exportul românesc pe piața austro-ungară. În această direcție s-a mers atît de departe, încît, cu toate măsurile veterinare luate în România, de multe ori vitele găsite sănătoase la controlul efectuat la granița austro-ungară erau declarate bolnave la Buda-pesta și se întorceau în țară pe chel-tuiala exportatorilor.

Măsurile arbitrare luate de guvernele Austro-Ungariei au dus la restrîngerea legăturilor economice dintre România și Transilvania, iar industria și comerțul Transilvaniei au început să cunoască o perioadă de dificultăți. Din

această cauză industriașii, comercianții și camerele de comerț și industrie din Transilvania își manifestau nemulțumirea prin petiții, articole de presă, rapoarte, etc., în care cereau cu insistență întreprinderea unor legături economice cu România.

În cercurile comercianților și industriașilor transilvăneni închiderea graniței cu România, care s-a făcut mai simțită de la sfîrșitul anului 1877, era considerată ca „cea mai mare calamitate“. Industria și comerțul transilvănean — se afirmă în raportul camerei de comerț și industrie din Brașov — nu poate fi concepută o apăsare mai mare decît aceste interziceri. La noi nu există o dorință mai generală și mai adînc simțită decît reîntoarcerea la comunicația liberă cu țara vecină (România — n.n.), de care bunăstarea noastră economică este strîns și profund legată“²⁾.

Legăturile economice reciproce dintre cele două țări române nu sînt oglindite, firește, numai de cifrele statisticii din domeniul schimburilor comerciale. Prin trecătorile Carpaților era un continuu du-te-vino de păstori, țărani, lucrători, meseriași, comercianți etc. „Într-un singur an 1885, mocanii au adus turme și cirezi de 800 000 oi și 40 000 vite la iernat în cîmpia Dunării. Mii de muncitori sezonieri români, secui și sași treceau granițele pentru a asigura prin banii agonisiți în vechea Românie existența familiilor lor în Țara Birsei, secuimii sau Țara Oltului“³⁾.

În cadrul pregătirilor ce se făceau în

¹⁾ Carol Göllner, Relațiile economice dintre Transilvania și vechea Românie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în vol. „Unitate și continuitate în istoria poporului român“, București, Editura Academiei, 1968, p. 253.

²⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anii 1800—1884, Brașov, 1886, p. 151.

³⁾ Carol Göllner, Relațiile economice dintre Transilvania și vechea Românie în a doua jumătate a sec. al XIX-lea; în vol. „Unitate și continuitate în istoria poporului român“, București, Editura Academiei, 1968, p. 259.

vederea tratatelor pentru încheierea unei noi convenții între Austro-Ungaria și România, camerele de comerț și industrie din Transilvania și Banat au întocmit studii și rapoarte în care după o cercetare minuțioasă — s-au luat în considerare chestionarele completate de industriașii și comercianții de pe teritoriul camerelor lor — s-a ajuns în unanimitate la concluzia că legăturile economice cu România au o însemnătate deosebită. În raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj întocmit în colaborare cu reprezentanții camerelor din Brașov și Arad se arată că mărfurile sînt confecționate „conform cu trebuințele populației din aceea țară, cu care sîntem în legături de sute de ani, ele sînt avizate a se vinde exclusiv pe piețele acelei țări și nici că se pot vinde pe alte piețe”⁴⁾. În același raport se precizează că „...pentru noi, reprezentanții ai industriașilor din Transilvania, mai are însemnătate și aceea împrejurare că acești articoli industriali în cea mai mare parte sînt produse ale industriei din Transilvania, care s-au dezvoltat în decurs de o sută de ani și odată se găseau în stare înfloritoare, sînt produsele unei industrii sănătoase care merită să fie considerată, și care fără de piețele acestea ar fi amenințată să piară cu totul”⁵⁾. În concluzie se apreciază că în interesul industriei Transilvaniei „...întreținerea neconturbată a legăturilor comerciale cu România are o însemnătate deosebită, acesta suntem datorii a o accentua, conform pozițiunii în care ne găsim”⁶⁾.

Necesitatea continuării legăturilor economice era susținută și în raportul Camerei de comerț și industrie din Banat. Opiniile despre reînnoirea relațiilor comerciale, „păstrînd liberul import al cerealelor din România împărtășeau afară de unul singur, toți industriașii de mori și de spirit ai circumscripției”⁷⁾.

Referindu-se la importanța încheierii unei noi convenții comerciale cu România, Asociația de comerț și industrie din Brașov în memoriul său adresat guvernului din Budapesta subliniază necesitatea obiectivă a legăturilor economice ale Transilvaniei cu vechea Românie, pentru dezvoltarea ambelor țări. În acest memoriu se scrie că „Transilvania a avut de secole un comerț activ și necontenit cu România”⁸⁾.

Camera de comerț și industrie din Brașov, interesată în cel mai înalt grad de dezvoltare legăturilor economice cu vechea Românie, propune guvernului austro-ungar să accepte „intrarea liberă a cerealelor române, ca și pînă acum”⁹⁾ precum și „intrarea liberă a vitelor din România”¹⁰⁾. Asociația de comerț și industrie din Brașov aprecia că „deși România posedă căile de comunicație pe riuri și pe mare” totuși, „în anumite condițiuni această țară nu se va putea prîvi cu desăvîrșire de comerțul nostru”¹¹⁾ că în mod firesc are nevoie de piața transilvană și va rămîne în continuare un deținator important și sigur pentru unele „produse ale industriei noastre”¹²⁾.

Referindu-se la necesitatea legăturilor economice ale Transilvaniei cu vechea Românie, camera de comerț și industrie din Arad în raportul său pe anul 1885 scria că un avînt important și pe măsura posibilităților bazinului din Valea Jiului se poate obține numai dacă „se va asigura joncțiunea prin strătorca Surduc cu rețeaua de căi ferate

românești și pe Dunăre cu Marea Neagră”¹³⁾.

Autoritățile habsburgice, căutînd să favorizeze industria și comerțul austriac, au adoptat o serie de măsuri pentru a îndrepta comerțul Transilvaniei spre regiunile apusene ale imperiului — ceea ce venea în contradicție cu evoluția firească a economiei acestei provincii ale cărei legături economice au gravitat spre vechea Românie, de aceea, așa cum s-a arătat, meșteșugarii, comercianții și industriașii români, maghiari și germani din Transilvania și-au exprimat în repetate rânduri dezacordul față de o asemenea politică, care genera fenomene de stagnare, de criză economică. Datorită omogenității structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, limbii unitare, precum și puternicei conștiințe a originii comune a locuitorilor, între toate provinciile românești s-au dezvoltat legături intense și multilaterale. Au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă și mai presus de orice, s-a încheiat conștiința necesității luptei unite pentru crearea statului național unic, liber și independent.

Consecințele suferite în anii cînd relațiile circulației inter-românești erau periclitate, au demonstrat că pe măsura dezvoltării economiei, a diversificării ei pe teritoriul patriei noastre, legăturile economice reciproce deveneau tot mai necesare.

Capitalismul nu numai că n-a slăbit interdependența economică a Transilvaniei și României, ci dimpotrivă, a accentuat-o. Creșterea producției de mărfuri în România și Transilvania în această perioadă, legarea lor cu căile ferate din diferite țări și joncțiunea căilor ferate între ele (care a creat premisa pentru construirea unei rețele ferate unice a țării noastre), au constituit baza obiectivă a dezvoltării legăturilor firești existente între ele.

Curcile conducătoare ale Austro-Ungariei nutreau însă speranța că vor reuși să impună României o nouă Convenție care să servească și mai mult interesele claselor dominante din imperiu. Astfel ele urmăreau ca această convenție să asigure condiții pentru obținerea de către capitaliștii din Austria a unor profluturi mari care să depășească chiar pe cele obținute în timpul aplicării convenției de la 1875, sacrificînd astfel industria română. În acest sens, ziarul „Neue Freie Presse” din Viena scria: „Numărul prietenilor ce pledează pentru o înțelegere cu România nu se va completa decît atunci cînd noua Convențiune va asigura industriei noastre de export o pozițiune cel puțin analogă cu cea din Convențiunea esperată”. În același articol se preciza: „Adversarii Convențiunii comerciale, care sînt destuli de numeroși la noi și care au în frunte pe agrarii (moșieri — n.n.) nu vor putea fi învinși decît atunci cînd România va renunța la poezile ei de a crea o industrie națională”¹⁴⁾.

Această tendință se lovea de interesele burgheziei române care, după Unirea Principatelor și cucerirea independenței de stat, dispunea de posibilități propice pentru dezvoltarea unei industrii proprii și a unei piețe naționale. Statul român a adoptat în acel timp o serie de legi pentru stimularea și protecția industriei naționale, iar în cercurile politice interesul pentru industria-

lizarea țării a crescut. România nu putea renunța la protejarea și încurajarea industriei naționale, la dezvoltarea propriilor forțe de producție. Pentru cercurile cele mai influente din țară devenise tot mai evident că dezvoltarea economiei naționale constituia condiția hotărîtoare a asigurării independenței și suveranității de stat, obținută prin războiul din 1877 și a propășirii țării. Referindu-se la poziția României în această problemă, Mihail Kogălniceanu în discursul său din Adunarea deputaților, a spus: „Țara aceasta trebuie să aibă odată suveranitatea și a intereselor sale economice, ea ține să fie stăpînă la ea acasă, să arate că și ea are puterea ei, că nu are nevoie să cerșetorească nici tratate nici convențiuni”¹⁵⁾. Istoria dovedise că încheierea unor astfel de convenții nu era de natură să răspundă cerințelor obiective privind dezvoltarea unitară a economiei Transilvaniei cu a vechii Românie, chiar dacă o asemenea Convenție ar fi ușurat într-o anumită măsură schimbul de mărfuri dintre cele două țări române. Subordonarea Transilvaniei intereselor claselor dominante din imperiul habsburgic și încheierea cu acest imperiu a unei convenții dezavantajoase pentru vechea Românie însemna frînarea puternică a progresului economic pe teritoriul național, iar o economie mai slab dezvoltată presupune și un schimb de mărfuri mai redus; intensificarea comerțului este determinată în esență de dezvoltarea și diversificarea economiei.

Totodată, menținerea unor granițe artificiale între această provincie românească și statul român independent constituiau piedici directe în dezvoltarea comunității de viață economică pe teritoriul național. Înălțurarea acestor piedici provenite din sfera factorilor subiectivi, ce se opuneau acțiunii necesităților obiective tot mai stringente, avea să se înfăptuiască numai prin destrămarea monarhiei plurinaționale și unirea Transilvaniei cu vechea Românie, într-un tot unitar, într-un stat național, liber și independent.

conf. dr. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu”

⁴⁾ Raportul camerei de comerț și industrie din Cluj, supliment la numărul 11 și 12 publicat în „Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, comerțului și domeniilor”, București I (1885), p. 176.

⁵⁾ Ibidem

⁶⁾ Ibidem

⁷⁾ Raportul Camerei de comerț și industrie din Timișoara, publicat în același buletin, p. 171.

⁸⁾ Avizul Asociației de comerț și industrie din Brașov, supliment la nr. 11 și 12 publicat în „Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, comerțului și domeniilor”, București I (1885), p. 134.

⁹⁾ Memoriul Camerei de comerț și industrie din Brașov, supliment la nr. 11 și 12, publicat în Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor, București I, (1885), p. 164.

¹⁰⁾ Ibidem p. 165.

¹¹⁾ Ibidem p. 165

¹²⁾ Ibidem

¹³⁾ Raportul camerei de Comerț și Industrie din Arad pe anul 1885, Arad 1886, p. 120

¹⁴⁾ După: „Ziaristica austro-ungară, asupra viitorului tractat de comerț între România și Austro-Ungaria”. Articol publicat în „Economia națională”, București X, nr. 52 din 29 noiembrie 1886, p. 1226 — 1227.

¹⁵⁾ Monitorul Oficial „Dezbaterile Adunării Deputaților”, București, 7 februarie 1887, p. 516

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

EXPERIENȚA țărilor socialiste, precum și elaborările teoretice ale economiștilor marxiști, reprezintă în multe privințe o sursă de inspirație pentru economiștii din țările lumii a treia în eforturile lor de a găsi căi pentru eradicarea subdezvoltării.

Unii dintre aceștia trec de simpla afirmație cu privire la ocupația și exploatarea colonială, pătrund mai adânc în fenomenul subdezvoltării, ajungând la concluzia că la origine se află un fenomen de incompatibilitate, o greșă forțată, de suprapunere a unor sisteme. Astfel, economistul egiptean Samir Amin consideră că „Subdezvoltarea corespunde pe de o parte, slabei dezvoltări obiective a forțelor de producție, dar în mod fundamental unei inserții a societăților precapitaliste într-un sistem mondial dominant, ceea ce constituie un blocaj al forțelor de producție; un fenomen de punere în contact a unor moduri de producție; fenomenul subdezvoltării este în mod esențial un fenomen de dezarticulare, rezultând din contactul sistemelor de tip tradițional cu sisteme de tehnici explozive de origine străină”¹⁾. Această teză a dualismului revine tot mai insistent în ultimul timp la noua școală de economiști latino-americani (în special la Celso Furtado) și la unii economiști indieni. Indirect ea este admisă de către toți economiștii care se declară pentru intervenția statului în economie, pentru schimbări structurale, în care elementele calitative precumpănesc în procesul creșterii economice.

Admițându-se astfel existența unor incompatibilități între structurile ce compun sistemele puse în contact, se ajunge la concluzia că eliminarea subdezvoltării nu se poate realiza printr-o simplă creștere, neînsoțită de procesul modificării, modernizării structurilor. Conceptul de dezvoltare, afirmă într-o altă lucrare Samir Amin, este mai bogat decât acela al simplei creșteri: dezvoltarea înseamnă creștere însoțită de transformarea structurilor²⁾. În modul acesta, procesul eliminării subdezvoltării capătă valențe calitative necesare și datorită unui lung trecut de evoluție

Problemele eliminării subdezvoltării studiate de economiștii „lumii a treia” (I)

unilaterală a economiei. Principala transformare calitativă, cu efect revoluționar în procesul dezvoltării, este aceea dată de industrializare, obiectiv vizat de totalitatea economiștilor și oficialităților țărilor în curs de dezvoltare.

O dată admisă necesitatea industrializării, problema se transpune cu acuitate pe planul politicii economice, al căii de urmat. Deși întâlnim — pe acest plan — și cîțiva adepți ai „liberei inițiative” și „economiei de piață”, majoritatea economiștilor lumii a treia resping calea capitalistă de industrializare. Economistul latino-american Celso Furtado demonstrează cu elocvență de ce modelul de industrializare „à l'americaine” nu se reproduce la periferia lumii capitaliste. „Reproducerea stilului de viață al țărilor bogate în minoritățile dominante ale acestor țări reclamă o astfel de concentrare a venitului, încît procesul de industrializare tinde să fie fundamental diferit”³⁾. Motivarea este dată atît de nivelul relativ slab al acumulării pe locuitor, cît și de formele dominante de consum din țările în curs de dezvoltare. Apar astfel modificări din două puncte de vedere, intrucît pe de o parte procesul de industrializare trebuie parcurs repede, dar cu investiții limitate, iar pe de altă parte, consumul, deși la un nivel nu prea înalt, va trebui să dea satisfacție unor comandamente sociale de masă. Interesantă este teza lui Furtado cu privire la „bunăstarea socială”, în sfera căreia intră nu numai satisfacerea nevoilor generației prezente dar și ale celor

viitoare. Dealtfel, Furtado afirmă că „țările lumii a treia nu vor putea niciodată să se dezvolte, dacă înțeleg prin aceasta accesul la modul de viață al țărilor în prezent dezvoltate”⁴⁾. Și economistul indian K. N. Raj, profesor de economie la „Centrul de Studiu al dezvoltării” din Trivandrum, este de părere că imposibilitatea adoptării modelelor de creștere din țările occidentale dezvoltate decurge în primul rînd tot din considerente sociale: „nu există nici un temei pentru a se presupune că schema repartiției veniturilor, în ansamblu, sau măcar în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, se va asemăna în mod necesar cu cea din țările deja avansate”⁵⁾. Este adevărat că K.N.R. pune această imposibilitate și pe seama tehnicilor țărilor industrializate, care cer relativ mai mult capital și mai puțină forță de muncă, mai multă energie și resurse, pe care țările sărace nu vor putea conta probabil în viitor — totuși accentul este pus pe condițiile sociale. Respingerea modelelor de dezvoltare pe care le-a cunoscut deja sistemul capitalist devine tot mai evident o problemă de sistem, dezvoltarea fiind considerată ca înglobarea aiaștrii de economic, și socialul. „Țările în curs de dezvoltare, afirmă economistul iugoslav Krsto Bulajic, devin tot mai conștiente că nu pot aplica modelele de dezvoltare economică și socială ale țărilor puternic dezvoltate, aceste modele dovedindu-se incapabile să rezolve numeroasele probleme ale acestor țări. Fiecare țară are condițiile sale specifice de care trebuie să se țină seama. Nu există model universal de dezvoltare... Aceasta înseamnă practic că dezvoltarea fiecărei societăți trebuie să-și tragă rădăcinile din acea societate și că schimbările sociale trebuie să fie determinate de necesitățile naționale..

Operarea unor profunde mutații structurale presupune, în concepția economiștilor din țările în curs de dezvoltare, atît o conștiință programatică de perspectivă, cît și elaborarea strategiei respective de către însăși națiunea interesată, cea mai în măsură să-și

FIȘE

UNIVERSITATEA „AL. I. CUZA” IASI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE

ECONOMIA ÎNTEPRINDERII
ȘI ECHILIBRUL EI FINANCIAR

IASI
1977

● Volumul Economie întreprinderii și echilibrul ei financiar (482 p.), publicat sub egida

Universității „Al. I. Cuza” Iași, Facultatea de Științe Economice (coordonatori: prof. A.G. Tătaru, conf. dr. V. Turliuc) cuprinde rezultatele unor cercetări științifice efectuate de cadre didactice din învățămîntul superior din Iași și alte centre universitare, de economiști din întreprinderi și unități financiar-bancare și prezentate în cadrul unei reuniuni științifice se s-a desfășurat la Iași pe această temă. Lucrarea se deschide cu o prefață de prof. dr. C. Niculicioiu, precum și cu o introducere pe tema dimensiunilor în economia întreprinderii, de prof. dr. doc. Dumitru Rusu.

Conținutul volumului este grupat pe următoarele teme: Echilibrul financiar, lichiditatea și capacitatea de plată la nivel microeconomic; Economia întreprinderii și sistemul de constituire a fondurilor; Creditul bancar sursă de formare a fondurilor și stimulente în asigurarea capacităților de plată; Deciziile întreprinderii și echilibrul ei finan-

ciar; Sistemul informațional-contabil și echilibrul financiar al întreprinderii; Controlul financiar-bancar și eficiența utilizării fondurilor.

J. K. Galbraith — inevitabilitatea planificării

● Sub titlul L'inevitabile dirigisme (Inevitabilul dirijism), J.K. Galbraith scrie, în L'EXPANSION nr. 10/1977, că în țările industrializate un pumn de grupuri naționale sau multinaționale asigură cel puțin jumătate din producția de bunuri și servicii. Aceste întreprinderi dispun de o mare putere asupra piețelor, chiar asupra guvernelor, dar ele încearcă să se asimileze cu mica întreprindere individuală și să se apere referindu-se la economia de piață tradițională. În trecut, spune J.K.G., cînd se detecta o firmă în poziție de monopol, opinia dominantă te îndemna să ceri dezmembrarea ei. Dar, din moment ce mai mult de jumătate

te din economie este ilegală, acest tip de remediu își pierde orice sens. „Pentru economiștii S.U.A. (dacă nu pentru juriștii orice aluzie la legile antitrust este în prezent considerată ca notă caracteristică a unui spirit obosit... Pentru moment lumea mai întreabă dacă dirijismul este bun sau dezirabil, dar în curînd nu o să-și pună probleme de asupra modalităților sale”.

Promovarea exportului

● Vineri, 21 octombrie a.c., Sala de marmură a Complexului expozițional din Piața Științei. Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., Academia de Studii Economice și Asociația Română de Marketing au organizat, prilejul triplei manifestări expoziționale (TIBCO, Tehnoexpo, Salonul internațional al chimiei), masă rotundă pe tema Promovarea exportului românesc prin intermediul turgurilor și expozițiilor internaționale. Au fost

noască posibilitățile, condițiile necesitățile și idealurile.

În general se admite necesitatea stabilirii pe baze științifice a priorităților și se vor acorda atât sectoarelor cât și regiunilor intersectoriale, folosindu-se metode bazate pe efectul de antrenare, iar, tot mai mult, se admit corective locale aduse rezultantei economice, atunci când opțiunea — și este cazul predominant în lumea a treia — vizează construcția unei orinduirii mai juste. Linia politică determină în aceste cazuri numai ponderi în sectoarele productive și o anumită repartizare a veniturilor în structura cererii. „Relațiile intersectoriale, arată K. N. Raj, ca și structurile industriale la care s-a ajuns în mai multe țări în curs de dezvoltare, sînt determinate într-o foarte mare măsură de către instituții; în acest caz evantaiul de oportunități și marja de manevră sînt mai mici decît în ipoteza în care aceste relații sînt interpretate mecanic, din punctul de vedere al unei structuri industriale tip, sau al unei tehnologii privind ca bază de referință”⁷⁾ Opțiunea pentru industrializare vizează în principal accelerarea de ritm, aceasta fiind dată de creșterea ponderii ramurilor dinamice (în special industria prelucrătoare) în raport cu agricultura tradițională. Se obține prin industrializare o creștere accelerată a creșterii economiei, o dată cu diversificarea ramurilor sale. Dar impactul industrializării depășește autostimularea (industria producătoare pentru nevoile industriei) și acționează asupra creșterii celorlalte ramuri economice, avînd efecte și asupra soluționării problemelor sociale.

Modificarea radicală a structurilor economice prin industrializare este prezentată de economiștii lumii a treia ca principala cale de valorificare a întregului potențial economic, reușind să soluționeze efectiv problemele cele mai grave cu care se confruntă țările în curs de dezvoltare în primul rînd aceea a eradicării sărăciei.

O problemă care interesează majoritatea statelor în curs de dezvoltare,

este realizarea unei astfel de dezvoltări economice, a unei structuri avansate, moderne, concomitent cu crearea unui număr cit mai important de locuri de muncă, care să permită o utilizare cit mai deplină a potențialului lor uman. Referindu-se la industrializare ca element indispensabil pentru o creștere economică, specialistul thailandez Panyarachua arată că „industrializarea constituie o sursă importantă de muncă pentru populația numeroasă din țările în curs de dezvoltare, unde are loc o creștere demografică rapidă și unde sectorul agricol este incapabil de a o absorbi”. Sintetizînd opiniile din țările în curs de dezvoltare în această problemă, într-un studiu O.N.U. se constată că majoritatea economiștilor consideră ca unul din elementele determinante criteriul implantărilor industriale în raport cu numărul de locuri de muncă noi ce se creează, cu măsura în care structura nouă a economiei răspunde și obiectivului folosirii cit mai depline a forței de muncă⁸⁾.

Incidențele factorilor externi în determinarea politicilor de modernizare a structurilor și în special în direcțiile industrializării sînt avute în vedere de economiștii lumii a treia în ambele sensuri. Cea mai mare parte preconizează, ca unul din obiectivele industrializării, dezvoltarea unor activități noi care să înlocuiască cel puțin parțial importurile, în special pe acelea care determină stări de dependență. În perioada pregătirii celei de-a III-a Conferințe O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare (cu ocazia elaborării raportului de către echipa condusă de Raul Prebisch) ia naștere teza cu privire la limitele politicii de substituție a importurilor prin producția (industrială) locală. „Procesul de industrializare sub forma substituției importurilor, relevă economistul latino-american Julio Lobos, a condus la o nouă diviziune internațională a muncii, care funcționează astfel: specializarea se efectuează la centru, în țara dezvoltată, în sensul cercetării și obținerii de noi cunoștințe științifice și tehnice, în vreme ce țările în curs de dezvoltare sînt sortite și constrînse la

adoptarea lor, adică la consumul lor și la aplicarea lor de rutină”⁹⁾.

În ceea ce privește orientarea structurilor noi a industriilor ce se creează sau sînt avute în vedere, în scopul producerii în special pentru export, aceasta este caracteristică unei largi categorii de state, în sensul că țările în curs de dezvoltare nu au viziuni, iar deseori nici posibilități autarhice, dar și pentru că producția lor de bază pornește de la una sau citeva materii prime excedentare. Prioritatea exportului, în ordinea de selecție a implantărilor industriale, apare însă și la țări fără resurse naturale deosebite, sau la țări cu deficite cronice la unele produse esențiale, ca de pildă alimentele. Deși aparent e un paradox, întîlnim țări care se industrializează „pentru a avea ce minca”, în sensul că industriile noi, orientate spre export aduc valuta necesară cumpărării de alimente, mult mai repede decît revoluționarea, modernizarea agriculturii. Problema producției industriale pentru export apare ca o necesitate atunci cînd talia economică rentabilă a unei întreprinderi depășește cererea internă. Aceasta se întîmplă adesea în legătură cu industriile de bază, iar soluția cea mai puțin aventuroasă este socotită cooperarea. Se consideră că pentru cea mai mare parte a industriilor de bunuri de echipament, volumul producției necesare pentru asigurarea rentabilității unei întreprinderi depășește capacitatea de absorbție a pieței naționale.

ȘT. MIHAI

- 1) Samir Amin, Le développement inegal. Essai sur les formations sociales du capitalisme peripherique. Paris, 1973, p. 68.
- 2) Revue Tiers-Monde nr. 51/1972, p. 467.
- 3) Revue Tiers-Monde nr. 57/1974, p. 61.
- 4) Idem, p. 64.
- 5) Journal de la Planification du Développement nr. 8/1975, p. 128.
- 6) Revue de Politique Internationale, nr. 628/1976.
- 7) Journal de la Planification du Développement nr. 8/1975, p. 140.
- 8) Idem, p. 4.
- 9) Revue de Politique Internationale, nr. 628/1972.

ordate probleme actuale ale întinderii utilizării acestor forme de promovare a exportului, de creștere a eficienței și de diversificare a funcțiilor acestor manifestări complexe.

În context s-a relevat succesul pe care l-au cunoscut o serie de produse românești prezentate la ediția 1977 a Tîrgului internațional de bunuri de consum București, la expoziția tehnică și la salonul de chimie, acces datorat nivelului competitiv al concepției și realizării lor, modul de prezentare, valorificării cadrului propice tranzițiilor comerciale — multe din negocieri finalizîndu-se prin încheierea unor importante contracte de export.

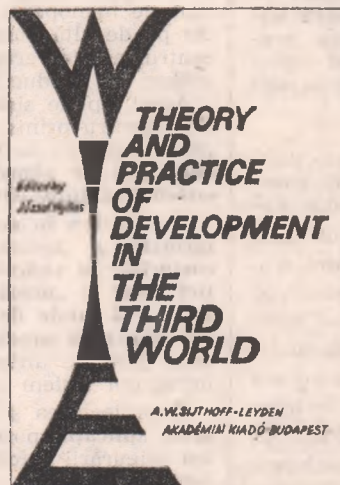
Colocviu internațional de demografie istorică

● La Colocviul internațional de demografie istorică, ce s-a desfășurat nu demult la Cluj-Lapoca, au participat peste 60

de delegați din Belgia, Brazilia, Canada, Cehoslovacia, Elveția, Franța, R.D.G., Grecia, Italia, Norvegia, Polonia, Suedia, Ungaria, România. Dezbaterile în cadrul colocviului s-au desfășurat pe trei teme fundamentale, privind începuturile statisticii naționale, izvoarele demografiei istorice, înregistrarea căsătoriilor etc. Bogată participare a delegaților a permis abordarea multilaterală a temelor precum și organizarea unui schimb util de opinii asupra sarcinilor ce stau în fața demografiei istorice, a metodelor de cercetare și a izvoarelor demografiei istorice. Menționăm, în acest sens, atenția deosebită ce s-a acordat recensămintelor naționale, ca izvor fundamental de cercetare demografică.

Contribuția românească în cadrul colocviului a fost materializată printr-un număr important de comunicări, care au evidențiat dezvoltarea statisticii demografice în decursul istoriei noastre, precum și evoluția dinamică

populației din cele mai vechi timpuri.

● Cartea (Theory and Practice of Development in the Third World (Teoria și practica dezvoltării în lumea a treia), apărută recent la Leyden și Budapesta

FIȘE

(1977, 300 p.) sub redacția prof. dr. József Nyilas, este rodul unor cercetări îndelungate întreprinse de colectivul secției de economie mondială al Universității de studii economice Karl Marx din Budapesta. Autorii prezintă o analiză a caracteristicilor, cauzelor și consecințelor subdezvoltării economice, precum și a problemelor creșterii economice și planificării în țările lumii a treia, din care rezultă o serie de concluzii pentru practica economică. Lucrarea este considerată ca fiind o contribuție teoretică în elaborarea unor lucrări ulterioare, în limba engleză, referitoare la anumite țări în curs de dezvoltare din America Latină, Africa tropicală, precum și la India, Indonezia și Egipt. Cartea cuprinde trei părți, semnate de Tamás Szentes, József Bognár și Mihály Simai.

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 17)

ciplină în muncă, punerea în valoare la cel mai înalt grad a capacității creatoare a tuturor oamenilor muncii, astfel încât să se obțină rezultate cât mai mari.

b) **Relațiile din sfera repartiției** sînt relațiile constituite între membrii societății socialiste în legătură cu repartizarea mijloacelor de producție și a forței de muncă (pe diferite ramuri de activitate și în profil teritorial), în legătură cu repartizarea rezultatelor producției către producătorii direcți și alți membri ai societății. Un loc central în cadrul acestor relații (cu efecte asupra întregului sistem de relații de producție) îl ocupă relațiile referitoare la repartizarea judicioasă a venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare. Distingem, de asemenea, repartizarea rațională și armonioasă a forțelor de producție; repartizarea rezultatelor producției potrivit cantității, calității și importanței sociale a muncii depuse, deci, proporțional cu munca prestată, în spiritul eticii și echității socialiste.

Pornindu-se de la acțiunea plină de abnegație a oamenilor muncii din patria noastră de a realiza în actualul cincinal o producție industrială suplimentară de 100—130 miliarde de lei, recente măsurile ale partidului și statului nostru în domeniul creșterii veniturilor populației, evidențiază din plin că unei creșteri a producției îi corespunde o creștere consecventă a veniturilor, că relațiile din sfera repartiției se află sub determinarea nemijlocită a relațiilor din sfera producției.

c) **Relațiile din sfera schimbului** sînt relațiile dintre membrii societății referitoare la schimbul lor de activități, ca o condiție a desfășurării relațiilor de producție (de exemplu, relațiile de specializare, de cooperare în muncă și în producție) și ca o condiție a afirmării rela-

țiilor de repartiție și a relațiilor de consum. Distingem ca forme de schimb: aprovizionarea tehnico-materială și, în general, circulația mărfurilor, precum și circulația bănească, în legătură cu care se constituie relații financiare și de credit. Este evident că pentru buna desfășurare a relațiilor de schimb propriu-zise se impune încheierea la timp a contractelor economice dintre întreprinderi, precum și respectarea strictă a prevederilor acestor contracte.

d) **Relațiile din sfera consumului** sînt relațiile constituite între membrii societății socialiste în legătură cu utilizarea finală a mijloacelor de producție și forței de muncă (consumul productiv), și în legătură cu utilizarea finală a bunurilor de consum (consumul propriu-zis). Consumul productiv determină consumul propriu-zis. De aceea se impune ca peste tot în economia națională să se realizeze un consum rațional de materii prime și energie, utilizarea eficientă a fondurilor fixe. Totodată, și în utilizarea finală, de către populație, a bunurilor de consum (consumul propriu-zis) se impune un comportament rațional și chibzuit. Corespunzător esenței lor, toate relațiile de consum socialiste trebuie să se caracterizeze printr-o acțiune din ce în ce mai consecventă în vederea înlăturării oricărei risipe, în vederea înlăturării supradimensionării, a grandomaniei, a ostentației. Fiecare om al muncii să folosească cu grijă și economie averea al cărei proprietar obștesc și producător este.

Angajîndu-se plenar sub conducerea partidului, în îndeplinirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, toți oamenii muncii sînt chemați să contribuie cât mai amplu la perfecționarea tuturor relațiilor de producție socialiste, înainte de toate a esenței lor, asigurînd dezvoltarea și apărarea integrității proprietății socialiste.

Sistem informatic pentru conducerea prin costuri

(Urmare din pag. 16)

materiale și totale în vederea maximizării producției nete are legături cu toate aplicațiile realizate în cadrul sistemului informatic; din schema prezentată mai sus, rezultă evident faptul că ea formează osatura întregului sistem informatic proiectat.

EXISTĂ PĂRERI încă foarte diferite în legătură cu modul de constituire a subsistemelor unui sistem informatic²⁾; s-au constituit pînă în prezent subsisteme pe funcțiuni, grupuri de activități, modele de decizie, pe aplicații etc. În cazul la care ne referim s-a adoptat un sistem informatic al conducerii prin costuri în care s-a ținut seama, pe de o parte, de instrucțiunile I.C.I. în amplasarea aplicațiilor pe grupuri de activități de conducere (subsistemele: planificarea tehnico-economică și investiții; conducerea opera-

tivă a producției — programare, lansare, urmărire; pregătirea tehnică a fabricației; aprovizionare-desfacere, import-export; forța de muncă și consumul de manoperă; financiar-contabil, iar pe de altă parte de amplasarea în centrul acestor grupări a aplicațiilor de costuri și producție netă.

Acest tip de sistem informatic, realizat pentru prima dată la noi în țară, poate conduce la unele schimbări în concepția de abordare și proiectare a sistemului informatic — și anume:

● plasarea în centrul sistemului informatic a aplicațiilor „planificarea costurilor în vederea realizării producției nete” și „urmărirea costurilor materiale și totale de producție în vederea realizării producției nete” — aplicații care de altfel formează osatura întregului sistem informatic proiectat;

● proiectarea și implementarea și a altor aplicații, pornind de la necesitatea asigurării informațiilor pentru cele arătate mai sus;

● conceperea și organizarea unei baze de date de costuri, specifică sistemului, diferind de o bază de date clasică prin faptul că datele conținute sînt costuri (de exemplu: costuri cu

materia primă și materialele, cu munca vie, cu utilitățile, cheltuieli de aprovizionare și transport etc., pe total întreprindere, secții, ateliere și produse).

Un asemenea mod de tratare se corelează foarte bine cu **conducerea prin obiective, conducerea prin excepție și conducerea motivațională**, drept componente ale conducerii prin costuri — și, respectiv, cu **principiul delegării** și cel al **conducerii colective**, care permit intervenția, acolo unde se realizează fenomenul economic, a factorilor răspunzători ai procesului de producție respectiv.

În acest fel se va putea răspunde, la nivelul întreprinderii, secțiilor, atelierelor și formațiilor de muncă, indicațiilor date de către secretarul general al partidului, privind economisirea resurselor și evidențierea amănunțită a obiectivelor și rezultatelor economice pînă jos, la nivelul formațiilor de muncă; desigur că, după o implementare reală a conceptului conducerii prin costuri cu ajutorul P.A.D., acțiunile vizînd motivarea, stimularea și coordonarea activității tuturor oamenilor muncii din întreprindere, indiferent de treapta lor ierarhică, în vederea găsirii soluțiilor tehnico-economice de economisire a resurselor materiale se vor putea desfășura pe un teren pregătît și vor da rezultate mai bune.

²⁾ Prof. dr. Paul Constantinescu, Sistemul informatic pentru conducere. Academia „Stefan Gheorghiu”, București, 1976.

Reuniunea de la Belgrad

COOPERAREA ECONOMICĂ, DIMENSIUNE ACTIVĂ A PROCESULUI DE EDIFICARE A SECURITĂȚII ÎN EUROPA

DUPĂ ÎNCHEIEREA, în urmă cu două săptămâni, a dezbaterilor cu caracter general, lucrările Reuniunii de la Belgrad a statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa (C.S.C.E.) au intrat într-o etapă nouă, aceea a examinării aprofundate în organele de lucru specializate a stadiului aplicării de noi măsuri pentru dinamizarea procesului de traducere în viață a hotărârilor adoptate la Helsinki.

În organul de lucru pentru problemele cooperării în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător a avut loc prima trecere în revistă a rezultatelor obținute după semnarea Actului Final, o prezentare a acțiunilor pe care statele participante, în mod individual, bilateral sau multilateral, le-au întreprins pentru a da efect celor consemnate în documentele Conferinței general-europene. Astfel, în declarațiile majorității delegațiilor se subliniază că deși au fost obținute unele realizări în direcția concretizării celor convenite în urmă cu mai mult de doi ani, totuși multe din prevederile înscrise în Actul Final nu și-au găsit încă o reflectare în acorduri, contracte și proiecte de interes comun, numărul acțiunilor de cooperare și în general volumul schimburilor comerciale între țările participante nu reflectă capacitățile economice, tehnice și financiare de care dispun țările semnatare. Iată de ce practic în toate declarațiile s-a subliniat că prevederile cu caracter economic din Actul Final — înglobate într-o adevărată cartă a cooperării economice europene — pot și trebuie să stea la baza colaborării viitoare între țările continentului, că punerea lor în aplicare este de natură să asigure lărgirea și diversificarea raporturilor economice, tehnice și științifice intra-europene.

Timpul care s-a scurs de la semnarea Actului Final este scurt în mod cert, poate chiar prea scurt pentru o evaluare completă a rezultatelor obținute în domeniul economic, declara secretarul executiv al C.E.E./O.N.U., Janez Stanovnik la deschiderea lucrărilor reuniunii de la Belgrad. Dar, continua el, putem deja să vorbim despre schimbări distincte și importante ca urmare a C.S.C.E. În sprijinul acestei afirmații care revine constant în cadrul discuțiilor, au fost prezentate, sub formă de exemple, câteva acțiuni și proiecte concrete inițiate pe plan multilateral, cum sînt: construirea unei autostrăzi trans-europene Nord-Sud la realizarea căreia este de așteptat să contribuie și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), crearea unui sistem de

notificare a legilor și reglementărilor din domeniul comerțului exterior, revizuirea Convenției asupra transporturilor internaționale rutiere (T.I.R.), activitatea de interconectare a sistemelor electrice din țările balcanice, crearea unui organ pentru procedurile de arbitraj referitoare la comerțul cu produse agricole.

Cooperarea pe plan subregional, apreciată ca parte componentă a procesului de punere în aplicare a prevederilor Actului Final și ca o contribuție nemijlocită la crearea unui climat de pace, înțelegere și colaborare, pe planuri multiple între țările zonei respective, a fost pusă în evidență prin rezultatele obținute în bazinul Mării Mediterane și în regiunea Balcanilor. Adoptarea Convenției de la Barcelona și a „Planului

Correspondență din Belgrad

albastru“ pentru protecția mediului marin din Mediterana, ca și lucrările reuniunii de la Atena, întâlnirile anuale pe problemele turismului, energiei și protecției plantelor dintre țările balcanice sînt apreciate ca acțiuni menite să impulsioneze și să dea un caracter permanent cooperării subregionale în interesul țărilor din zonă, al dezvoltării cooperării și consolidării păcii pe continentul european.

Dimensiune activă a procesului de securitate și de destindere în Europa, cooperarea economică între țări cu sisteme sociale diferite continuă în curs ascendent, cu toate că în ultimii ani țările occidentale sînt confruntate cu fenomene de criză economică și monetară fără precedent.

Registrul C.E.E./O.N.U. cuprinde 220 de acorduri economice, comerciale și de cooperare industrială și tehnică încheiate între țări cu sisteme sociale diferite, față de numai 23 cîte existau la începutul anilor '60. Cooperarea industrială, componenta cea mai activă în cadrul raporturilor economice între aceste țări se realizează în prezent în cadrul a peste 1200 de contracte, în condițiile în care cooperarea în acest domeniu beneficiază anual de peste 100 de contracte.

Discuțiile au pus în evidență și faptul că, din păcate, multe țări occidentale continuă să practice măsuri discriminatorii și să pună obstacole la importurile provenite din țările cu economie planificată, acțiuni contrare prevederilor Actului Final, prin care statele participante s-au angajat „să reducă sau să elimine progresiv obstacolele de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale“. Faptul că

țările membre ale Pieței comune au, în tariful lor de import, peste 30% din titluri neliberalizate evidențiază posibilitățile mari de creștere și diversificare a schimburilor prin adoptarea unor măsuri de liberalizare, de așezare la baza raporturilor economice a principiilor egalității și avantajului reciproc.

Adoptarea unor măsuri de liberalizare completă, acordarea de preferințe substanțiale și a altor facilități la exporturile din țările în curs de dezvoltare din Europa sînt nu numai conforme prevederilor Actului Final, dar se înscriu și în procesul mai larg de a se ajunge la o nouă diviziune internațională a muncii, la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În acest sens s-au pronunțat delegațiile României, Iugoslaviei, Maltei, Turciei și ale altor țări. Dealtfel, așa cum au subliniat mulți reprezentanți, reuniunea de la Belgrad nu poate să rămînă străină de problemele economice internaționale, ea trebuie, prin negocieri și decizii, să-și aducă contribuția la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Deși aflate la început, lucrările în organul de lucru au permis identificarea unor direcții principale de interes comun care în perioada următoare ar putea face obiectul examinării și adoptării de măsuri concrete. Este vorba de activitățile pentru promovarea dezvoltării schimburilor comerciale, stabilirea unor mari proiecte economice de interes comun în domeniile energiei, transporturilor, schimburilor de informații tehnologice, mediului și altele. În acest cadru de preocupări pot fi amintite propunerile deja prezentate referitoare la dezvoltarea cooperării privind folosirea surselor de energie, conectarea sistemelor electrice, crearea de tehnici noi pentru utilizarea rațională a energiei și introducerea în circuitul economic a unor surse energetice noi, precum și cele referitoare la dezvoltarea transporturilor fluviale la nivelul întregului continent. În același organ de lucru vor fi prezentate și examinate și propunerile anunțate deja de delegația română referitoare la dezvoltarea cooperării industriale, a cercetării și informației în domeniul științei și tehnicii, precum și în cel al agriculturii. De asemenea, o serie de delegații au exprimat interesul lor pentru examinarea problemelor legate de promovarea schimburilor comerciale, în special cele privind schimbul de informații economice, contactele de afaceri, acțiunile de marketing și altele. În sfîrșit, o altă categorie de probleme care vor ocupa un loc important pe agenda organului de lucru amintit se referă la condițiile de muncă și viață ale muncitorilor migranți față de care manifestă un interes special delegațiile Portugaliei, Spaniei și Iugoslaviei.

Discuțiile constructive de pînă acum în aceste domenii, interesul major manifestat practic de toate țările participante pentru identificarea eforturilor necesare în vederea accelerării dezvoltării și diversificării raporturilor economice și științifice pe plan european constituie premise pozitive pentru ca Reuniunea de la Belgrad să se înscrie ca o etapă nouă, semnificativă în procesul de edificare a securității pe continent.

Niță CONSTANTIN

Cerințe ale noii ordini economice internaționale

TRATAMENTUL PREFERENȚIAL ÎN FAVOAREA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN DOMENIUL TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE (II)

Modalități de tratament preferențial

TRATAMENTUL special în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de tehnologie vizează, îndeosebi, următoarele obiective principale: crearea și dezvoltarea tehnicilor corespunzătoare cerințelor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, sprijinirea accesului acestor țări la informațiile privind tehnicile disponibile, reducerea costului transferului de tehnologie în țările în curs de dezvoltare și îmbunătățirea celorlalte condiții ale acestui transfer, dezvoltarea infrastructurii științifice și tehnice în aceste țări și încurajarea exportului lor de tehnologie. În vederea aplicării unui astfel de tratament se folosesc sau se pot folosi diferite mijloace: subvenționarea directă a transferului de tehnologie în țările în curs de dezvoltare pe calea ajutorului economic, financiar și tehnic bilateral sau multilateral acordat acestor țări; subvenționarea indirectă a acestui transfer sub diferite forme ca, de exemplu, prin stabilirea de avantaje fiscale pentru veniturile provenind din exporturile de tehnologie în țările în curs de dezvoltare; stabilirea de condiții preferențiale pentru vânzarea tehnologiei către aceste țări etc.

În Strategia internațională a dezvoltării pentru al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare se prevede că țările dezvoltate vor contribui, în cadrul programelor lor de cercetare-dezvoltare, la căutarea de soluții problemelor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. În această privință, țările în curs de dezvoltare au propus ca țările dezvoltate să consacre cel puțin 10% din cheltuielile lor de cercetare-dezvoltare unor programe destinate să soluționeze probleme de interes general pentru țările în curs de dezvoltare. Până în prezent, nu s-a ajuns încă la un acord privind un astfel de obiectiv cantitativ. În rezoluția sesiunii a VII-a speciale a Adunării Generale se subliniază însă că țările dezvoltate trebuie să sporească în mod substanțial ponderea cercetărilor lor consacrate problemelor concrete, care prezintă un interes primordial pentru țările în curs de dezvoltare.

O problemă importantă pentru țările în curs de dezvoltare o constituie facilitarea accesului lor la informațiile privind existența, caracteristicile, costul și sursele tehnologiilor corespunzătoare necesităților lor. În acest sens, în rezoluția sesiunii a VII-a speciale a Adunării Generale a O.N.U. se prevede că țările dezvoltate trebuie să îmbunătățească sistemul de informare a țărilor în curs de dezvoltare asupra situației pieței proprietății industriale, pentru a le facilita alegerea tehnologiei. În acest scop, se preconizează ca organele corespunzătoare din sistemul Națiunilor Unite, în colaborare cu țările dezvoltate, să desfășoare proiecte în domeniul informării, serviciilor consultative și pregătirii profesionale în interesul țărilor în curs de dezvoltare. În aceeași rezoluție se subliniază necesitatea examinării problemei înființării de bănci de date, în scopul de a oferi țărilor în curs de dezvoltare informații mai ample, care să le permită să aleagă tehnologia necesară, în special tehnologie avansată.

Reducerea costului transferului de tehnologie și ameliorarea celorlalte condiții ale acestui transfer prezintă o importanță deosebită pentru facilitarea și accelerarea fluxului de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare. În acest scop s-au adoptat sau se preconizează diferite măsuri. Întrucât în țările capitaliste dezvoltate tehnologia este în cele mai multe cazuri proprietate privată, se prevede stimularea de către guverne a întreprinderilor private, în vederea facilitării transferului accelerat de tehnici brevetate și nebrevetate în țările în curs de dezvoltare în condiții avantajoase. Astfel, în scopul diminuării costului tehnologiei pentru țările în curs de dezvoltare, se preconizează

între altele următoarele măsuri; acordarea unui regim fiscal preferențial în țara furnizorului de tehnologie pentru veniturile decurgând din prevederile de transfer de tehnologie în țări în curs de dezvoltare, inclusiv sub forma scutirii de impozite a acestor venituri; dezlegarea creditelor pentru finanțarea achiziționării de bunuri de echipament și produse intermediare către țările în curs de dezvoltare, în cadrul tranzacțiilor de transfer de tehnologie (nelegarea acordării creditului de sume de aprovizionare) și acordarea de credite în condiții mai favorabile decât condițiile comerciale uzuale pentru astfel de tranzacții. De asemenea, în vederea sporirii eficienței economice transferului de tehnologie, se preconizează încheierea de acorduri preferențiale garantând că drepturile de proprietate industrială conferite titularului de brevet în țările furnizoare de tehnologie nu vor fi folosite de către acesta pentru a restrînge importul de produse provenind din țările în curs de dezvoltare.

În vederea facilitării accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologia protejată prin drepturile de proprietate industrială deținute de către guvernele țărilor dezvoltate, rezoluția sesiunii a VII-a speciale a Adunării Generale a O.N.U. prevede: „Țările dezvoltate trebuie să asigure țărilor în curs de dezvoltare un acces liber și deplin la tehnologia al cărei transfer depinde de hotărârile persoanelor private“. Totodată, se consideră necesar ca guvernele țărilor dezvoltate să acorde ajutor pentru înființarea de instituții naționale, regionale și internaționale, inclusiv centre de transfer de tehnologie, în vederea sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare în promovarea, în cele mai favorabile condiții, a tot ceea ce le este necesar pe plan tehnic pentru construirea și exploatarea de uzine.

Potrivit rezoluției sesiunii a VII-a speciale a Adunării Generale a O.N.U., se examinează problema înființării unui centru internațional pentru schimbul informațiilor tehnice, interesând țările în curs de dezvoltare. De asemenea, în conformitate cu aceeași rezoluție, se studiază posibilitatea creării, în cadrul sistemului O.N.U., a unui institut internațional de energetică, în vederea acordării de ajutor tuturor țărilor în curs de dezvoltare în cercetarea și dezvoltarea resurselor lor energetice.

Dezvoltarea infrastructurii științifice și tehnice în țările în curs de dezvoltare constituie factorul fundamental pentru reducerea dependenței lor tehnologice. În același timp, ea este de natură să sporească puterea de negociere a acestor țări pe piața mondială a tehnologiei și să frîneze exodul personalului calificat în țările dezvoltate.

Strategia internațională a dezvoltării pentru acest deceniu prevede că țările dezvoltate, în cadrul programelor lor naționale de ajutor și asistență tehnică, vor intensifica substanțial ajutorul lor vizînd sprijinirea directă a științei și tehnicii țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, țările în curs de dezvoltare au solicitat ca țările dezvoltate să le acorde o asistență financiară și tehnică directă pentru dezvoltarea infrastructurii lor științifice și tehnice, echivalentă cu 0,05% din produsul național brut al țărilor dezvoltate. Nici asupra acestui obiectiv cantitativ nu s-a ajuns încă la un acord. Rezoluția sesiunii a VII-a speciale a Adunării Generale a O.N.U. se reafirmă necesitatea ca țările dezvoltate să înceapă ajutorul acordat creării, consolidării și dezvoltării infrastructurii științifice și tehnice a țărilor în curs de dezvoltare.

În vederea sprijinirii dezvoltării infrastructurii științifice și tehnice a țărilor în curs de dezvoltare se preconizează ca țările dezvoltate să adopte o serie de măsuri speciale, dintre care menționăm: extinderea formării de personal științific și tehnologic național pentru țările în curs de dezvoltare; abținerea țărilor dezvoltate de la orice politică care ar risca să încurajeze exodul personalului calificat al țărilor în curs de dezvoltare; furnizarea gratuită de mijloace financiare necesare creării infrastructurii care să asigure menținerea pe loc a personalului calificat

țării în curs de dezvoltare drept compensație pentru transferul invers de tehnici rezultând din exodul de personal calificat al acestor țări, transfer care reprezintă echivalentul a mai multe miliarde de dolari; furnizarea de echipamente, care să contribuie la dezvoltarea tehnologiei proprii în țările în curs de dezvoltare; cooperarea guvernelor țărilor dezvoltate la măsurile conducând la folosirea, într-o măsură mai mare, a experienței personalului și instituțiilor țărilor în curs de dezvoltare în materie tehnică la realizarea de proiecte de dezvoltare, executate la nivel bilateral sau multilateral; acordarea de stimulente fiscale și de altă natură întreprinderilor portatoare de tehnologie din țările dezvoltate pentru a încuraja dezvoltarea potențialului tehnologic al întreprinderilor din țările în curs de dezvoltare, inclusiv asigurarea unei pregătiri adecvate corespunzătoare a personalului acestor întreprinderi; acordarea de asistență pentru cooperarea între instituțiile științifice și tehnologice din țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în vederea realizării de proiecte comune de cercetare-dezvoltare.

O importanță crescândă prezintă încurajarea exportului de tehnologie al țărilor în curs de dezvoltare. Aplicarea științei și tehnicii în economia țărilor în curs de dezvoltare este chemată să asigure un astfel de progres tehnico-economic, încât transferul unilateral de tehnologie spre aceste țări să se transforme într-un schimb reciproc. Elemente ale acestei politici dintre se observă deja la țările în curs de dezvoltare cele mai avansate, care au început să exporte tehnologie în țările dezvoltate.

Este necesar să se adopte măsuri corespunzătoare pentru sprijinirea creșterii potențialului de export al țărilor în curs de dezvoltare în domeniul tehnologiei și facilitarea accesului lor pe piața mondială a tehnologiei. În acest sens, se impune să se acorde acestor țări o asistență financiară și tehnică corespunzătoare.

Tratament deosebit pentru țările cel mai puțin avansate

APLICAREA tratamentului special în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de tehnologie trebuie să țină seama de condițiile și problemele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate. S-a propus, totodată, ca acest tratament special să nu fie aplicat filialelor corporațiilor străine din țările în curs de dezvoltare și societăților mixte controlate de acestea.

În ce privește țările cel mai puțin avansate, în rezoluția (IV) a sesiunii a IV-a a U.N.C.T.A.D. de la Nairobi din mai 1966, se prevede că țările dezvoltate și instituțiile internaționale vor lua următoarele măsuri deosebite în favoarea acestei categorii de țări: ajutorarea instituțiilor țărilor cel mai puțin avansate în obținerea în condiții favorabile a rezultatelor progresului științific și tehnic, corespunzătoare nevoilor lor (țările în curs de dezvoltare au cerut însă ca transferul de tehnici pentru această categorie de țări să se facă pe baza unor condiții și modalități preferențiale și la un cost minimal, teză pe care însă țările dezvoltate nu au acceptat-o); luarea în considerație a nevoilor țărilor celor mai puțin avansate în activitatea de dezvoltare și adaptare a tehnologiei la nevoile țărilor în curs de dezvoltare; sprijinirea înființării în țările cel mai puțin avansate de centre de transfer de tehnologie, destinate să culegă informațiile tehnologice necesare, să aleagă tehnicile convenabile și să negocieze condiții și modalități satisfăcătoare de achiziționare a tehnologiei și facilitarea transferului de tehnologie, adaptată situației economice a țărilor cel mai puțin avansate, în condiții și modalități favorabile, luându-se în considerație cererile de asistență în acest scop: furnizarea asistenței necesare pentru înființarea de institute de tehnologie aplicată în aceste țări, în vederea dezvoltării unei tehnologii autonome și adaptate tehnologiei importate la nevoile naționale.

Preferințe tehnologice între țările în curs de dezvoltare

PROBLEMA unui tratament preferențial în domeniul transferului de tehnologie se pune nu numai în relațiile cu țările dezvoltate,

4) Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la măsurile realizări ale poporului român în cincinalul 1971-1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale. Știința, 18 decembrie 1975.

ci și în raporturile dintre țările în curs de dezvoltare. Aplicarea unui astfel de tratament este de natură să joace un rol important în eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizând reducerea dependenței lor tehnologice față de țările dezvoltate. Principiul tratamentului preferențial în domeniul transferului de tehnologie este prevăzut în numeroase documente adoptate în ultimii ani pe plan internațional: în rezoluția 3201 (S-VI) a Adunării Generale a O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, în rezoluția privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, adoptată de Conferința ministerială de la Manila a „Grupului celor 77” de la începutul anului 1976, în rezoluțiile Conferinței „Grupului celor 77” asupra cooperării economice între țările în curs de dezvoltare din Mexic din septembrie 1976, în rezoluții ale U.N.C.T.A.D. etc. În aceste documente se prevede utilizarea de dispozițiuni preferențiale privind transferul și dezvoltarea tehnologiei între țările în curs de dezvoltare, preconizându-se și elaborarea de acorduri în acest scop.

În același timp, se stipulează că țările în curs de dezvoltare care sînt în măsură să o facă ar trebui să pună la dispoziția țărilor celor mai puțin avansate, în condiții și modalități preferențiale și la un cost minimal, rezultatele progresului științific și tehnic adaptate nevoilor de dezvoltare ale acestor țări.

Principiul tratamentului special, preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de tehnologie trebuie să se materializeze, într-o măsură cât mai largă, prin largirea și îmbunătățirea asistenței financiare și tehnice, pentru sporirea potențialului tehnico-științific al țărilor în curs de dezvoltare, prin noul cadru juridic internațional al transferului de tehnologie, pe care îl vor constitui, între altele, codul internațional de conduită în acest domeniu și sistemul internațional revizuit al proprietății industriale, ambele în curs de negociere.

Un rol important în adoptarea de măsuri vizând facilitarea, pe o bază preferențială, a transferului de tehnologie către țările în curs de dezvoltare este chemată să joace și viitoarea Conferință a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării din anul 1979, a cărei reuniune regională pregătită pentru Europa va avea loc în București în anul 1978.

România și transferul internațional de tehnologie

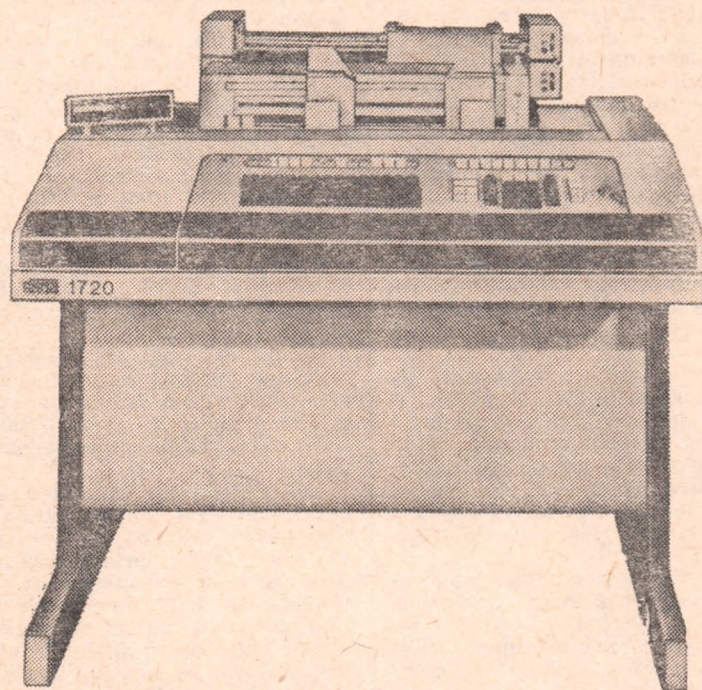
România, țară socialistă în curs de dezvoltare, și-a sporit considerabil potențialul tehnico-științific, participînd tot mai larg la fluxurile internaționale de tehnologie. Cea mai mare parte a tehnologiei necesare, inclusiv în unele ramuri de vîrf, se asigură pe baza efortului național. În același timp, țara noastră cheltuiește sume importante pentru importul de tehnologie. Totodată, ca urmare a progresului științific și tehnic rapid pe care l-a înregistrat, România exportă într-o măsură crescîndă tehnologie în numeroase țări, inclusiv în celelalte țări în curs de dezvoltare.

Țara noastră militează activ pentru instaurarea unei noi ordini internaționale și în domeniul transferului de tehnologie, care să contribuie la accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare, la lichidarea subdezvoltării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că o astfel de nouă ordine presupune ca „odată cu sprijinirea eforturilor statelor mai puțin avansate pentru dezvoltarea unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, să se asigure accesul larg și neîngrădit al acestora la tehnologiile moderne, în condiții de deplină egalitate și avantaj reciproc”⁴⁾.

România acționează în mod consecvent pentru elaborarea unei reglementări noi, echitabile a transferului de tehnologie, reglementare bazată pe aplicarea principiului tratamentului special, preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în interesul grăbirii eliminării decalajelor tehnologice și economice care despart aceste țări de țările dezvoltate. În acest sens, ea participă activ la negocierile vizînd elaborarea unui cod internațional de conduită în domeniul transferului de tehnologie și revizuirea sistemului internațional al brevetelor.

În același timp, țara noastră concepe viitoarea Conferință a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, convocată din inițiativa sa, ca un for chemat să aducă o contribuție substanțială la înfăptuirea unei noi ordini internaționale în domeniul științei și tehnicii, adoptînd măsuri eficiente pentru dezvoltarea potențialului tehnico-științific al țărilor în curs de dezvoltare, pentru instaurarea unei cooperări internaționale echitabile și fructuoase în materie de știință și tehnică. În acest spirit participă țara noastră la lucrările de pregătire a acestei importante conferințe mondiale.

Victor ALDEA

DATO **1720**

Büromaschinen-Export
G.m.b.H. Berlin
R.D.G. — 108 Berlin,
Friedrichstrasse 61
Republica Democrată
Germană

Operațiile de rutină nu trebuie să fie scumpe

dato 1720 : A fost găsită soluția perfectă pentru toate problemele unei prelucrări necostisitoare și adecvate întreprinderii a datelor care se culeg cotidian : o mașină automată de contabilizat și facturat, care face posibilă o prelucrare lesnicioasă a datelor zilnice. Permite, de asemenea, cuplarea cu echipamente periferice printr-un canal de preluare a rezultatelor.

Așa de pildă, pentru realizarea de purtători de date pentru teleprelucrarea în calculatoarele numerice în vederea obținerii unor informații actuale și eficiente privind conducerea.

dato 1720, prin construcția sa modulară, poate fi multiplu lărgită și astfel adaptată oricând necesităților întreprinderii. Formula-ristica multilaterală cerințelor de flexibilitate crescută

dato 1720 rezolvă fără probleme operațiunile de facturare, centralizare și calcul. Un prospect detaliat vă pune la dispoziție informații suplimentare. Nu trebuie decit să-l solicitați.

Memorie (R.A.M.)
până la 128 termeni a
64 biți

Memorie pentru
microprograme
(ROM/PROM)
până la 1536 programe
a 15 biți

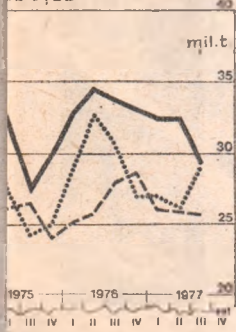
Memoria pentru
macroprograme
(PROM)
până la 1024 programe
a 16 biți

Imprimanta cu ac :
178 poziții de imprimare,
100 semne/sec.
Panou de descriere și
control de ansamblu.

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Criza oțelului

DE OȚEL

INDUSTRIA SIDERICĂ din numeroașii occidentali traversează de mai mult timp o perioadă de criză, dată cu însemnate pierderi pentru firmele producătoare de oțel (zi tabelul), provocate de gradul scăzut de utilizare a capacităților de producție în condițiile derii îngrijorătoare a prețurilor. În țările dezvoltate comune excelențele de capacitate au devenit cronice, ceea ce a dus la aprecierile Coșiei C.E.E. ar putea să dispară în 80 000 de locuri de muncă din totalul celor 750 000 de locuri de muncă existenți în prezent în siderurgia țărilor membre. Industria vest-germană a pierdut deja, de ordinul a 1 milion de dolari pe zi. În Japonia, pierderile unei

din cele mai mari firme siderurgice, „Bethleheim Steel”, s-au ridicat numai în semestrul I a.c. la 75 milioane dolari, motiv pentru care firma și-a redus forța de muncă și și-a aminat investițiile preconizate. Reduceri sau aminări similare se semnalează

și în Olanda, în vreme ce guvernul vest-german și-a reluat eforturile pentru a convinge marile firme „Klökner” și „Salzgitter” să fuzioneze. În primăvară la negocierile dintre cele două firme a participat și „Krupp”.

Situația unor mari firme

	Pierderi în 1976 (mil. dol.)	Producția (mil. t)	Pierderi (în dol./t)
Thyssen	20	12,8	1,60
BSC	163	19,7	8,29
Arbed	37	4	9,30
Italsider	148	10,9	13,63
Röchling-Burbach	39	2,5	15,56
Usinor	250	8,9	28,15
Sacilor	225	4,3	52,37

Sursa: The Economist, nr. 6 995.

Recolta mondială de grâu

F.A.O. a revizuit în jos, cu 4 la sută, previziunile sale privind recolta mondială de grâu, fiind seama de condițiile meteorologice nefavorabile dintr-o serie de țări mari producătoare din emisfera sudică. Recolta mondială nu va depăși astfel 401 milioane tone. Potrivit prognozei F.A.O., comerțul mondial cu grâu în 1977-1978 se va ridica la 64 milioane tone, cu 5 milioane tone mai mult decât în anul agricol precedent.

Conjunctura economiei belgiene

POTRIVIT CIFRELOR date publicității de guvernul de la Bruxelles, începând din aprilie 1977 economia belgiană se găsește din nou într-o fază de depresiune economică, în special cea din sudul țării, în care activitatea industrială cunoaște un ritm mai lent decât în Nord. „Nu există nici un semn de redresare, iar investiții noi nu s-au făcut din 1976, astfel că perspectivele pentru 1978 sînt nefavorabile” a declarat recent ministrul belgian al afacerilor economice.

Orientări în dezvoltarea economică

Guineea: perspective în domeniile industriei, agriculturii și al infrastructurii

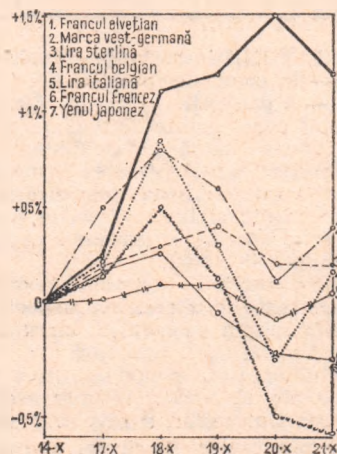
ÎN CADRUL sectorului industrial a devenit predominantă în ultimii ani industria extractivă, a cărei contribuție la formarea P.N.B. și la încasările de devize se prevede să crească în viitor, depășind 29% și respectiv 80% (cît reprezintă azi). Vor continua exploatarea de bauxită (Guineea deține aproape jumătate din rezervele mondiale de bauxită), de minereu de fier, diamante, aur etc. S-au luat măsuri pentru creșterea producției de bauxită la peste 11 milioane tone și pentru sporirea producției de alumina. Scontindu-se pe descoperirea unor rezerve petrolifere „off shore” s-au întreprins prospecțiuni într-o zonă maritimă de 44 000 km. În domeniul industriei prelucrătoare, care contribuie cu aproximativ 4% la formarea P.N.B., se află în construcție o rafinărie de petrol la Conakry, o fabrică de cherestea la Kissidougou, o filatură etc. Oficialitățile guineee au luat măsuri pentru prelucrarea industrială a fructelor pentru export.

În agricultură (ramură în care este ocupată peste 80% din populația activă a țării și care contribuie cu aproximativ 30% la formarea P.N.B.) vor fi extinse culturile de orez, manioc și arahide. Se intenționează o astfel de dezvoltare a culturilor cerealiere, încît să se realizeze nu numai acoperirea necesarului de consum intern, ci și să se obțină și surplusuri pentru export. Este demn de menționat că se proiectează dezvoltarea producției de ananas pe o suprafață irigată de 420 ha. Se preconizează folosirea pe o scară mai largă a îngrășămintelor (naturale și chimice) extinderea irigațiilor, folosirea unor metode moderne de cultivare, întreținere și recoltare a culturilor.

În sectorul transporturilor va fi restaurată și modernizată rețeaua de căi ferate de pe axul Conakry-Kankan, urmînd să aibă o lungime de circa 550 km și să deservească Complexul minier Dabola-Touque. În anii următori se va construi o cale ferată de 1200 km pentru transportul minereului de fier de la mina Nimba la Conakry. Vor fi refăcute, într-o primă etapă, 2500 km de drumuri și șosele (rețeaua rutieră guineeză are o lungime totală de 13 000 km). Se tinde ca într-o perspectivă mai îndepărtată să se completeze flota comercială a țării, astfel încît majoritatea traficului maritim să se realizeze sub pavilion guineez. Se va realiza un port de mare adâncime la Conakry, care va dispune de o suprafață de depozitare pentru 3 milioane tone minereu de fier, 1,5 milioane tone de bauxită, de instalații de tratare a minereului de fier și de un chei care să asigure încărcarea simultană a două mineriuri.

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de depreciere a dolarului S.U.A. în raport cu majoritatea valurilor occidentale a continuat în intervalul 17-21. X. 1977. La menținerea acestui „trend”, apărut în urmă cu câteva luni, au contribuit și o serie de factori noi printre care creșterea unei cereri mult încetinite, de numai 1% (în termeni anuali), a indicelui produsului intern brut al S.U.A. pe trimestrul III a.c. față de cel al trimestrelor I și II. Francul elvețian, care continuă să fie valuta cea mai căutată de investitori în momentele de tensiune pe piețele valutare, a realizat un nivel record în raport cu dolarul, cînd la 20 X a.c. la circa 2,2510 dolari pentru un dolar. Datorită unor factori de natură tehnică, francul elvețian a închis în ușor plus, la circa 2,2570 franci elvețieni, superior totuși de circa 1,2% închiderii din săptămîna anterioară. În această săptămîna în relația cu moneda vest-germană francul elvețian a depășit paritatea, coborînd la un nivel de circa 99,35 franci pentru 100 de mărci. Marca vest-germană a cîștigat la închidere la circa 205 mărci pentru un dolar, cu 0,4% peste nivelul referință. Francul belgian a atins în această perioadă cel mai ridicat curs în raport cu dolarul din intervalul 1975 și anume 35,145 franci pentru un dolar, minînd la circa 35,35 franci. În ciuda faptului că dobînzile au scăzut în permanență, fapt ilustrat și de reducerea dobînzii de bază de la 7% la 6% de către o serie de mari bănci comerciale din Marea Britanie, lira sterlină a cîștigat mișcarea ascendentă în raport cu dolarul, față de care s-a repreciat cu circa 0,2% (1,7720 dolari pen-

Evoluția cursului principalelor valuri occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 17-21 X, luînd ca bază cursurile din 14 X a.c.

tru o liră față de 1,7680 pe 14. X. a.c.). Reprecierea lirei sterline a fost frînăată în continuare de intervențiile Băncii Angliei, care a cumpărat în intervalul analizat mai multe sute de milioane de dolari. Lira italiană a avut o evoluție relativ constantă în banda cuprinsă între 880 și 881 lire pentru un dolar, în timp ce francul francez a regresat cu circa 0,3% față de intervalul anterior, cînd la lichidare la un nivel de circa 4,86 franci pentru un dolar.

Yenul japonez a atins un nivel maxim pentru perioada postbelică și anume 251,90 yeni pentru un dolar. Intervenția aproape zilnică a Băncii Japoniei (care a cumpărat dolari de ordinul a 150-180 milioane) a determinat o scădere a cursului yenului, care a închis la circa 254,60 yeni pentru un dolar, cu circa 0,6% sub închiderea de referință. Un record, dar în sens invers a realizat și dolarul canadian care, cu o cotație de 90,35 dolari S.U.A. pentru 100 dolari canadieni a atins cel mai scăzut nivel de după ultimul război mondial față de dolarul S.U.A.

Dobînzile pentru eurodepozitele pe șase luni au fost de circa 7,625% pentru dolarul S.U.A., 2,50% pentru eurofrancii elvețieni și de circa 4% pentru euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a atins cel mai înalt nivel din august 1973 pînă în prezent, respectiv 161,20 dolari/uncie (al doilea fixing la Londra, pe 21. X a.c.).

**Paul DUMITRĂSCU
Gheorghe MUNTEAN**

U.R.S.S.: dinamismul construcțiilor

AMPLOAREA activității în domeniul construcțiilor din Uniunea Sovietică este ilustrată, printre altele, de faptul că — în fiecare minut — sînt construite (în medie) cîte douzeci de locuințe, în fiecare săptămînă intră în funcțiune cîte opt întreprinderi industriale, iar anual pe hartă apar douăzeci de orașe noi. Numai în actualul cincinal programul construcțiilor prevede investiții globale de peste 621 miliarde ruble.

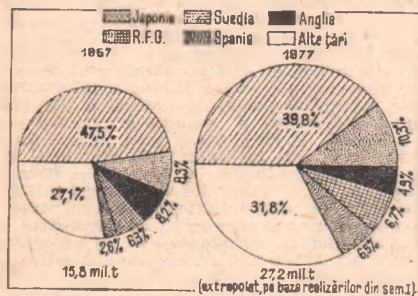
În industrie, bilanțul celor șase decenii ale Puterii Sovietice se exprimă prin înălțarea sau reconstruirea a aproximativ 44 mii de întreprinderi mari. În ultimul timp prevalează orientarea către concentrarea noilor întreprinderi în puternice complexe teritoriale și de producție, avînd un profil bine conturat. Astfel, regiunea Siberiei occidentale a devenit cel mai de seamă furnizor de petrol și gaze, regiunea Kansk-Acinsk (Siberia) — o sursă de energie ieftină pe baza zăcămintelor de cărbune, complexul Saian (Siberia) — o importantă bază a construcțiilor de mașini, regiunea Kursk devine un mare centru siderurgic etc.

În ceea ce privește rezolvarea problemei locuințelor pentru populație, avansul realizat în acest domeniu se oglindește sintetic în faptul că pe fiecare cetățean al Uniunii Sovietice revin în prezent 12 mp de spațiu locativ, față de numai 5,5 mp în anul 1945.

Restrîngerea producției mondiale de nave

DATELE cuprinse în publicația O.N.U. — Monthly Bulletin of Statistics (septembrie 1977) asupra tonajului mondial al navelor lansate (fără U.R.S.S. și R. P. Chineză) ilustrează tendința de reducere continuă a acestuia, începînd din 1976. În semestrul I a.c. tonajul global al navelor lansate a însumat 13,6 mil. tone, ceea ce — extrapolat pe întreg anul — reprezintă doar trei sferturi din nivelul de 35,7 mil. tone, atins în 1975.

După cum se vede din graficul alăturat, în decursul ultimului deceniu Japonia — deși a rămas, detașat, pe pri-

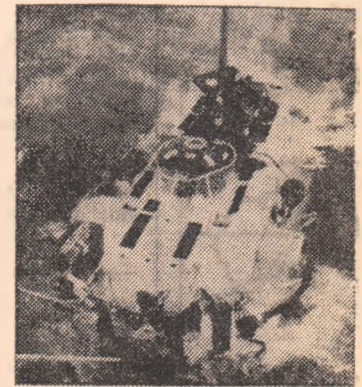
mul loc printre constructorii de nave — și-a redus sensibil ponderea în tonajul mondial lansat, la fel ca și Anglia, în timp ce Suedia și Spania și-au întărit

pozițiile. Ponderea globală a primilor cinci țări constructoare de nave s-a redus, de asemenea, de la circa 73% în 1967 la ceva mai mult de 68%, pe seama dezvoltării construcțiilor navale în alte țări, ca de pildă în S.U.A. (1,5% din total în 1967 și aproape 4,5% în 1977).

Submarin din material plastic

PRIMUL submarin din material plastic întărit cu fibră de sticlă are o lungime de 6,5 m și un echipaj de trei persoane. Submarinul, a cărui punere la punct a durat cinci ani, este destinat pentru exploatarea submarinelor de petrol și gaze. După ce a trecut cu bine un număr de încercări în largul mării și a lucrat cu succes pe scară comercială la cîmpul petrolifer Brent din Marea Nordului, submarinul este gata de a intra în producția de serie.

Unul din avantajele evidente ale folosirii materialelor plastice pentru acest fel de navă este că ele nu ruginesc.

10-15 ani față de submarinele clasice, cu corp metalic. De asemenea, ea poate transporta o încărcătură utilă mai mare. Calitățile bune de izolare ale materialelor plastice întărite cu fibre de sticlă fac ca submarinul să fie mai cald și mai confortabil pentru echipajul său.

Impactul subdezvoltării

DINCOLO de nivelul scăzut al indicatorului sintetic, pe care-l reprezintă venitul național raportat pe locuitor, rămînerea în urmă din punct de vedere economic a țărilor în curs de dezvoltare are — în condițiile capitalismului — pregnante repercusiuni sociale, un im-

pact multilateral asupra condițiilor de existență a marii majorități a populației respective.

Acest lucru este ilustrat în mod grăitor de datele publicate anul trecut, în cadrul unui raport al Băncii Mondiale, care oferă o suită de comparații între țările în curs de dezvoltare cu un venit național scăzut (sub 200 dolari pe locuitor, în 1975) și țările capitaliste industriale (vezi tabelul).

Indicatorul	Unitatea de măsură	Țări în curs de dezvoltare	Țări capitaliste industriale
Populația totală	milioane oameni	1200	700
Mortalitatea	‰	128	16
Durata medie a vieții	ani	50	72
Populația subalimentată	milioane oameni	600	sub 20
Analfabeți	‰	62	1

Sursa: Perspectivas de paises en desarrollo, „El mercado de valores“, nr. 50/1976.

Pregătirea innoirii producției

SUBLINIIND importanța innoirii la timp — în condițiile progresului tehnic rapid — a producției într-un domeniu cum sînt construcțiile de mașini, publicația vest-germană „Maschinenmarkt“ menționează experiența unei firme, care a încredințat problema planificării pe termen mediu și lung a acestei innoiri unui grup special, subordonat nemijlocit conducerii firmei.

Printre sarcinile grupului, respectiv, cu o componență eterogenă (specialiști cu profil tehnic, economiști, lucrători în sectorul comercial), figurează:

— studiarea aspectelor tehnice și economice ale activității tuturor secțiilor și compartimentelor, a nivelului calitativ al produselor fabricate, a concordanței lor cu cerințele pieței, inclusiv compararea cu produsele firmelor concurente;

— căutarea de „idei“ care să asigure progresul întreprinderii, sprijinirea inițiativelor promițătoare (chiar dacă n-au fost sprijinite la alte nivele administrative), analizarea posibilităților aplicării lor totale sau parțiale;

— susținerea inovatorilor și raționalizatorilor din întreprindere, crearea tuturor condițiilor externe și interne pentru realizarea propunerilor lor;

— reunirea periodică a specialiștilor și șefilor de compartimente, care fac parte din așa-numitul consiliu consultativ al conducerii întreprinderii, pentru a discuta posibilitățile și căile optime de perfecționare a sortimentului produselor fabricate, de însușire a produselor noi și de înlocuire a celor demodate.

Se apreciază că o planificare bine gîndită a producției pe termen mediu asigură — în întreprinderile constructoare de mașini care exportă o mare parte a producției lor — încălcarea superioară a capacităților lor de producție, iar în cazul planificării pe termen lung — o mai bună utilizare a personalului și o rentabilitate mai ridicată.

OSAR

Bani ieftini, bani scumpi, bani fierbinți

TERMINOLOGIE din titlu sînt utilizate frecvent în rețeaua financiară internațională pentru a defini succint și plastic fenomene caracteristice pe piețele monetare occidentale (prin piețe monetare înțelegându-se piața capitalurilor, respectiv a creditelor, termen scurt).

Expresia „bani ieftini” („cheap money” sau „easy money”) definește o politică monetară de menținere a dobânzilor la niveluri scăzute, dusă deliberat de autoritățile unui stat capitalist pentru atingerea anumitor obiective. În consecință, disponibilitățile de credit pe termen scurt sînt deosebit de mari, putându-se ușor obține împrumuturi cu dobânzi scăzute. În întreaga perioadă 1931—1951 Banca Angliei a urmat o astfel de politică, menținînd taxa oficială a scontului în jurul a 2%, în vederea stimulării activității economice și scoaterii economiei britanice de depresiunea care a urmat mării crize din 1929—1933. După 1970 autoritățile monetare ale unor țări st-europene (R. F. Germania, Elveția, Olanda) au promovat, cu intermitență, o politică de „bani ieftini” pentru a frîna intrările de capitaluri speculative pe termen scurt în aceste țări și a opri creșterea exagerată a cursului valutei naționale; o asemenea politică este urmată și în prezent în aceste țări.

Expresia „bani scumpi” („dear money” sau „tight money”), definește o politică opusă celei a „banilor ieftini”, dusă în scopul încetării activității economice, combaterii inflației sau atragerii de capitaluri pe termen scurt. Începînd cu anul 1965 și în special în intervalul 1973—1975, multe țări capitaliste dezvoltate au fost nevoite să ridice dobânzile pe piețele monetare interne la niveluri deosebit de înalte (10—14%) pentru a atenua procesul inflaționist galopant. Anglia a menținut în întreaga perioadă 1972—1976 taxa oficială a scontului la peste 10%, urmărind, în plus, și atragerea capitalurilor pe termen scurt pentru finanțarea deficitului balanței de plăți curente și susținerea cursului lirei sterline.

Expresia „bani fierbinți” („hot money”) este o denumire incertă odată cu agravarea în anii '60 a crizei sistemului valutar postbelic creat la Bretton Woods. Ea definește capitalurile speculative pe termen scurt, care se mișcă rapid, prin intermediul operațiilor de arbitraj pe piețele valutare, în interval de la câteva ore la câteva zile, dintr-o țară în alta, în căutarea unor avantaje imediate (cîștiguri rezultate din modificările cursurilor de schimb sau din dobânzi mai ridicate). Constituite în special din depozitele de bani scripturali (depozite bancare la vedere sau la termen sub un an de zile) precum și din alte fonduri lichide sau cu un grad ridicat de lichiditate, aceste capitaluri speculative pot dezechilibra sau echilibra rapid, dar temporar, balanțele de plăți ale țărilor occidentale, determinînd fluctuații substanțiale ale cursurilor de schimb. Semnificative, în acest sens, sînt mișcările de „bani fierbinți” care au declanșat sau agravat mai multe crize valutare occidentale începînd cu anul 1968. Se pot aminti, în acest sens, devalorizarea francului francez și revalorizarea mărcii vest-germane în 1969; revalorizarea „de facto” (prin flotare) ale denarului olandez și mărcii vest-germane în mai 1971; flotarea majorității valutei occidentale în perioada august-decembrie 1971, terminată cu devalorizarea dolarului față de aur și revalorizarea valutei vest-europene și a yenului japonez; a doua devalorizare-aur a dolarului (februarie 1973) și generalizarea politicii de flotare a cursurilor de schimb în țările occidentale (martie 1973); crizele repetate ale lirei italiene, lirei sterline și „sarpelui” st-european (1976) etc.

M. I.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

Conferința Preda, Brașov — Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

(P.N.U.D.) este cel mai important organism existent pe plan mondial pentru acordarea de asistență tehnică multilaterală. Înființat în anul 1966 și formîndu-și resursele din contribuții voluntare, P.N.U.D. participă la execuția a circa 8 000 proiecte de dezvoltare economică și socială, în 141

Organismele O.N.U. aduc o contribuție valoroasă la formarea de personal calificat în țările în curs de dezvoltare

țări și teritorii, inclusiv în România. Contribuția totală a P.N.U.D. la aceste proiecte se ridică pe plan mondial la peste 2 miliarde de dolari, iar investițiile totale realizate pe baza proiectelor sprijinite de P.N.U.D. depășesc 4 miliarde de dolari. Grație asistenței sale tehnice și financiare, în cursul ultimilor zece ani s-au descoperit minereuri în valoare de circa 13 mi-

liarde dolari, iar peste 500 000 oameni au căpătat sau și-au ridicat pregătirea profesională — tehnicieni agricoli și industriali, ingineri, administratori, cadre didactice, personal medical. În același timp, mii de experți ai Organizației Națiunilor Unite contribuie în lumea întreagă, cu cunoștințele lor tehnice la soluționarea celor mai diverse probleme.

Turism internațional

Carmen Roșianu, București — Sub raportul cheltuielilor cetățenilor lor pentru călătorii în străinătate primul loc, deținut multă vreme de S.U.A., îl ocupă în prezent R. F. Germania (8,9 miliarde dolari în 1976, față de 6,8 miliarde S.U.A.). Într-un clasament al țărilor occidentale avînd drept criteriu mărimea cheltuielilor turiștilor lor pe note, în 1976, după cele două țări menționate ar urma Franța (3,4 miliarde dolari), Canada (2,5 miliarde), Olanda și Anglia (circa 1,8 miliarde fiecare), Japonia (1,6 miliarde dolari) etc. Sub raportul încasărilor din turismul internațional, potrivit cifrelor furnizate de O.C.D.E., primul loc conține să fie ocupat de S.U.A. (5,8 miliarde dolari în 1976, cu 20% mai mult decît în anul precedent, datorită în bună parte festivităților prilejuite de sărbătorirea Bicentenarului Independenței Americane). Urmează Franța (3,6 miliarde),

Italia (2,8 miliarde), Spania (3,1 miliarde), S.U.A. (3 miliarde), Anglia (2,8 miliarde), Italia (2,5 miliarde) etc.

După regresul din 1974, primul din perioada postbelică, turismul internațional este din nou în ascensiune

Industria chimică

Marcel Dușleag, Moeștiu de Sus — În numeroase țări ale lumii, în cursul ultimilor 15 ani, industria chimică a cunoscut o dezvoltare sensibil mai intensă decît a ansamblului industriei. În Franța, de pildă, între 1962 și 1973 ritmul mediu de creștere al producției chimice a fost de 10,9% pe an față de 6,3% pe ansamblul industriei,

în R.F.G. ritmurile respective au fost de 10,6% și 5,3%, iar în S.U.A. — de 8,4% și 5,1% (pentru perioada 1960—1973). Ca urmare, industria chimică a ajuns să reprezinte în țările dezvoltate între 8 și 11% din cifra de afaceri a întregii industrii. Date statistice ale O.C.D.E. evidențiază că actualmente chimia este, după industria aeronautică și electronică, ramura care consacră partea cea mai mare a cifrei sale de afaceri pentru cercetare (între 2 și 3%, în funcție de țară; în întreprinderile foarte mari această pondere se apropie de 5%).

În perspectiva apariției pe piața mondială, încă în primii ani ai deceniului viitor, a exporturilor țărilor petroliere care-și dezvoltă acum în ritm intens industria petrochimică, experții consideră probabilă o restructurare a activității industriei chimice occidentale, în sensul dezvoltării cu precădere a producției chimice de sinteză fină și de mic tonaj pentru a compensa reducerea posibilă a producției industriei chimice de bază.

Ferrari

Eugenia Dimbovițeanu, București — Enzo Ferrari, constructorul autoturismelor de mare viteză și al cunoscutelor automobile de curse purtîndu-i numele, pilotate între altele de nu mai puțin cunoscutul campion mondial Niki Lauda, s-a născut la Modena în 1898. A fost el însuși pilot de automobile de curse. În deceniul al cincilea a înființat societatea care i-a purtat numele, după ce condusesese secția de curse a societății Alfa-Romeo. În 1969 „Ferrari Industria” intră în componența grupului FIAT, dar Enzo Ferrari rămîne responsabilul secției de automobile sportive a firmei, avînd sub conducerea sa circa 160 specialiști, de la proiectanți și tehnicieni, la mecanici și piloți, ca și instalații complicate pentru încercări pe o pistă specială. Enzo Ferrari urmărește și acum personal, pas cu pas, printr-un sistem de televiziune în circuit închis încercările automobilelor pe care le construiește. În decursul timpului, automobilele de curse construite de el au cîștigat 22 titluri mondiale.

Ing. VASILE BOCA, Tîrgu Mureș — Normele de aplicare a penalizărilor prevăzute la art. 7 din Decretul nr. 681/1973, privind stabilirea prețurilor de producție și de livrare la produsele din ramurile extractiviei și transportul titeiului și gazelor naturale, publicate în H.C.M. nr. 332/1976, conțin la art. 2 următoarele prevederi:

„La contractele avînd ca obiect distribuția de gaze naturale, unitățile consumatoare vor întocmi pe răspundere proprie o anexă ce va face parte integrantă din contract, în care vor prevedea pentru fiecare produs cantitatea de gaze naturale rezultată din volumul producției și norma de consum; cantitatea de gaze naturale astfel determinată trebuie să se încadreze în nivelele anuale și trimestriale repartizate unității consumatoare”. După cum rezultă din cele de mai sus consumatorul de gaze naturale trebuie să se încadreze în nivelul de consum repartizat care este același cu cel contractat de întreprinderile de distribuție a gazelor. Subliniem că singura existență a normelor aprobate prin plan, la care vă referiți nu scutește întreprinderile de penalizările prevăzute în H.C.M. nr. 332/1976. Normele de consum aprobate prin plan se referă nu numai la energia primară — gaze naturale, ci și la energia termică produsă sau preluată de la terți, precum și resurse energetice secundare. În aceste condiții fără explicitarea produselor în cauză, a nivelului consumului care concurează la realizarea produselor nu se poate cunoaște dacă cantitatea aprobată prin plan a fost sau nu depășită.

Preocuparea pentru reducerea continuă a consumului de combustibil în scopul încadrării în cotele repartizate prin luarea unor măsuri de modernizare a agregatelor termice, exploatarea corectă a acestora, recuperarea resurselor energetice secundare și evitarea oricăror pierderi de combustibil și energie trebuie să stea în atenția permanentă a oricărei întreprinderi. Aplicarea măsurilor sus-menționate conduce la reducerea continuă a normelor de consum și implicit la obținerea unor importante economii de combustibili.

DIONISIE NAGY, Odorhei — Perioada cit atî lucrat ca lăcătuș, după absolvirea

școlii tehnice post-liceale, de specialitate, se ia în considerare ca activitate desfășurată în primul an, intrucît s-a desfășurat după repartizarea ca tehnician la Întreprinderea tehnoutilaj Odorhei. În consecință, primul an de activitate (de stagiar) s-a încheiat, în cazul dv., la 5 iulie 1975. De la această dată trebuia să fiți încadrat la nivelul de bază al funcției de tehnician, pe care ați deținut-o.

CELOS ZIMMERMAN, I.A.S. Ruja, Sibiu — Derogarea care vi s-a aprobat în anul 1960 se referea la posibilitatea ocupării unei funcții pentru care erau prevăzute studii medii. După anul 1965 ați îndeplinit această condiție însă, ulterior, s-a stabilit că funcția pe care o ocupați poate fi ocupată numai de absolvenții ai învățămîntului superior. În această situație, vă sînt aplicabile prevederile H.C.M. nr. 69/1975, anexa nr. 2, pct. 2, retribuiția tarifară reducîndu-se cu două clase de retribuție.

MARIAN EFTIMIE, Turnu Măgurele — Reglementarea în vigoare pînă la 1 august 1977, a dreptului la alocația de stat pentru copii, stabilea că majorarea suplimentară de 60 lei a retribuției tarifare, în baza Decretului nr. 74/1975, nu afectează acordarea acestui drept, alît pentru copii născuți înainte de aplicarea acestui decret, cit și pentru cei născuți ulterior. În exemplul dv. angajatul care a avut dreptul la o retribuție tarifară de 2480 lei și căruia, ca urmare a majorării suplimentare, i s-a stabilit o retribuție de 2540 lei, a avut drept la alocație începînd cu primul copil.

VASILE BUNDAN, București — Funcțiile ocupate de dv. înainte de terminarea studiilor și anume operator chimist, casier calculator, funcționar tehnic și funcționar tehnic principal, nu fac parte din categoria personalului economic mediu. După absolvirea învățămîntului superior economic, cu examen de diplomă, vi se aplică prevederile art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974, urmînd să fiți retribuit cu retribuția prevăzută pentru economiștii din al doilea an de activitate. După un an de la această încadrare veți fi retribuit la nivelul de bază pentru funcția de economist.

Dezvoltarea agriculturii socialiste

(Urmare din pag. 2)

și categoriile, de creștere a producției animaliere și a livrărilor la fondul de stat — sarcini pe deplin realizabile, datorită fundamentării lor științifice în cadrul programului de dezvoltare a zootehniei și de sporire a producției animaliere, ce cuprinde construirea de noi complexe și modernizarea adăposturilor existente, mecanizarea lucrărilor de îngrijire și furajare, la care se vor adăuga calitatea mai bună a furajelor de volum și concentrate din recolta anului 1977, creșterea cointeresării materiale a cadrelor ce lucrează în acest sector.

În aceste ultime luni ale anului 1977, oamenii muncii din agricultură depun toate eforturile pentru terminarea stringerii recoltei la culturile de toamnă, pentru încheierea însămînțărilor la grîu-seară și legume de toamnă, asigurarea însilozării furajelor și executarea

arăturilor pentru însămînțările de primăvară. Finalizarea în bune condiții a tuturor lucrărilor reprezintă factori esențiali ai așezării pe o bază corespunzătoare a recoltei anului viitor și, prin aceasta, garantarea realizării sarcinilor ce revin agriculturii din planul unic de dezvoltare economico-socială. Totodată, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea de la Pitești cu ocazia „Zilei recoltei”, „Este necesar să se acorde mai multă atenție problemelor de eficiență economică, reducerii cheltuielilor materiale și de producție, pentru a face ca, pe această bază, veniturile nete și beneficiile directe ale fiecărei unități agricole de stat și cooperatiste să crească mai substanțial. Numai astfel vor spori și veniturile oamenilor muncii de la sate, ale cooperatorilor, va crește contribuția agriculturii la venitul național, la dezvoltarea avuției naționale a patriei noastre socialiste”.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 28 octombrie 1977

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Posibilitățile unei dezvoltări și mai rapide a agriculturii noastre socialiste (**Ion Stanciu**) 1
- Investiții. Pregătirea temeinică a realizării planului pe 1978 (**Aurel Zelinschi**) 3
- Valorificarea resurselor energetice secundare (**V. Boescu, V. Ilie**) 5
- Creșterea producției și a beneficiului la unitatea de fonduri fixe (**Nicolae Săvoiu**) 7
- Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției (**Rodica Emanoil**) 9
- Studiul cererii populației în perfecționarea relațiilor industrie-comerț (I) 10
- Industrializare — urbanizare: o relație de interferență cu efecte de amploare asupra dezvoltării (**dr. arh. Gh. Sebestyén**) 12
- Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Obiectivele și rezultatele economice — cunoscute pînă la nivelul conducătorilor direcți ai procesului de producție (**Ionel Dumbrovă**) 15

DOCUMENTAR ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Relațiile de producție (conf. **dr. Virgil I. Ionescu**) 17

TEORII • IDEI

- Creșterea rolului și eficienței controlului financiar în etapa actuală (**drd. Ștefan Crăciun**) 18
- Legăturile economice între România și Transilvania în perioada 1876—1886 (conf. **dr. Ioan Tiberian**) 20
- Școli • curente • economiști. Problemele eliminării subdezvoltării studiate de economiștii „lumii a treia” (I) (**Șt. Mihai**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cooperarea economică, dimensiune activă a procesului de edificare a securității în Europa (**Niță Constantin**) 25
- Cerințe ale noii ordini economice internaționale. Tratatul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de tehnologie (II) (**Victor Aldea**) 26
- Tendințe — conjuncturi 29
- Mandorama 30
- Întrebări-răspunsuri 32

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Librăriile și raioanele specializate din cadrul magazinelor universale ale cooperăției de consum vă oferă tot ce este nou în producția editorială din țara noastră : cărți cu tematică variată, de larg interes sau de specialitate, din domeniul științelor social-politice, agrozootehnice, economice etc.

Răspindirea cărții la sate este asigurată de către cooperăția de consum prin peste 2 200 librării și raioane specializate, 6 500 puncte de desăcere a cărții în cadrul magazinelor mixte, 5 500 difuzori de carte în școli, peste 4 600 standuri mobile organizate în cadrul unităților agricole socialiste, întreprinderilor și instituțiilor din mediul rural etc.

În fotografie : raionul de librărie din cadrul SUPERCOOP Măgurele, jud. Ilfov.

O formă modernă de servire a cititorilor este cartea prin poștă. Unitatea cooperăției de consum — librăria „CARTEA PRIN POȘTĂ” din București, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8—12, sectorul 6 vă expediază la domiciliu cărțile dorite, plata făcându-se la primirea coletului, prin ramburs.

Comanda se trimite printr-o simplă carte poștală.

CREDEȚI CĂ NUMAI UN BULETIN METEOROLOGIC POATE SĂ VĂ CONVINGĂ CĂ SEZONUL RECE A SOSIT ?

Și comerțul poate s-o facă!

Priviți o vitrină, intrați în magazinele de specialitate
ale comerțului de stat și veți găsi...

Un bogat și variat sortiment de
produse adecvate sezonului :
CONFECȚII : paltoane, pardesie,
balonseide, costume, rochii,
taioare, fuste, pantaloni, sa-
couri, sarafane ;
TRICOTAJE : pulovere, scampo-
louri, bluze ;
LENJERIE pentru interior ; țesături
din PNA, lână și mătase ;
INCĂLȚĂMINTE cu fețe din piei
naturale și sintetice, articole
de marochinărie și galanterie.

MODELE NOI !
DESENE MODERNE !
COLORIT SPECIFIC SEZONULUI